

365 nap turizmus Nyugat-Dunántúlon

Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió
szeznonon túli turizmusfejlesztési programja

365 nap turizmus Nyugat-Dunántúlon

**Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió
szezonnon túli turizmusfejlesztési programja**

**365 nap turizmus
Nyugat-Dunántúlon**

Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió szezonon túli turizmusfejlesztési programja

Készítette

Limex Kft szakértői team:

Dr. Bokányiné Boda Gyöngyi vezető szakértő

Pakainé Dr. Kováts Judit vezető szakértő

Keszei Andrea vezető szakértő

Dr. Oszvald Ferenc Nándor vezető szakértő

Hutflesz Mihály teamvezető

Kiadó:

Limex Kft., 9700 Szombathely, Kisfaludy S. u. 57.

ISBN 978-963-06-7436-2

Szombathely, 2009. május hó

A tanulmány elkészítését támogatta az Önkormányzati Minisztérium Turisztikai Szakállamtitkárság, a Nyugat-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság és a Magyar Turizmus Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	6
Bevezető	7
1. Helyzetelemzés.....	8
1.1. A vonzerőkhöz való hozzáférés	8
1.2. A szezonon túli turizmusfejlesztés a 10 prioritás tükrében.....	9
1.2.1. Az egészségturizmus	9
1.2.2. Az ökoturizmus	14
1.2.3. A kulturális turizmus	18
1.2.4. A családbarát turizmus	20
1.2.5. Az ifjúsági turizmus	21
1.2.6. A senior turizmus	24
1.2.7. A falusi turizmus	26
1.2.8. Az aktív turizmus	26
1.2.9. A bor- és gasztroturizmus	28
1.2.10. A hivatásturizmus (M.I.C.E.)	31
1.3. A fogyasztói szokások alakulása	34
1.4. A szezonon kívüli időszak SWOT elemzése.....	36
2. A kínálati elemek fejlesztésének lehetőségei	38
2.1. Prioritások és ötletek	38
2.2. Gyógyvíz: sikermarketing, legendaturizmus bevezetése	38
2.3. A szezonon kívüli időszak szezonnyitó rendezvényei	40
2.4. Az üdülési csekk szerepe a szezonon túli turizmusban.....	41
2.5. A szezonon túli turizmus felosztása és szakaszolása régiókban	44
3. Programalkotás: a 3x3-as program.....	46
3.1. RMI	46
3.2. RIB	53
3.3. RFÜ	60
4. Projektlista és leírás.....	67
4.1. Szezonon kívüli projektlista	67
4.2. Rövid projektleírások	68

Vezetői összefoglaló

A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió új megközelítésben válik jelen programadó dokumentum vizsgálatának tárgyává. Térségünk versenyben tartása, piacképességének növelése érdekében olyan területekre helyeződik a hangsúly, amelyek eddig kevésbé voltak frekvenciáltak. A turizmusfejlesztés céljából azon alaperőforrásokra kívánjuk most a figyelmet fordítani, amelyek elsősorban a szezonon túli időszakban erősíthetik régióink turizmusát. Konceptciónk alapján a Nyugat-dunántúli régió potenciálja a szezonon kívüli időszakra való fókuszálással mérhetően erősíthető. Ugyanakkor az is kiemelt szándékunk, hogy régióink a hazai vendégforgalomban kivívott előkelő helyét a továbbiakban is megtartsa, amire egyébként a 2008-as esztendő jó példaként szolgált már.

A szezonon kívüli időszak más módszereket, más eljárásokat kíván, mint a főszezon. A kínálati mix, a szolgáltatási portfólió egyedi élmények megjelenítésére, jól szegmentálható ügyfélkör megnyerésére irányul. Ezt az új típusú keresletorientációt a régió turizmusstratégiájába ágyazottan, de egy a programozásnak leginkább megfelelő 3x3-as rendszerben jeleníti meg a dokumentum.

A tanulmány első fejezete helyzetelemzést tartalmaz. Ebben a régiós turizmusstratégia 10 prioritásának elemzésére került sor a szezonon túli időszak sajátosságainak figyelembe vételével. A helyzet-adottság, probléma-lehetőség tömör összegzése, a célok, célcsoportok, fejlesztési lehetőségek számbavétele mellett sor került a tevékenységterületek meghatározására is.

A programadó dokumentum a régió turizmusának átfogó fejlesztésében érintett három intézmény, az MT Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatósága, a Regionális Idegenforgalmi Bizottság és a Regionális Fejlesztési Ügynökség fejlesztési irányvonalának figyelembe vételével fogalmaz meg a szezonon kívüli időszakra vonatkozó modelleket. A 3. fejezet ennek a programozásnak a végeredményét mutatja be olyan módon, hogy az az egyes szervezetek karakteréhez, erőforrásaihoz messzemenőig alkalmazkodik. A régió turizmusának fejlesztésében az irányvonalat meghatározó döntéshozók mellett szükség van a szolgáltatók aktivitására is. Az ő munkájuknak köszönhető, hogy az érdeklődőből vendég, a vendégből visszatérő, elégedett ügyfél váljon. Ők azok, akik a szolgáltatási portfóliót felépítik és működtetik. Ehhez a gazdag kompetenciakészlethez kíván hozzájárulni a dokumentum 4. fejezete egy olyan projektlistával és rövid projektleírással, amelyek sikeressé tehetik régióinkat a szezonon túli időszakban.

A szezonon túli időszak vonzerőinek, szolgáltatásainak, marketingjének alakításával, fejlesztésével, a szezonon kívüli időszak középpontba kerülésével a régióra irányuló figyelem jelentősen növelhető és folyamatosan fenntartható. Ez különösen a belföldi és a határ menti turizmusra képes jótékony hatást kiváltani. Biztosak vagyunk abban, hogy a Nyugat-dunántúli Turisztikai Régió ilyen módon történő pozicionálása mérhető módon képes a következő időszakban a régió turisztikai versenyképességét javítani.

Bevezető

A turisztikai piacképesség növelése érdekében egyre inkább elvárás azon gyakorlat követése, amely a ma még inaktív területek bevonását célozza. Ehhez a regionális turizmusgazdaság integrált tervezésére, a tevékenységek koordinált végrehajtására, a kidolgozott koncepciók, stratégiák folyamatos továbbfejlesztésére van szükség. Az egyedi ajánlatok kínálata, a specifikus üzenetek eljuttatása igényli a tématerület mind differenciáltabb megközelítését. A turisztikai időszak sommásan két nagy szakaszra – szezonra és szezonon túli – időszakra való bontása már nem elégséges feltétel a versenyképesség növeléséhez. Új eljárásokra, új megközelítésekre van szükség. Ennek keretében elsősorban ott érdemes keresni a továbblépés lehetőségeit és a megoldásokat, ahol térségünknek vannak fejlesztési tartalékai. Régióink turizmusát illetően a szezonon túli időszak mindenképpen ilyen területnek számít.

Különösen indokolt ez egy olyan időszakban, amikor a fogyasztói szokások gyorsabban változnak, és az új elvárásokra, igényekre mihamarabb reagálni kell. A turisztikai szolgáltatók innovatív válaszait a gazdasági válság is erőteljesen befolyásolja. A regionális turizmusgazdaság szervezettsége – új súlypontok beemelésével – erősödve kerülhet ki a régiók közötti versenyből. Miközben a programadó dokumentum új elemeket helyez a figyelem fókuszába, a 2006-ban elkészített és a 2007-2013-as fejlesztési időszakra vonatkozó régiós turizmusfejlesztési stratégia prioritásai is nagyobb hangsúlyt kapnak a szezonon túli időszak vizsgálatával. Ilyen módon a regionális és az országos stratégiához való illeszkedés biztosítja a dokumentum beágyazottságát.

A regionális turisztikai versenyképesség erősítése érdekében szükségesnek mutatkozik olyan programadó elemzés elkészítése, amely a vizsgálódás irányát az eddig kevésbé frekvenciált területekre irányítja. A Nyugat-dunántúli Turisztikai Régióban még nem történt meg ennek egy szakmailag megalapozott átfogó elemzése. A koncepció kidolgozása azért is indokolt, mivel a gazdasági válság hatásai alól régióink sem tudja kivonni magát. Ugyanakkor az elsősorban a belföldi és a határközeli turizmusra való fókuszálás jótékony hatás kiváltására képes a régió versenyben maradása érdekében. A szezonon túli turizmusfejlesztési program kidolgozásának fő célja a régió nem vagy kevésbé aktív vonzerőtérképe alapján új szolgáltatási potenciálok létrehozásának elősegítése, ezáltal a régió turisztikai szolgáltatásainak időbeli kiegyenlítése, a versenyképesség ilyen módon való erősítése.

A szakmai munka háttérében az alábbiak állnak. Régióink széles palettájú adottságokkal és vonzerő kapacitással rendelkeznek. Ezek jó része szolgáltatásokkal is megtöltött és jól is működik. Vannak azonban olyan elemek, amelyek nincsenek integrálva ebbe a régiós turisztikai folyamatba, illetve nincsenek kitalálva sem, mert nem volt ilyen típusú elemzés, kutatás, együttgondolkodás. A program kidolgozására alakult szakértői csapat arra vállalkozott, hogy a közös vizsgálódással feltárja és becsatornázza ezeket az új elemeket a régió turisztikai rendszerébe. A program elsősorban arra koncentrált, hogy mik lehetnek azok a területek, amelyekkel a Nyugat-dunántúli Turisztikai Régió szolgáltatási potenciálját erősíteni lehet.

A programadó tanulmány az alábbi módszertani elvek alapján készült el:

- Sor került egy átfogó szekunder kutatás elvégzésére, amely a hazai és a beutaztatásban elsősorban érintett külföldi turisztikai régiók fejlesztési dokumentumait vette górcső alá.
- Primer kutatás keretében olyan adatlisták összeállítása történt meg, amely a szezonon kívüli szolgáltatásokat rendszerezi.
- A programozási időszakban több szakmai műhelymunkára, work-shop-ra került sor. Ezek keretében valósultak meg az elemzések, történt az adatfeldolgozás, a koordinációs munka, illetve ennek rendszerében zajlott a programozás folyamata.

A munkában részt vevő szakértők

A Nyugat-dunántúli Turisztikai Régió szezonon kívüli turizmusfejlesztési programjának kidolgozására egy szakértői csapat jött létre. A csoport tagjai az elmúlt évtizedben több, a régió turizmusfejlesztését

érintő képzési, stratégiai, kutatási és marketing programban vettek részt egyénileg és közösen is. A régió turizmusában naprakész ismeretekkel és megfelelő személyi referenciákkal rendelkeznek. A szakértői csapat tagjai: Dr. Bokányiné Boda Gyöngyi, Keszei Andrea, Pakainé Dr. Kováts Judit, Dr. Oszvald Ferenc Nándor és Hutflesz Mihály, mint a csoport koordinálását végző teamvezető.

A programdokumentum célrendszere

A turizmusfejlesztési program átfogó célja a Nyugat-dunántúli Turisztikai Régió verseny- és piacképességének növelése. Ezt a szezonon túli turizmus szerepvállalásának erősítésén keresztül kívánja az irányadó program lehetővé tenni. Az időtartamában a szeptember elejétől május végéig tartó időszakra való koncentrálás eddig kevésbé figyelembe vett vagy kevésbé frekvenciát turisztikai vonzerőket integrál a régió turisztikai rendszerébe. A programozás során a meglévő turisztikai vonzerők újszerű összekapcsolására ugyan úgy sor került, mint teljesen új fejlesztési irányok megfogalmazására. Ez a 3x3-as program az, ami egy rendszerré alakítja régióink szezonon túli fejlesztési lehetőségeit.

Térségünk földrajzi elhelyezkedése, kapcsolódásai, átjárhatósága sajátos adottságokat mutat. Turisztikai régióink egy 8 szereplős interregionális rendszer része, amelyből 4 irányba határon átnyúló kapcsolódásokat is figyelembe kell venni: Horvátország/Muraköz, Szlovénia/Muravidék, Ausztria/Burgenland, Szlovákia/Csallóköz. A belföldi szomszédságok a dél-dunántúli, a balatoni és a közép-dunántúli régiók. Régióink versenyben maradásában esély mutatkozik a szezonon túli kínálati portfólió szélesítésére, miközben felértékelődik a turisztikai komparatív előnyök kiaknázásának lehetősége is. Fontosnak tartjuk, hogy a szezonon túli időszak fejlesztésének programja tartalmazzon olyan turisztikai szinergiákat, amely a főszezon előtti és a szezon utáni időszak összekapcsolását és erősítését szerves módon képes megvalósítani.

1. Helyzetelemzés

1.1. A vonzerőkhöz való hozzáférés

Régióink turizmusára a vonzerők széles tárháza és az azokra épített szolgáltatások színes palettája jellemző. Mégis vannak a régióinknak olyan adottságai, amelyek nem kellően kiaknázottak. Az erre való fókuszálás azért is fontos napjainkban, mivel a versenyben egyre növekvő szerepet kapnak a részterületek, a perifériák. Az utazási szokások átalakulása, a gazdasági (világ-)válság várhatóan hosszabb távon is hatással lesz a kirándulni, utazni vágyó személyek, családok döntéshozatalára: például a többszöri, de rövidebb belföldi utazások előtérbe kerülése, az utazási döntéshozatal kitolódása, a forint/euró árfolyamának alakulása mind olyan tényezők, amelyek a keresleti oldal motivációit, elvárásait erősen alakítják a következő időszakban.

A változásoknak a kínálati oldalon is be kell következnie. Ahhoz, hogy a vendég magas fokú elégedettséggel távozzon régióinkból, az egyes szolgáltatásoknak nem csak a főszezonban, hanem azon túl is elérhetőeknek kell lenniük. A vonzerőkhöz való hozzáférés a szolgáltatási láncok kialakításával, a turisztikai csomagok létrehozásával, a belső turisztikai szervezethez, a fókuszált marketinggel jól erősíthető. Az, hogy ez miként következhet be a szezonon túli időszak vonatkozásában, azt a dokumentumban megfogalmazott programok, illetve a rövid projektleírások teszik teljessé. Az anyag sok irányú választ kíván adni az alapkérdésre, vagyis arra, hogy miként erősíthető régióink turizmusa a szezonon kívüli időszakban?

1.2. A szezonon túli turizmusfejlesztés a 10 prioritás tükrében

1.2.1. Az egészségturizmus

„Minden Élet a vízből fakad”.

„Gyógyító víz”

„Regeneráló víz”

„Szórakoztató víz”

Helyzet-probléma megfogalmazás, adottság-lehetőség kifejtése

Az egészségturizmus központi jelentőségű a régió idegenforgalmában és a turisztikai szezonon kívüli időszak meghosszabbításában. A 'kritikus' időszak legfőbb vonzereje, amely tudatos termékfejlesztéssel, erősebb együttműködési háló megteremtésével továbbfejleszhető.

Az egészségturizmus **térhódítása világszerte jellemző**, piaci részesedése a turizmuson belül gyorsan növekszik, ami az egészségtudatos szemléletmód, az egészséges életmód felértékelődésével és elterjedésével szoros összefüggésben áll.

Hazánk rendelkezik a világ egyik leggazdagabb, legbővebb termálvíz kincsével. Az egészségturizmus a természeti adottságokra épülő kínálatfejlesztés legfontosabb eleme és elsődleges kiemelt turisztikai termék a hazai és a regionális turisztikai szektorban. Jelenleg az egészségturisztikai utazások mutatják a **legdinamikusabban fejlődést**. Elsődleges **motiváció** az egészségi állapot javítása és az egészségmegőrzés, valamint a test-lélek harmóniájának megteremtése. Széles körben jelentkezik a rehabilitáció, a betegségből felépülés támogatása, a társadalombiztosítás által finanszírozott kezelések kibővülése.

Az egészségturizmus főbb mozgatói:

Az egészségturizmus szerepe tovább nő, térhódítása folytatódik a demográfiai változások és az ezzel járó öregedő társadalom hatásaként. A stressz, a civilizációs betegségek károsítják testi-lelki egészségünket, szervezetünk igényli a kikapcsolódást, az oldást.

Nyugat-Dunántúl **egészségturisztikai potenciálja** egyértelműen a termálvízkincsben rejlik. „A Régió azon célkitűzése érdekében, hogy Közép-Európa termálturisztikai központjává váljon, elengedhetetlen a regionális arculathoz illeszkedő, meghatározott piaci szegmensek elvárásainak megfelelő tudatos település- és fürdőfejlesztés.” (Regionális turizmusfejlesztési stratégia)

Az alábbi **„Egészségturizmus elemzés”** című táblázat részletezi az adott terület célcsoportját, motivációját, a régió adottságait és lehetőségeit.

	Célcsoport	Korosztály	Szezonon kívül	Motiváció	Adottságok	Lehetőségek
Gyógy-turizmus	krónikus betegek, fájdalokkal küzdő vendégek	elsődleges: seniorok; másodlagos: középkorosztály; eseti fiatalok, sportolók	szolgáltatás OK célcsoport OK	gyógyulás, rehabilitáció	gyógyvizek: Balf, Bük, Sárvár. mikroklíma: Lővérek, Őrség, Írottkő Natúrpark	támogatott orvosi rendelvények, külföldi biztosítók megnyerése, gyógyhatás jobb kommunikálása
Wellness-turizmus	egészséges emberek, akik szabadidejükben élménydúsán kívánnak tenni egészségükért	elsődleges: középkorosztály, fiatalok; másodlagos: aktív seniorok	szolgáltatás OK célcsoport részben OK	egészség-megőrzés, szépségápolás, testi-lelki feltöltődés	versenyképes wellness szállodák	diverzifikálás, komplex térségi programkínálat; specializálódás bababarat szolgáltatásra
Medical-wellness	betegség/ek/ben szenvedő és/vagy betegséget orvosi-szakmai alapon megelőzni kívánó vendégek	elsődleges: középkorosztály, fiatalok; másodlagos: aktív seniorok	szolgáltatás OK célcsoport OK	egészség-megőrzés, prevenció	gyógyturisztikai központok bevonhatóak, ill. pilot projektben részvétel	európai egészségbiztosítási piacon elismert, támogatott; nemzetközi piacon növekszik a kereslete
Medical (gyógyászati) turizmus	többnapos orvosi szolgáltatást igénylők /kivéve gyógyvízen alapuló szolg./ pl. fogorvosi, szemészeti, plasztikai beavatkozások	elsődleges: felnőttek	szolgáltatás OK célcsoport OK	gyógyulás, szépsészeti korrekció	határmenti fekvés, könnyű megközelíthetőség; elismert, piacképes szaktudás, humán erőforrás	elsődleges a dentálturiz., piacbővülés intenzív marketinggel más gyógyászati turizmus profilokban

1. sz. táblázat: Egészségturizmus elemzés

Az egészségturizmus a Nyugat-Dunántúl kulcsfontosságú területe a szezonális mérséklésének problémakörében is. Vitathatatlan tény, hogy **kisebb a szezonális** a gyógyturizmusban, hisz az időjárás viszonyosságai kevésbé befolyásolják a vendégek kikapcsolódását. További előnyös jellemzői még e turizmuságnak:

- Az **átlagos tartózkodási idő** - többnyire a kúra jellegű kezelésekből adódóan - **hosszabb**, mint más turisztikai termékek esetében. Nemzetközi átlag 6 vendégéjszaka, nálunk közel 4 éjszaka, ami jelzi lemaradásunkat és egyben fejlesztési lehetőségeinket.
- A vendégéjszakák magasabb száma **nagyobb átlagos fajlagos költséssel** párosul.

„Az egészségturizmus alapját képező természeti és ember alkotta vonzerők széles körű, komplex hasznosítást tesznek lehetővé, és **kevésbé mutatnak szezonális ingadozást**, így az egészségturizmus fejlesztése hozzájárulhat a hazai turizmus időbeni és térbeni koncentrációjának csökkentéséhez.” (Országos egészségturizmus fejlesztési stratégia 2007.)

Amennyiben az egészségturizmus kínálatát vizsgáljuk, megállapítható, hogy **nem szezonális turisztikai termékről** beszélünk, sőt mitöbb jellemzői alapján a vizsgált őszi, téli, tavaszi időszakban ideálisabb kikapcsolódási forma, mint nyáron. Pl. nyáron, mint turisták törekszünk a szabadban tartózkodni, a programválasztásnál nem élvez prioritást a fedett fürdős kikapcsolódás, meleg időben, forróságban a meleg víz sem vonzó, ezzel szemben hűvös időben kívánjuk a meleget, a zárt, fedett tereket, ahol óvnak bennünket a hűvös, zord időjárástól, sőt wellness programokkal kényeztetnek. A burgenlandi fürdők árpolitikájában is tükröződik, hogy a téli időszak „olajozottan működik”, a piac megnyeréséért a vakáció idején vonzóbb árakon kínálják szolgáltatásaikat, a nyári belépőjegyek olcsóbbak.

Országos jelentőségű gyógyfürdők Nyugat-Dunántúlon:

- Balf, Bük, Sárovar

Helyi és körzeti jelentőségű termál- és gyógyfürdők Nyugat-Dunántúlon:

- Bázakerettye, Borgáta, Csorna, Hegykő, Győr, Kapuvár, Kehidakustány, Lenti, Letenye, Lipót, Mesteri, Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Szeleste, Szentgotthárd, Szombathely, Vasvár, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót.

Gyógyvizeink a mozgásszervi megbetegedések, bőrbetegségek, nőgyógyászati panaszok, keringési betegségek enyhítésében, gyógyításában játszanak szerepet.

Többségében a gyógyfürdőink, gyógy- és wellness szállodáink rendelkeznek gyógyászati és wellness-részleggel, mintegy alapot teremtettek a Németországban kialakult medical-wellness irányzatnak.

A hagyományos és új egészségturisztikai formák egyaránt jelen vannak a régióban. Új egészségturisztikai formák alatt értjük a wellness, fitnesst és az egyre népszerűbb szépségápoláshoz, prevencióhoz kötődő kúrákat.

Jellemző wellness, fitness szolgáltatások:

- Személyre szabott kezelések
- Fitness-vitalprogramok
- Szépség & masszázs
- Sport & mozgás képzett wellness-fitness trénerekkel.

Hangsúlyos az ún. divatorientált szabadidős utazások növekedése.

Az új irányzatok mellett nem szabad elfeledkeznünk igazi értékünkéről, a gyógyvízkincsünkéről, annak gyógyító erejéről. Termálvíz-kincsünk nagyságrendje és minősége, milyensége alapján **egyedülállóak** vagyunk a világban. Vizeink egyszerre magas hőmérsékletűek és magas ásványi anyag tartalmúak, e két jellemző együttes jelenléte másutt nem tapasztalható.

Számszerűsíthető érveink a gyógyszolgáltatások mellett:

- az átlagos tartózkodási idő a gyógyszállodákban magasabb,
- átlagos szoba kihasználtság szintén magasabb, mint más kereskedelmi szálláshelyeknél.

A nemzetközi gyakorlattól eltérően nálunk jelentős a külföldi vendégkör az egészségturizmusban, külföldön elsősorban a belföldi vendégekkel számolnak. E tény is jelzésértékű, igazolja vizeink „átlag feletti jóságát”. Reális cél, hogy az európai piacon a nyugat-dunántúli egészségturizmus domináns helyet foglaljon el.

A **gyógyászati turizmuson** belül a nyugat-dunántúli dentalturizmus piacképes a nemzetközi piacon. A medical turizmus szintén a nem szezonális turisztikai termék kategóriába tartozik. Jelenleg a lehetőségekhez mérten szerény piaci hányadot képviselünk a dentalturizmus kivételével az egyéb előre tervezhető gyógyászati szolgáltatásokban pl. epeműtét, ízületi protézis, gerincműtétek, plasztikai sebészet, szemészet. Javasolt az ágazatközi regionális együttműködések erősítése /szakorvosok – turisztikai szakemberek/, ami elmozdulást hozhat különösen azon területeken, ahol bizonyos országokban éveket vár a beteg a műtetre, amíg sorra kerül és meggyógyul.

A régióban a minőségi egészségturisztikai paletta képviselői részéről biztosított az **egész éven át a folyamatos üzem és komplex turisztikai programok** (egy egységben szállás, fürdő, egészségügyi szolgáltatások, sport, szépségápolás) nyújtanak. Fokozott jelentőséggel bír a szezonon kívüli időszakban, hogy a vendég miként jut el a szolgáltatás helyszínére. Komplex egységek kialakítása, a közvetlen fizikai kapcsolat (egybeépítés, átjárás biztosítása kiiktatva a szabadban közlekedést) biztosítása a fürdő, egészségügyi szolgáltató hely és a szálláshely között elengedhetetlen. E tekintetben a térségi fürdőink többsége átépítést, fejlesztést igényel.

Az **utazási szokások változásának** /több alkalommal üdülünk, hosszú hétvége programok/ egyik legnagyobb haszonélvezője az egészségturizmus, azon belül is elsősorban a wellness-turizmus. A szezonon kívüli vendégérkezés a főszezon utazásokénál dinamikusabban emelkedik.

Nyugat-Dunántúl egészségturizmusának rendkívül erős **versenyhátránya** nyugati szomszédunk Ausztria kínálata. Keresletelvonó tényező és egyben ösztönző erő. Késztet bennünket a folyamatos megújulásra, fejlesztésre, pozicionálásra, célcsoport-orientáltságra, intenzívebb marketing tevékenységre, az együttműködések fokozására, a kollektív marketing eszköztárának hatékonyabb kihasználásra.

Többgenerációs kínálatot biztosít az egészségturizmus. A szezonális problémájának vizsgálatakor fókuszálunk a célcsoport és a rendelkezésére álló szabadidő vizsgálatára. A wellness-turizmus, élményfürdők programja széles társadalmi csoportok elérését teszi lehetővé, viszont az iskoláskorú gyermekes családok mozgásterét a rendelkezésre álló szabadidő miatt erősen korlátozódik a vizsgált időszakban a hétvégékre, az iskolai szünet, ünnepnapokra. A wellness területén a kétgenerációs kínálat megteremtése elkerülhetetlen, a gyermekek és a felnőttek részére önálló szolgáltatóegységeket szükséges létrehozni. Kiváló példa erre az osztrák locsmándi Sonnentherme, ahol szervesen elkülönül a gyerek, azon belül is a babaprogram, valamint a felnőtteknek szóló kínálat. A nyugat-dunántúli régióban nem **megoldott a kisbabás célcsoport-specifikus kínálat!** A szezonon kívüli időszakban a babás családok, ahol még nincs iskoláskorú gyermek szintén az elsődleges célcsoportot képviselik.

Szezonon kívüli időszakban az elsődleges célcsoport: **seniorok, párok**.

A turisztikai szezonon kívüli (szeptembertől májusig terjedő időszak) programkínálata

A versenyképesség fokozása megköveteli a **diverzifikálódást**, új turisztikai attrakció kapcsolását a fő kínálati elemhez. A fogyasztók egyre nagyobb mértékben igénylik a magas minőséget a komplex termék minden összetevőjére. A minőségi elvárások kiterjednek a szállás, a vendéglátás területére, a természeti és épített környezetre, a kulturális programokra, a helyszín gyors és kulturált elérhetőségére és a speciális gyógyturisztikai szolgáltatásokra is. „A turisták rövid idő alatt lehetőleg sokat akarnak átélni és sok pozitív élménnyel szeretnének hazatérni.” (BAT Freizeit-Forschungsinstitut, 2007.)

Kiegészítő szolgáltatások körének kibővítését javasoljuk a térség vonzerőleltárával. A kiegészítő elemek hozzájárulnak az ott tartózkodás meghosszabbításához, az átlagos költség növekedéséhez és a

vendégelégedettség javulásához. A fő termékínálaton túlmenően a programkínálat összeállításakor tekintettel kell lennünk az egészségturisztikai céllal érkező vendég partnerének igényére, elvárására is. A komplex kínálat elősegíti a kollektív marketing térnyerését, a térségi klaszterek, együttműködések beindítását.

Az egészségturizmus a legjelentősebb turisztikai foglalkoztató a Régióban. Az alkalmazotti létszám többnyire stagnál, szezonális ingadozást nem mutat. Kiválóan kapcsolható a vidékfejlesztési programokhoz!

Célok

Az egészségturizmus, mint fejlesztési irány (prioritás) meghatározása a régiós stratégiában megfogalmazott 5 stratégiai cél közül az alábbi célok eléréséhez tud eredményesen és mérhető módon hozzájárulni:

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként.
- Humán erőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése.
- A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

„Pozicionálás, mint kulcsfeladat

A nyugat-dunántúli egészségturisztikai piac eddig főleg a gyógyturisztikai szolgáltatásokra korlátozódott, s néhány híres gyógyfürdőtől eltekintve nincs ma a régióban olyan létesítmény, amely arculata és kínálati struktúrája alapján jól körülhatárolható pozícióval rendelkezne. Hosszú távon azok a fürdők tudnak életben maradni és sikeresen működni, amelyek megfogalmazzák a választott célcsoportjukhoz szóló mondanivalót, szlogent, aminek segítségével imázsuk megszilárdul. (mintapélda az osztrák Sonnentherme Lutzmannsburg - Napfényfürdő Locsmánd.)

Területünkön tevékenykedő fürdőkomplexumoknak csak akkor van lehetősége az egészségturisztikai piacon helyzetét stabilizálni, ha megfelelően pozicionál. Meg kell határoznunk, mitől vagyunk mások, mint Közép-Kelet Európa többi országa, és miért érdemes Nyugat-Pannóniát választania egy külföldinek üdülése színhelyül?

A magyar turizmus általánosan egyik fő problémája a turisták viszonylag alacsony fajlagos költsége, ugyanakkor egyik fő célkitűzése a turizmusból származó bevételek többszörösére növelése. A magasabb költségi hajlandóságú turisták kizárólag akkor választják hazánkat, ha imázsunk megfelel keresleti igényüknek.

Ha az egészség „divatos” válik, és Magyarország imázsa az egészséggel lesz azonos, akkor várhatóan Magyarország népszerűsége is megnő. Ebben komoly szereppel bír a Nyugat-dunántúli régió.

Ehhez jól átgondolt marketingstratégiára, imázsépítésre, intézményi összefogásra van szükség.” (Nyugat-Dunántúli turizmusfejlesztési stratégia)

Célcsoport, tematizált, tudatos termékfejlesztés (brand). Célcsoport-specifikus, összelményérték növelő fejlesztések előtérbe helyezése a cél. Kreatív, speciális megoldások alkalmazásával találjuk meg a piaci réseket!

„Gyógyító víz”, „Pannon gyógyhatás”, „Természet ajándéka”

A gyógy-szolgáltatások folyamatos fejlesztése, gyógyvizeink ismertségének növelése, marketingkampányok szervezése

Kivételes adottságunk a gyógyvizeink minősége és mennyisége, ami világszerte elismert turisztikai szakmai körökben, viszont külföldön a potenciális vendégkör, közvetítő orvosi kör informáltsága hiányos.

Meggyőződésünk, hogy a turisták, a betegek általános ismeretét bővíteni szükséges, hogy felismerjék a gyógyvíz előnyeit, és különbséget tudjanak tenni a termálvíz kontra gyógyvíz kérdéskörben. Ennek önálló, megkülönböztethető térségi arculati elemeit is ki kell dolgozni.

A gyógyvíz, mint a legendaturizmus eleme jól alkalmazható a marketingkampányokban. Pl. szelestei víz gyógyvízzé minősítésekor a tesztsoport egyik tagja, egy mozgásában korlátozott idős ember meggyógyult és képessé vált önmaga ellátására.

A legendák megalapozott információkon alapulnak, hiteles, köztünk élő személyek a kommunikátorok. Ebben az esetben lényegesen hatékonyabb a kommunikáció, hisz külső, független személy tapasztalatait osztja meg sorstársaival, tudatosítja az életminőségre gyakorolt jótékony hatását az adott gyógyvíznek.

„A gyógy- és termálvíz-használat megkülönböztetése – a gyógyvizek élménycélokra történő felhasználása egyrészt pazarló, másrészt pedig az élményelemek használói között gyerekek is szép számmal vannak/lesznek, akik számára a gyógyvizek veszélyesek is lehetnek.” Javasolt az élménymedencékben a termálvíz használata, valamint a fürdő kialakításánál törekedni kell a gyógyvízhez és termálvízhez kötődő szolgáltatások szerves elkülönítésére. Lehangelő a két különböző motivációval érkező célcsoport pl. idős gyógyulni vágyó és a gyerekes kikapcsolódásra vágyó családok találkozása a fürdőmedencékben. Sajnos ilyen jellegű tapasztalatunk van a régiókban is.

Minőségi szálláshely-fejlesztés megvalósítása a gyógyászati illetve a prevenciós profilokhoz kötődően történjen.

A gyógyturizmusban résztvevők jelentős hányada **törzsvendég**, évről évre a számukra jótékony hatású gyógyvízhez térnek vissza. Előnye, hisz a szezonon kívüli időszak „feltöltésében” stabil, kiszámítható vendégéjszaka számot hoz. E tényező szintén alátámasztja a hatékony marketingkommunikáció fontosságát (termálvíz kontra gyógyvíz).

Várható, hogy az **állami egészségügyi szerepvállalás** csökken nem csupán hazánkban, de nemzetközi szinten is. A fejlesztéseket ennek tükrében célszerű tervezni. Az egészségügyi rendszer az alapkompenciákra koncentrálni, mindeközben megerősödik egy önfinanszírozó piac (pl. magánbiztosítások).

A **termálvíz energetikai hasznosítása** még megoldatlan a régióban. Az őszi-téli időszakban a geotermikus vagyon, mint megújuló erőforrás bekapcsolása az energiatermelésbe működési költségek mérséklését segíti elő, a szezonon kívüli időszak eredményesebb gazdálkodását támogatja.

Projektötletek

- Térségi komplex programcsomagok kialakítása
- Horvát/szlovén piac ösztönzése
- Egészségbiztosító és orvosi partneri kapcsolatok kibővítése, nemzetközi kampány
- Legendaturizmus eszközeinek beépítése a gyógyturizmus népszerűsítésébe
- Gyógyvíz kontra termálvíz tudatosságnövelő kampány / programsorozat

1.2.2. Az ökoturizmus

Helyzet-probléma megfogalmazása, adottságok-lehetőségek kifejtése

Hazánkban az ökoturizmus az elmúlt évtizedben jelentős fejlődést tudhat maga mögött, szellemiségében, szakmaiságában, infrastrukturális elemeiben sok lépés történt. Jelentőségét alátámasztja, hogy 2008. áprilisában elkészült az Országos Ökoturizmus Fejlesztési Stratégia, mely részletesen elemzi az ökoturizmus hazai helyzetét, és megfogalmazza a fejlesztési irányokat. Az

ökoturizmus a turizmusnak egy speciális, de mégis sokféle kapcsolódási lehetőséget tartalmazó ága, mely az elmúlt időszakban folyamatos növekedést mutat mind nemzetközi, mind hazai viszonylatban.

Az ökoturizmus természet alapú turizmus tágabb fogalomként a turizmus minden olyan formája, amelyben az utazót főleg a természeti szépségek megfigyelése, megcsodálása motiválja.

Az ökoturizmus fogalmába tartozik a természet-alapú turizmus minden olyan fajtája, amelyben az utazó elsősorban a természetet, valamint a természetes környezethez kapcsolódó kultúrákat szeretné megfigyelni és megtapasztalni, oktatási és interpretációs elemeket tartalmaz, résztvevői törekednek a természeti, illetve társadalmi – kulturális környezetre gyakorolt negatív hatások minimalizálására, hozzájárul a számára vonzerőt jelentő természeti területek fenntartásához, mert:

- a természeti környezetben élő lakóközösségek, illetve a természetvédelmi céllal működő szervezetek és hatóságok számára bevételt biztosít,
- a helyi közösségek számára munkalehetőségeket, bevételi forrásokat teremt,
- növeli a tudatosságot a természeti és kulturális kincsek megóvása iránt a helyi lakosok és a turisták körében egyaránt.

A **Nyugat-dunántúli régióban** az ökoturizmus kínálati struktúrája sokszínű, a régióban kettő olyan Nemzeti Park található, melynek területe teljes egészében a régióban fekszik (Fertő-Hanság Nemzeti Park, Őrségi Nemzeti Park), a dél-zalai tájak és a Muravidék a Balaton-felvidéki Nemzeti Park illetékességi területéhez tartozik. A régióban több tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület és arborétum is található, melyek egy-egy tájegységhez kapcsolódva egészítik ki azon turisztikai desztináció kínálatát.

Az ökoturizmus szempontjából jelentős szerepük van a régió natúrparkjainak, és a tájközpontoknak. A natúrparkok közül a legaktívabb az Írottkö Natúrparkért Egyesület, akik mint Kőszeg és térsége turisztikai desztinációs menedzsment szervezete szervezik és fogják össze a térség turizmusát. A natúrpark egész éven át kínál programokat, havi rendszerességgel szervez túrákat, a térség túraútvonalait és információs tábláit gondozzák, a források felújításában aktívan közreműködnek. A natúrpark és a nemzeti park több programban, fejlesztésben együttműködik. 2009-ben az Írottkö Natúrpark nyerte el a „Magyarország legjobban fejlődő ökoturisztikai desztinációja” címet. További natúrparkok: Soproni-hegység Natúrpark, Kerka-menti Natúrpark, Őrségi-Vendvidék Natúrpark, Sokoró-Pannontáj Natúrpark, Pinkamente Natúrpark. Új desztináció bevonására indultak kezdeményezések pl. Répce menti zöld út kialakítása, de ezek megvalósítása még várat magára.

Az ökoturizmushoz szervesen kapcsolódnak a helyi termékek (kézműipari, mezőgazdasági és élelmiszeripari) melyek összefogására és közös piacon való megjelenítésére jött létre a Pannon Helyi Termék Klaszter.

2007. decemberében alakult meg a Nyugat-Pannon Ökoklaszter. Az együttműködési és értékesítési hálózat (klaszter) célja az öko-bio termeléshez vagy a természetes élelmiszerek, natúrtermékek előállításához, forgalmazásához kapcsolódó szervezetek összefogása a Nyugat-Dunántúlon. A klaszter szerveződése jól illeszkedik a Nyugat-dunántúli régió ökoadottságainak erősítéséhez, kihangsúlyozásához, a térség gasztroturizmusban játszott szerepéhez.

Az ökoturizmus bár egész éven át kínál vonzerőt, a szabadtéri tartózkodás miatt elsősorban a főszezonhoz kötődik. A szezonon kívüli időszakban az őszi és a tavaszi időszak azonban jelentős, hisz a környezet, a természet változásai folyamatosan változó, sokszínű képet mutatnak. Az alábbiakban a két nemzeti park turisztikai infrastruktúráját tekintjük át:

Infrastruktúra	Fertő-Hanság NP	Őrségi NP
Látogatóközpont	Sarród: Kócsagvár Fertőújlak: Csapody István Látogatóközpont	Őriszentpéter: Harmatfű természetvédelmi központ Kőszeg: Bechtold István Látogatóközpont
Kiállító-és bemutatóhely	Öntésmajor: Hanság élővilága kiállítás Esterházy madárvárta Fertőrákosi püspöki kőfejtő	Pityerszer: nép emlékegyüttes Őriszentpéter: Csörgőalma gyümölcsöskert

Tanösvény	Sziki Rózsa, Vizi Rence, Gyöngyvirág, Kövi Benge, Hegykői, Hansági	Rezgőnyár, Sárgaliliom, Töllös, Fürge cselle, Szomoróczi, Szalamenti, Felsőszéri, Körtike, Chernel kerti botanikai, Geológiai
Szálláshely	Sarród, Fertőújlak	Óriszentpéter

Mindkét nemzeti park számos turisztikai szolgáltatást kínál:

- szakvezetés
- túravezetés (célcsoportok számára kidolgozott túraajánlatok)
- a túrákhoz túrasedlet kiadvány
- Erdei iskola program
- Környezeti nevelés program
- kerékpár-kölcsönzés, szekerezés
- kézműves foglalkozás

Mindkét nemzeti parkban kiadásra kerül egy éves rendezvénytájtár, mely havi, illetve tematikus bontásban tartalmazza a programokat, szolgáltatásokat. A nemzeti parkoknak saját honlapjuk is van (nemzetipark.gov.hu oldalról nyílik), melyek hasonló szerkezetben, folyamatosan frissülve tartalmaznak bőséges információt. A szezonon kívüli időszak programjait megvizsgálva láthatjuk, hogy erre az időszakra is külön felhívják a figyelmet, havonta 4-5 programot kínálnak.

Az Őrség 2007-ben elnyerte a „Magyarország legjobban fejlődő vidéki desztinációja” címet, illetve a Kiváló Európai Turisztikai Desztináció címet. Ez az elismerés hazai és nemzetközi szinten is számos lehetőséghez jutatta a térséget.

A régió ökoturizmusának fő problémái:

- az ökoturisztikai kínálati elemeket kevésbé ismerik az emberek, információ hiánya
- nincs megfelelő marketing, imázs illetve programmarketing
- komplex programok hiánya (a rendezvénytájtár csak a saját programokat tartalmazza, a térségről nem vagy csak kevés információt közölnek)
- a szezonon kívüli időszakban jóval kevesebb a program
- látogatóbarát szemlélet hiány (hétvégeken, ünnepnapokon zárva tartás)
- kevés szakember, akik kifejezetten az ökoturizmussal, programszervezéssel, marketinggel, a látogatók fogadásával foglalkoznak

Célok megfogalmazása

A 2006-ban megfogalmazott régiós turisztikai stratégiához illeszkedve, illetve azokat elfogadva fogalmazhatjuk meg céljainkat, melyeket most elsősorban a szezonon kívüli időszakra vonatkoztatjuk:

Általános célként jelenik meg továbbra is, hogy régióink egy sikeres ökoturisztikai desztináció legyen, a természeti értékekre alapozott fenntartható turizmus megerősödjék, élményközpontú, látogatóbarát, sokszínű ajánlatok új **ökodesztinációk** jelenjenek meg.

- az ökoturizmus infrastrukturális háttere javuljon, többfunkciós, folyamatosan működő helyszínek jöjjenek létre
- az ökoturizmus szereplői és más turisztikai szolgáltatók együttműködése erősödjön
- hatékonyabb marketingtevékenység

- a lakosság, a potenciális turisták szemléletében erősödjön a természet megismerése iránti vágy, a környezettudatosság, az egészséges életmód
- az ökoturizmus járuljon hozzá a desztináció gazdasági, társadalmi fejlődéséhez

Célcsoportok pontosítása, leírása

Az ökoturizmus célcsoportjai, az ökoturisztikai szolgáltatásokat, termékeket igénybe vevők csoportja tevékenység szerint 4 csoportba sorolható:

Alkalmi zöldturisták: nem tartozik elsődleges motivációik közé a természeti környezethez kapcsolódó turisztikai termékek igénybevétele, de utazása során útba ejti a látványosságot kínáló látogatóközpontot, bemutatóhelyet, tanösvényeket. Az ökoturizmus hazai keresletében ez a szegmens a legnagyobb arányú. Az élményorientált szolgáltatások révén az ökoturizmus szemléletformáló, örökségtudatosító funkciójának érvényesülése fontos lenne, sikeres fejlesztés esetén ezen szegmens egy részéből igazi ökoturisták válhatnak.

Aktív zöldturisták: Elsődleges céljuk a természetben üzhető aktív tevékenységek végzése, akik a rekreációs tevékenységeik során természeti ismereteket is szerezhhetnek.

Ökoturisták: Az ökoturizmus definíciójának megfelelő, környezettudatos, autentikus értékeket kereső, felelősségteljes turista, utazásuk során úgy választják meg az igénybe veendő szolgáltatásokat, hogy a negatív hatásokat minimalizálják, a pozitív hatásokat növelik.

Elkötelezett ökoturisták: A természet megismerése, az ökológiai szempontú életvitel a mindennapjaik része, utazásai során is aktívan hozzájárulnak a természeti és kulturális értékek megőrzéséhez.

Hazai ökoturisták jellemzői

- fiatalok és középkorúak
- magasabb iskolai végzettségűek
- átlagosnál magasabb jövedelműek (magasabb státuszú háztartások tagjai)
- általában a négyfős, gyermeket nevelő családok
- ha nem családos, akkor jellemzően inkább férfiak
- leginkább a kirándulás lehetősége, a természeti környezet szépsége, a tiszta levegő és a csend motiválja őket

Fejlesztési eszközök, tevékenységi területek (Országos Ökoturizmus fejlesztési stratégia alapján)

- I. Turisztikai infrastruktúra fejlesztése:** meglévő látogatóközpontok megújítása, kirándulóhelyek, források, pihenőhelyek felújítása, újak kijelölése, természeti megfigyelőhelyek kialakítása, speciális ökoszálláshelyek létrehozása
- II. Kínálatfejlesztés:** célcsoport orientált programok, tematikus útvonalak, szezonon kívüli időszakokra külön programok, a természet változásához kötődő programok (pl. virágzás időszaka, termények), szolgáltatásfejlesztés
- III. Humán fejlesztés:** ökoturisztikai szakemberek, marketingszakember, túravezetők képzése, helyi közösségek, szolgáltatók képzése, hogy ismerjék meg természeti értékeiket
- IV. Kapcsolódó termékek és szolgáltatások fejlesztése:** a falusi-, agro-, kulturális-, aktív turizmushoz kapcsolódás erősítése, közös termékstruktúra kialakítása, illetve az egészségturizmushoz kapcsolható programkínálat kialakítása. (pl. nordic walking, klimatikus sétautak kijelölése)

- V. **Marketing, értékesítés:** imázsépítés, a nemzeti parkok pozícionálása, az információáramlás hatékonyságának növelése, a célcsoportok jobb elérése, a piaci részvétel erősítése, TDM szervezetekkel közös marketingakciók
- VI. **Látogatói menedzsment, interpretáció, élményelemek fejlesztése:** kommunikációs és informatikai elemek alkalmazása, új technológiákkal bemutatás, a látogatók aktív részesei legyenek a programoknak, látogatói információs hálózat
- VII. **Szervezeti háttér és térségi menedzsment fejlesztése:** térségi együttműködés erősítése, a helyi TDM szervezetekkel, civilekkel, szolgáltatókkal

1.2.3. A kulturális turizmus

Helyzet-probléma megfogalmazása, adottságok-lehetőségek kifejtése

A kulturális turizmus a turizmusnak azon ágazata, amelyben a turista számára a legfőbb indítékot a kulturális motiváció szolgáltatja. A kulturális turizmus megnyújtja a turisztikai szezont, és hozzájárul a turizmus térbeli koncentrációjának csökkentéséhez. (Szinte minden térség, település rendelkezik valamilyen kulturális értékkel). Feltárja, életre kelti a helyi kulturális értékeket, megőrzi és ápolja a tradíciókat. A kulturális turizmusba nemcsak a hagyományokra, örökségre építhet, hanem az új, innovatív kulturális termékeknek és szolgáltatásoknak is egyre nagyobb szerep jut. Magába foglalja a kulturális örökség elemeinek, a nemzet jelenkori kultúráját, művészetét bemutató programoknak, rendezvényeknek és az egyházi - vallási helyszíneknek a turisztikai célú hasznosítását.

Csoportosítása:

1. Kulturális örökséghez kapcsolódó (épület, múzeum)
2. Jelen kulturális kínálata (rendezvények, fesztiválok)

Kulturális turizmus szerepe

- Az épített értékek hasznosításával elősegíti azok védelmét, jövedelmet biztosít a karbantartáshoz.
- Elősegíti a tradíciók, szokások élővé tételét és fennmaradását
- Közvetítő szerepet tölt be a különböző kultúrák között
- Hozzájárul a területi különbségek kiegyenlítéséhez
- Növeli a kulturális kínálatot
- Ösztönzi a munkahelyek számának növekedését
- Lehetőséget biztosít az életminőség javulására
- Megismerteti az embereket más kultúrákkal

Kulturális örökségünk

A Nyugat-dunántúli régió történelme, múltja rendkívül gazdag kulturális örökséget hagyott ránk, a római kor emlékei, a középkor templomai és várai, a barokk kor épületei, városaink fejlődése, a népi építészet és hagyományok fennmaradása mind gazdagítják régióinkat. Szinte minden település, tájegység őriz a múltjából olyan emlékeket, amelyek kultúrtörténetük része, és a ma itt élők számára identitásalkító, az ide látogató számára pedig érdekesség, vonzerő.

Kiemelkedő értékeink a világörökség részét képező Pannonhalmi bencés apátság, és a Fertőtáj térségében található Esterházy-kastély. Régióink határmentiségéből adódóan a határőrzés emlékei is megtalálhatók a régmúltból a középkori várak, földsáncok, a közelebbi múltból a vasfüggöny, a határátkelőhelyek (Mosonmagyaróvár, Sopron, Kőszeg, Sárvár). A középkorból jelentős számú templom maradt fenn, melyek építészeti, vallási szempontból fontosak (Lébény, Ják, Sopron, Kőszeg, Óriszentpéter, Velemér, Szentgyörgyvölgy). Ugyancsak a vallási turizmus elemei a búcsújáráshelyek is (Celldömölk, Vasvár, Velem). Szombathely, Szent Márton szülővárosa indította útjára a Szent Márton

út elnevezésű tematikus kulturális útvonalat, mely régióink, illetve Szlovénia, Szlovákia, Ausztria Szent Márton emlékhelyeit köti össze. Tematikus úttá szerveződtek a régió irodalmi emlékhelyei, Vas megyei irodalmi út néven 16 helyszín alakult hálózattá, az útvonal regionális szintűvé bővítése tervben van.

Jelen kulturális kínálata

Ebbe a kategóriába soroljuk a kultúrának azon elemeit, amelyek napjainkban kerültek kialakításra, megszervezésre. Ide elsősorban a kulturális rendezvények, fesztiválok tartoznak. Régióinkban 12 kiemelt kulturális rendezvény van, melyek közül a legismertebbek a szombathelyi Savaria Történelmi Karnevál, a kőszegi Várszínház.

A régió kulturális turizmusának főbb problémái:

- főszezonon kívüli orientáltság, a szezonon kívül kevesebb rendezvény, esemény
- a szezonon kívül kulturális helyszínek látogathatósága korlátozott
- kevés komplex ajánlat (pl. szállás+kulturális rendezvényre belépőjegy)
- a fesztiválok, rendezvények finanszírozási nehézségei
- hiányoznak az interaktív múzeumok, kiállítóhelyek
- az örökség-helyszínek rossz fizikai állapota

Célok megfogalmazása

A nemzeti kulturális stratégia az alábbi célokat határozza meg:

A magyar kulturális, szellemi, történelmi és épített örökségre alapozva, ezen vonzerők széles körű innovatív hasznosításával és komplex fejlesztésével hozzájáruljon a gazdaság fenntartható fejlődéséhez és összetartó, kreatív magyar társadalom kialakulásához

- a kultúra ágazatközi, terület- és vidékfejlesztési szerepének erősítése
- az épített környezet fenntartható használata
- a kultúra és a gazdaság kapcsolatainak erősítése

A nyugat-dunántúli régió turizmusstratégiája az alábbiak szerint fogalmazza meg a kulturális turizmus általános célját. „A Nyugat-dunántúli régió gazdag kulturális örökségének megőrzése és bemutatása, a turisztikai piacon történő megjelenítése, ezáltal a régió versenyképességének javítása. Célunk, hogy a kulturális vonzerők járuljanak hozzá a régió arculatához, ugyanakkor az egyes tájegységek önálló arculatát is erősítsék.”

Célcsoportok pontosítása, leírása

M.Á.S.T. Piac-és közvélemény kutató Társaság 2008. júliusában elvégzett kutatásának megállapításai szerint a megkérdezettek 45,7 % vett részt egy- vagy több napos kifejezetten kulturális célú utazáson. A Nyugat-dunántúl és Közép-Magyarország régiók lakosai, illetve a fővárosban élők az átlagnál gyakrabban utaznak elsődlegesen kulturális céllal. A vizsgált időszak szempontjából fontos, hogy a nyár mellett a tavasz számít szezonnak, illetve a télen elindulók is magas számban kulturális céllal indulnak. Az utazók az utazások előtt (64%-ban) eldöntik, hogy milyen kulturális tevékenységet végeznek: elsősorban épített örökséget keresik fel és magas számban az interneten tájékozódnak (63,8%)

A látogatás során a legfontosabb tényezőként jelölték meg: tiszta mellék-helyiségek, szép természeti környezet, vendégszerető személyzetet.

A GfK Hungária Piackutató Intézet 2008-as kutatása, mely a kulturális turizmus évét alapozta meg az alábbi megállapításokat tette:

- az utazások során minden korosztály fogékonyabb a kultúrára, mint a hétköznapi életben
- fokozottabban: középkorú, idősebb párok
- a 40 év alatti fiatalabb korosztály számára fontos a valódi élmény nyújtása: kipróbálni, felfedezni, átélni, a saját felfedezés fontos számukra

- leginkább motiváló erejű: várak, kastélyok, történelmi emlékhelyek, amit a 18-40 év közöttieknél a fürdők és a városlátogatás, a 40 év feletteknél a fesztiválok, rendezvények egészítenek ki.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

- Örökségi vonzerőkön alapuló turisztikai infrastruktúra fejlesztése: várak, kastélyok, történelmi helyszínek és épületek turisztikai funkcióinak megerősítése, többcélú hasznosítás elősegítése.
- Kulturális turisztikai termékek és szolgáltatások minőségi fejlesztése: a látogatói igényeknek megfelelő innovatív attrakciófejlesztés, élményszerűség középpontba állítása, szolgáltatási kör bővítése (pl. múzeumok, tájházak).
- Nem fizikai (irodalom, képzőművészet, színház, folklór) kulturális turisztikai elemek fejlesztése, menedzsmentjének és marketingjének erősítése pl. jelentős képzőművészeti kiállítások szervezése, népi kultúrához, hagyományokhoz, szokásokhoz kötődő termékfejlesztés.
- Kulturális körutazások, városlátogatások: célcsoportorientált, komplex kulturális programok összeállítása, történelmi városokhoz, helyszínekhez kötődően, ezek marketingjének és utazásszervezési hátterének segítése.
- Eseményturizmus: történelmi, kulturális, zenei fesztiválok támogatási rendszerének megerősítése, a szezonon kívüli szatelit rendezvények elindítása, új rendezvények elindítása a szezonon kívül, az emlékekhez kapcsolódó programfejlesztés.
- Ifjúsági kulturális turizmus (tanulmányi kirándulások): a célcsoport igényeihez illeszkedő komplex programok, ajánlatok összeállítása.
- Zarándokutak, vallási turizmus: a helyszínek infrastruktúrájának, szolgáltatásainak fejlesztése, új tematikus útvonalak létrehozása.

1.2.4. A családbarát turizmus

Családbarát egy régió, ha kínálatában a családot egységként, de ugyanakkor annak tagjait egyéenként is kezeli. A fogalomhoz szervesen kapcsolódik a gyerekbarát, bababarát fogalompár is. A családbarát helyek iránt folyamatosan nő a piaci igény. Az egyre nagyobb piaci erőt képviselő gyermekes családok olyan helyet választanak pihenésre, üdülésre, ahol nem jelent problémát a gyermek, felnőtt kamasz jelenléte, ugyanakkor megoldott a jó minőségű ellátás, szórakozás, szórakoztatás. A családbarát desztináció egyrészt a család egészére gondolva hat a szülőre, ugyanakkor a gyerekeknek nyújtott szolgáltatások, programok által könnyíti meg a szülő választását.

A családbarát turizmus szezonálisában szükséges a gyermekes családok életciklusának vizsgálata. Míg az iskoláskorú gyermekes családoknál **markánsan**, addig a babás, kisgyermekes családoknál **mérsékeltlen jelentkezik a szezonális**. Sajnálatos módon sem a családbarát szolgáltatások, sem a cizelláltabb babás, kisgyermekes kínálati elemek pozícionáltan nem jelentkeznek a régió turizmusában.

A családbarát turizmus egy „előkészítő munka” a jövő piaci szereplőinek meghódításához. Érdemes kellőképpen gondoskodni a holnap vendégeiről. Aki megszerzi magának a fiatal korosztályt, az megszerzi magának az idősebbeket is. A gyerek, a kamasz ma már beleszól abba, hová utazzon a

család. Valójában nem csak a holnap turistái ők, hanem azok is, akik magukkal hozzák a szülőket, nagyszülőket.

A régióban a meglévő hiányosságok, gyengeségek, avagy problémák:

- Nincs családbarát filozófiánk.
- A fogalom sokszor elvtelen, tartalom nélküli használatával találkozunk.
- Minimum követelmények meghatározása még nem történt meg.
- Hiányzik a valóban családokat várók megjelenítése egységes, tematikus turisztikai kiadványban.

1.2.5. Az ifjúsági turizmus

Helyzet-probléma megfogalmazása, adottság-lehetőség kifejtése

A 26 év alatti korosztály rendkívül nagy mobilitási igénnyel rendelkezik, utazási hajlandóságuk nagy, a turizmus ágazatban ez az aktivitás jól érzékelhető. Az ifjúsági turizmusban részt vevő turisták a jövő potenciális turistái. A Régióban szerzett ifjúkori pozitív tapasztalatok elősegítik, hogy a későbbiekben akár családoként, felnőttként, seniorként igénybe vegyék szolgáltatásainkat. (Regionális turizmusfejlesztési stratégia)

Az ifjúsági turizmus azon kevés turizmusfajták közé tartozik, ahol a **szezonális mellett a szezonon túli időszak is jelentős**. Az szezonális a korosztály „korcsoportjainak” egymástól markánsan eltérő jegyei adják: kisgyermekes üdülésektől a középiskolások tanulmányi kirándulásain át az egyetemi hallgatók tavaszi-őszi egyhetes terepgyakorlatáig. Az **ifjúságturizmus tehát jó lehetőség régióink számára, hogy a túlzottan erős szezonális mérsekélje**. Ehhez a régió jó alappal indul, hiszen megfelelő erőforrásokkal rendelkezik a szezonális ifjúsági turizmus célterületeinek számító kulturális (örökség, műemléki), rendezvény, természeti (öko) turizmus terén. Ugyanakkor azt is tényként kell figyelembe venni, hogy **a szezonon kívüli időszakban e korosztály mobilitása lényegesen alacsonyabb**, mint a nyári főszezonban.

E korosztály elsősorban **alacsony árfekvésű szállásokat keres** elsősorban. Régióban azonban e téren hiányosságok fedezhetők fel. Sajátos problémája e turizmusfajtának, hogy a **kereslet kettős igénnyel lép fel**, melyeket sokszor nehéz összehangolni: az elsődleges célcsoport elvárásai egészen mások lehetnek, mint a másodlagos célcsoporté (lásd táblázat). A Régió két meghatározó ifjúsági szálláshelye: a Brenneri Gyermekek és Ifjúsági Tábor Sopron határában, amely egész évben nyitva tart, télen 69 főt, nyáron 261 főt tud fogadni. A gyógykezelő, természetvédelmi Soproni hegységben erdei programok, kézműves foglalkozások, kiállítások, versenyek, szaktáborok szerepelnek a kínálatban. A GÓ-NA Őrségi Szabadidőközpont a zalai kistérségben, Szentgyörgyvölgyön tanyasi környezetben, egész évben várja vendégeit. Férőhely kapacitása 103 fő. (Regionális turizmusfejlesztési stratégia) Az ifjúsági turizmus speciális definíció: nem idegenforgalmi vonzerőkhöz kötött (mint pl. kulturális, vallási, wellness), hanem életkor szerint lehatárolt. Mivel azonban e turizmus célterületei is idegenforgalmi vonzerőkhöz köthetők, erre figyelemmel kell lenni, például a(z):

- kulturális turizmus terén: a fiatalok elsősorban a könnyűzenei koncertek, fesztiválok résztvevői. Régióinkban kiemelkedő esemény a VOLT fesztivál és a Sitkei koncert, ezek szezonálisak. Kiállítások terén az interaktív, információgazdag, akár látványelemekkel „dúsított” „élményanyagot” keresik, mint amilyen a kőszegi Chernel Látogatóközpont, Kis-Balaton látogatóközpont Zalaváron.

- aktív turizmus terén: a fiatalok körében igen népszerű extrém sportok, a kalandvágy kielégítését szolgáló turisztikai vonzerők, kalandparkok (Szombathelyi Kalandvár vagy Gyöngyösfalui Holdfényliget, az Alpokalja kalandparkja) a legnépszerűbbek.

A szezonon kívüli ifjúsági turizmusra az alábbiak a jellemzők:

Családi utazások

A családjukkal utazó gyermekek úti céljának eldöntésében jelentős befolyással bír maga a család. A háztartások közel felében (47%) a családtagok közösen döntenek el, hogy mi legyen az úti cél. A gyermekkel utazó háztartások utazásainak motivációit tekintve jelentős arányban (57%) **jelenik meg a barátok, ismerősök meglátogatása, 21%-ban a szórakozás, pihenés, sportolás céljából megszervezett utazás és csak 9%-ban a vízparti üdülés (szezónális).**

Iskolai utazások

Az intézményi keretek között megszervezésre kerülő kirándulások és utazások kiemelkedő szerepet töltenek be a fiatalok szemléletformálásában. Ezek az utak jó lehetőséget jelentenek arra, hogy az utazás a későbbiekben integrálódjon a fiatalok életformájába.

A többnapos osztálykirándulások Magyarországon leggyakrabban két-három napos utazásokat jelentenek. **Az iskolai utak mögött eltérő motivációk húzódnak: a diákok számára az iskolai utak elsősorban közös élményszerzést, közösségi együttlétet, új élményeket jelentenek. Akiknél anyagi okok vagy a szülők leterheltsége miatt nincs mód a család közös utazására, az iskolai turizmus az egyetlen lehetőség arra, hogy a gyermek kimozduljon otthonról és az utazás iránti igény egyáltalán kialakuljon.** A szülők szempontjából szintén lényeges, hogy az iskolai utazások során gyermekük megbízható emberek felügyelete mellett új élményeket szerez, kikapcsolódik, környezeti ismereteit elmélyíti.

A tervezett utazások legtöbbször elsősorban **városnézésre** irányul, ezt követi a strandolás, majd a túrázás és egyéb szabadidős tevékenységek folytatása.

A magyar fiatalok önálló utazásai

Az utazások tervezése során számos tényező szerepet játszik az úti cél kiválasztásában. A **legfontosabb szempontok közé tartoznak a desztináció kedvező éghajlati adottságai, természeti értékei, valamint a rokonok, barátok korábbi tapasztalatai, ajánlásai.**

A kedvező árfekvés és a korábbi tapasztalatok szintén erősen befolyásolják a fiatal turistákat úti céljuk megválasztásában. **A prospektusok, újsághirdetések, egyéb kiadványok, valamint az utazási irodák ajánlásai nem mérvadóak** az utazások kiválasztásában, a fiatalok mindössze néhány százaléka mérlegeli az említett kommunikációs csatornák által ajánlott lehetőségeket.

A magyar fiatalok egy része szerint a **szép természeti tájak és egyéb látnivalók**, illetve az itthoniak vendégszeretete miatt érdemes Magyarországot választani. **A fiatal turisták elvárásai** az utazás során felmerülő különféle tényezőkkel kapcsolatban **meglehetősen magasak**: kiemelkedő jelentőséget tulajdonítanak az oda- és visszaútnak, a tervezett időtöltésnek **megfelelő természeti környezetnek**, az időjárásnak és a **közbiztonságnak**. Alapvető tényezőként tartják számon a vendégszeretetet, a higiénit és a **kedvező árfekvést**. Úgy tűnik, van mit tökéletesíteni az ár és a minőség összhangja, a tisztaság, a vendégszeretet, a programkínálatok és a közbiztonság esetében.

Problémaelemek:

- alacsony hatékonyságú reklámtevékenység – a fiatalokhoz nem, illetve nem nagy hatékonysággal jutnak el a szórólapok, prospektusok.
- fiatal korosztályt megcélzó programok, programegyüttesek hiánya régióban
- megjelenés, interpretáció nem vonzó a fiatalok számára
- a helyi gazdaság és társadalom nem, vagy kevésbé fogékony az ifjúsági turizmus (be)fogadására

Célok megfogalmazása

- multikulturális rendezvények számának növelése a régióban
- megfizethető alacsonyabb komfortfokozatú szállás, olcsó közlekedés
- kedvezmények, kedvezménycsomagok alkalmazása, akár programcsomagok formájában.

Célszerűen össze lehet (kell) kapcsolni eltérő desztinációkat, ezzel is serkentve a keresletet.

- fiatalosság-nyitottság, jövőorientáltság mint egyik elem a régió-képben.
- a régió sokoldalú turisztikai arculatának megtartása/bővítése, ezek összekapcsolása.
- meghatározó turisztikai tájegységenként legalább egy nagy férőhely-kapacitású és az ifjúsági

turizmus kategóriájában színvonalas ifjúsági szálláshely létrehozása

- szezonon kívüli időszakban rövid – hétvégi – programokra kell fókuszálni
- változásra fogékony korosztály miatt a szezonálisan(évszakonként) visszatérő tematikus programok
- novum-újszerűség, élménygazdagság

Célcsoportok pontosítása, leírása

- A nemzetközi szervezetek ajánlása szerint a 6-26 éves korosztály képezi az ifjúság nemzedékét, akik elsősorban:
 - iskolai kirándulások
 - tanulmányutak
 - táborok
 - egyetemi/főiskolai terepgyakorlatok résztvevői.

<i>Megnevezés</i>	Célcsoport	Életkor
<i>Elsődleges célcsoport</i>	általános iskolás gyerekek	7-14 éves korig
	középiskolás fiatalok	14-18 éves korig
<i>Másodlagos célcsoport</i>	szülők	bármennyi
	tanárok	bármennyi

Az elsődleges célcsoport elvárásai	A másodlagos célcsoport elvárásai
<p>Legyen/legyenek:</p> <ul style="list-style-type: none"> -változatos programok, -az érdeklődésnek megfelelő szabadidős tevékenységek, -jó hangulat, -kellemes társaság, -izgalmas kihívások, - kalandos élmények, -megfelelő ellátás, - sportolási, természetjárási, fürdőzési lehetőség, - szórakozási lehetőség. 	<p>Legyen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -tisztaság és a szállás komfortos, -csendes, messze a város zajától, -sportolási, természetjárási, fürdőzési lehetőség, - nevezetesség, érdekesség a környéken, -megoldott az elszeparálódás az idegen csoportoktól, -a balesetforrások száma minimális, -az egységár alacsony, -zárt társalgó vagy gyülekező hely, - sportpálya, - a hely egyedi földrajzi adottságú, - a helyszín jól megközelíthető.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

- kapacitásbővítés (szálláshely, vonzerők) mind a 12 tájegységben
- arculattervezés, interpretáció „fiatalítása”
- e célcsoportra orientált turisztikai vonzerőfejlesztés és/vagy bővítés
- tájegységek markánsabb megjelenítése: arculat, vonzerőleltár (kínálat)
- tájegységeken belül intézményi kapcsolatok erősítése (iskolák, múzeumok, egyházak, civil és nonprofit szervezetek, alapítványok, önkormányzatok... stb)
- tematikus programok

1.2.6. A senior turizmus

Helyzet-probléma megfogalmazása, adottság-lehetőség kifejtése

A demográfiai helyzet:

Európában nő a 60 év feletti népesség aránya, növekszik az utazni vágyó idősebb korosztály száma. Ez részben a társadalom elöregedésével magyarázható, de azzal is, hogy ez a folyamat a nyugdíjkorhatár kitolódását is vonja maga után, aminek következtében a rekreációra vonatkozó igény megmarad, sőt életkori sajátosságoknál fogva nő. Ugyanakkor a fizetőképes kereslet nem a nyugdíjakon, hanem az aktív munkával keresett fizetésen alapul. További forrása az idősebb korosztály diszkrecionális pénzügyi javainak, a hazánkban még csak nem régóta ösztönzött, tőlünk nyugatabbra évtizedek óta jellemző állami nyugdíjon felüli, önálló nyugdíjtakarékoskodás is. Ennek köszönhetően ez a korosztály a globális turizmus 20%-át kitevő egészségturizmus biztos alapja lesz.

A seniorturizmus, mint mozzgótorugó: egészségturizmus, kulturális turizmus, vallási turizmus.

Arra lehet számítani, hogy ezek az emberek hosszabb ideig fogják megtartani önállóságukat, és ebből valószínűleg az egészség-, gyógy- és „kondícióban tartó”-turizmus fog profitálni. Egyre hosszabb időt töltenek olyan turisztikai célterületeken, amelyek kellemesnek tekintett életkörülményeket kínálnak.

Ma már a nyugállományba vonulás nem jelenti a társadalmi élettől való elzárkózást, sőt a legújabb szemlélet szerint: hosszabban élni annyit tesz, mint tovább aktívnak maradni. Ez az aktivitás megmutatkozik a civil szervezetek tevékenységeibe való bekapcsolódásban éppen úgy, mint a hirtelen korlátlanul rendelkezésre álló szabadidő változatos rekreációs tevékenységekkel való eltöltésében. Utóbbiak sorában találhatóak a különféle turisztikai foglalatosságok is, a maguk korosztály-specifikus motivációival. Ilyen jellegzetes indítatásnak számítanak a kulturális körutazások (városlátogatások, örökség turizmus), szent és kegyhelyek felkeresése (vallási turizmus), wellness és gyógyturizmus. A tömegturizmusból való részesedése is egyre meghatározóbb a 65 év feletti korcsoportnak, amit bizonyít, hogy az 1960-1980 közötti időszakban a korosztályhoz kapcsolódó utazások aránya 15%-ról 25%-ra nőtt.

Speciális igények

1. Nő a minőség, a kényelem és a biztonság iránti igény.
2. Nő a kényelmes közlekedési formák iránti kereslet.
3. Nő a kereslet a nyugodtabb kikapcsolódást kínáló létesítmények (például golfpályák, gyógyfürdők) iránt.
4. Nő a személyre szabott termékek iránti kereslet.
5. Emelkedik a kereslet a főszezonon kívüli hónapokban.
6. A marketingben kisebb hangsúlyt kell kapnia az életkornak és nagyobbat a kényelemnek

Hangsúlyos szereppel bír az is, hogy több olyan turista akar utazni, akinek speciális szükségletei vannak, amelyeket figyelembe kell venni ahhoz, hogy az utazást teljes mértékben élvezni tudják. A népesség azon 10%-án kívül, akik valamilyen módon formálisan fogyatékkal élnek minősülnek, egyre nagyobb számú turistánál várható, hogy ideiglenes fogyatékosága vagy életkora miatt csökkent mozgásképességű lesz.

Mozgáskorlátozottak köre

Ma Magyarországon nem sok olyan utazási irodát találhatunk, amely kifejezetten mozgáskorlátozottakra specializálódott volna. Nem úgy külföldön, ahol számos pozitív példát találhatunk e kezdeményezésre. Az utazásszervezés általában a szállás foglalására terjed ki, magát az utazás módját és eszközét a mozgáskorlátozottak saját magának kell megoldania. Csoportos utazás esetén lehetőség van kifejezetten mozgáskorlátozottakat szállító busz igénybevételére, melyekből azonban nagyon kevés van az országban. A mozgáskorlátozottak utazási szokásaira elsősorban a belföldi kereslet jellemző, főképp az utazás nehézségei miatt, 2-3 napos átlagos tartózkodási idővel. Szükséges lenne tehát a nyugat-dunántúli turisztikai kínálat tényleges és pontos felmérésére e tárgyban, hiszen a szezonon kívüli időszakban a mozgáskorlátozottak relevanciája megnőhet.

Érdekérvényesítő csoportok által szervezett turisztikai lehetőségek

Ma a mozgáskorlátozottak (és általában a fogyatékosok) üdülési, szabadidős tevékenységének megszervezésében a legnagyobb részt az érdekérvényesítő szervezetek vállalják. Ez valahol érthető is, hiszen ők ismerik leginkább azokat a szükségleteket, feltételeket, amelyek megteremtése szükséges a „más” emberek ilyen fajta igényeinek kielégítéséhez. Ezek a szervezetek az alapvető feladataik mellett szabadidős programokat szerveznek, üdültetnek, igyekeznek segíteni a kulturális igények kielégítését is. A mozgáskorlátozottak esetében, az üdültetés sajátos formája a táboroztatás, ahol egyszerre viszonylag sok ember nyaralási igényét lehet viszonylag olcsón, dús programokkal kielégíteni. Legelterjedtebbek az ún. életmódtáborok, amelyeknek a célja, hogy megismertessék a fogyatékosokkal az önálló életvitel kialakításának lehetőségeit.

A táboroknak a leglényegesebb jellemzője, hogy a mozgássérültek az egészségesekkel táboroznak együtt. A programok összeállításánál arra törekszenek, hogy azok mind a mozgássérültek, mind pedig a segítők számára hasznosak legyenek: vetélkedőket szerveznek, kirándulnak.

A fogyatékos emberek arra törekednek, hogy az élet minden területén jelen legyenek. Ez azt követeli meg, hogy minden szervezet felülvizsgálja gyakorlatát és biztosítsa a fogyatékos emberek tevékeny részvételét a szervezeti munka kialakításában. Ez nem csak az olyan alapvető és szükséges tevékenységekre vonatkozik, mint oktatás, munkavállalás vagy egészségügyi és szociális szolgáltatások, hanem magába foglalja a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét, a kulturális életbe való bekapcsolódást.

A fogyatékos emberek turisztikai lehetőségei ma Magyarországon még gyerekcipőben járnak. Egyre több pozitív kezdeményezéssel találkozunk ezen a téren, de sajnos még ezek mennyisége messze elmarad a fogyatékoság egyenrangúvá tételéhez.

A szezonon kívüli időszakban a legkönnyebben mobilizálható csoport

A senior korosztály - bár kevésbé mobilis, mint az ifjúsági – mobilitása az év egészére kiterjed, vagyis a **szézonon kívüli időszak turizmusának motorja** lehet. Ezt tovább erősíti, hogy e korosztály által keresett legjelentősebb turisztikai termék – az egészségturizmus (ld. 1.prioritás) - szintén aszezonális, sőt inkább a szezonban tűnik kevésbé ideális desztinációnak. A nordic walking, mely szintén hódít a seniorok között, ugyancsak aszezonális mutat. Jelentős desztináció még e korosztály számára a kulturális turizmus. Ha a városlátogatások nem is, a koncertek, kiállítások, fesztiválok – tudatos tervezés következményeként – az elő, illetve utószezonra esnek (Tavaszi és őszi fesztivál).

A küldő piacok

A régióba érkező senior turisták jelentős része külföldről érkezik, a belföldi kereset a lényegesen gyengébb vásárlóerőnek köszönhetően jóval elmarad a lehetőségektől. Az erős belső konkurencia ezt a gyenge belső keresletet részben elszívja.

Célok megfogalmazása

- Kínálat bővítése, új piaci szegmensek keresése, és meglévők erősítése
- Elérhetőség – mint kényelmi szempont – javítása
- Kínálati oldal idegennyelvi képzésének erősítése

Célcsoportok pontosítása, leírása

Keresleti oldal:

- a korosztályhoz kötődő érdekképviselőket, szakszervezeteket
- 60 év felettiek, hozzátartozóik, kísérőik

Kínálati oldal:

- az egészségturizmusban tevékenykedő intézmények, szervezetek, magánszemélyek
- terciér szektor aktorai

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

- Térségi, ágazati együttműködéssel hálózat kialakítása, az átlagosnál hosszabb tartózkodási idő sokoldalú és kényelmes eltöltése érdekében.
- Akadálymentes környezet biztosítása
- Marketing, kommunikáció: kényelem előtérbe helyezése

1.2.7. A falusi turizmus

Kevés kivételtől eltekintve a falusi turizmus elsősorban, mint **kiegészítő jövedelemszerzési forma** járul(-hat) hozzá a rurális térségekben élők egzisztenciájának biztosításához. Igaz ez az olyan frekvenciált földrajzi területekre is, mint: a Szigetköz, Fertő-mente, Sopron környéke, Kőszeg-hegység, Őrség, Göcsej, Hetés. Azonban a falusi turizmus periférikus területeivel is találkozunk a Régióban: Rábaköz, Kemenesalja, Répce-mente, Dél Zala (Nagykanizsa, Letenye, Lentiig a Mura mentén), Észak-Zala (a Zala völgye Zalaövtől – Zalaszentgrótig, a principális és a Válicka völgye). Új kapacitások kiépítését legfeljebb ezen utóbbi területeken célszerű megvalósítani, a szálláshely – vendéglátás – programkínálat hármaskörének és a partnerség elvének betartásával. A Nyugat-Dunántúli Régió falusi turizmusa a **hazai kínálatban kimagasló, sok tekintetben példaértékű.**

Az aprófalvas településhálózatunk, valamint a gazdag történelmi múltunk hozzájárult, hogy fejlődés jellemzi a vidéki turizmust, növekszik a minőségi szolgáltatók száma, a településkép pozitívan változik.

A **vidékfejlesztésben** központi szereppel bír, különösen a népi hagyományok, úgy mint a kézműipari tevékenységek, kismesterségek, a lokális épített örökségek, a tájételek megőrzésében, fennmaradásában.

A falusi turizmus **markáns szezonalitással** bír. Ez egyrészt szervesen összefügg a kínálati oldallal, amely rendkívül komplex, sokszínű és meghatározóak benne a természetközeli elemek. Másrészt a falusi turizmus elsődleges célcsoportja a gyermekes családok, akiknek a szabadideje koncentrálnak a nyári vakáció idejére.

A falusi turizmus minőségi fejlesztése eredményeként összkomfortos, a fűtési időszakban is vendégfogadásra alkalmas szálláshelyek létesültek. Az infrastruktúra a szállások többségében nem jelent akadályt a szezonon kívüli időszakban, annál inkább problémát jelent a rentábilis működésben. Amennyiben a kapacitás-kihasználtság részleges, nem „teltházás” a működés, a fűtési és egyéb energiaköltségek miatt megkérdőjeleződik az eredményesség.

A szezonon kívüli időszak meghosszabbításában – hivatkozással a fenti érvekre – nem tekinthető elsődleges célterületnek a vidéki turizmus.

1.2.8. Az aktív turizmus

Helyzet-probléma megfogalmazása, adottságok lehetőségek kifejtése

Az aktív turizmus elnevezés egy gyűjtőfogalom. Minden olyan szabadidős tevékenység ide tartozik, melynek végzése az aktivitáshoz, mozgáshoz, sporthoz kapcsolódik. Az aktív turizmushoz köthető tevékenységek köre folyamatosan változik, hisz újabb és újabb sportágak, extrém sportok jelennek meg a piacon. Ezek elsősorban a fiatal, vállalkozó kedvű, az újra fogékony lakosságot célozzák meg. Az aktív turizmus elfogadása, népszerűsége kapcsolatban áll számos életmódbeli kérdéssel, legfőképpen az egészséges életmód térnyerésével.

A Nyugat-dunántúli régió szlogenjéhez az „Erőt adó régió”-hoz, jól illeszkedik az aktív turizmus, illetve a régió húzótermékének az egészségturizmusnak is nagyon jó kiegészítő, másodlagos terméke. Az aktív turizmus elsősorban a főszezonhoz kötődik, hisz elsősorban külső, szabadtéri helyszíneken végezhető, és általában az időjárás is befolyásolja végezhetőségüket. Régióink meghatározó aktív turisztikai terméke a kerékpáros turizmus, a természetjárás, illetve - bár kisebb célcsoportot érint - a vadászat, a horgászat és a golf. A kerékpáros turizmus területén több fejlesztés is történt. Kőszegen létrejött egy régiós központ, illetve annak több alközpontja, ahol hálózati formában együttműködve folyik a kölcsönzés, szervizelés, túrák szervezése. Régióinkban három jelentős golfpálya is található Bükfürdön, Dunakilitin, illetve a legújabb a Zsira és Lutzmannsburg között. A Sonnengolf elnevezésű

határon átnyúló családi-és golf üdülőközpont 2009-ben nyílik meg, mintegy 127 családi villával. A víziturizmus a Szigetközhez, a Fertő-tóhoz és a Rábához kötődik. A Szigetközben és Fertő-tó mentén számos fejlesztést történt az elmúlt években, a Rába fejlesztését a RIB is prioritásként kezelte. Kőrmenden, Szentgotthárdon történtek is fejlesztések, de sajnos a Rába szennyezése körüli országos visszhangot is kiváltó események nem kedveztek a turizmusnak sem. A természetjárás köréből megemlíthető az Alpanónia útvonal létrejötte, mely az ausztriai Semmeringet köti össze Kőszeggel. A vadászturizmus területén régióink jó adottságokkal rendelkeznek, de ez a szegmens egy viszonylag jól szervezett, zárt kör. A horgászturizmusnak a feltételei is jók, természetes és mesterséges vizeink mellett viszonylag jól kiépített infrastruktúra található.

Az elmúlt időszakban megjelent új fogalom a kedvtelésből sportolók között az ún. soft sport. Az angol soft/puha szó jelzi, nem versenysportról, hanem könnyű, frissítő hatású mozgásról van szó. Kortól és fizikai adottságtól függetlenül bárki végezheti ezeket, és rendkívül jó élettani hatásuk van. Ide tartozik a Nordic Walking, mely 1997-ben indult világhódító útjára, és azóta főleg a nyugati országokban rendkívül elterjedt és kedvelt mozgásforma lett. Sopronban Outdoor Zóna néven működik egy vállalkozás, ahol egész évben lehetőség van paintballra, íjászatra, nordic walkingra, gokartra, illetve GPS-es kalandtúrákra. A GPS fokozott elterjedése megújította a természetjárást, hisz a GPS által megadott pontok felkutatása kalandra hívja a résztvevőket. Kőszeg és Szombathely között Holdfény Liget néven jött létre Kalandpark, ahol erdei kötélpályán próbálhatják ki magukat a vállalkozók. A Győr melletti Achilles park 22 ha-on kínál komplex szabadidős programot: üdülőfaló, horgászat, vízisí, vízitúra, kerékpártúra, hőlégballon kirándulás, nyáron strand áll a vendégek rendelkezésére. A régióban számos lovasudvar, lovaspanzió, lovarda található, ezek célcsoport-orientált kínálatokkal jelennek meg a piacon.

A téli sportok – síelés – területén régióink kevésbé versenyképesek, részben a közeli hóbiztosabb és fejlettebb osztrák pályák miatt, részben a Budapest közeli hazai pályák miatt. Sopronban a Dalos-hegyen szezonálisan, hó esetén működik pálya, illetve Kőszegen a Szabó-hegyen. Kőszegen viszont országosan is egyedülálló síugró sánc található, melyen több hazai és nemzetközi versenyt is rendeztek már, és fejlesztése tervben van. (Ennek működéséhez nem szükséges hó).

A régió aktív turizmusának főbb problémái

- meglévő kerékpárutak állapota romlik
- a kerékpárutak összekötése hiányos
- Rába szennyeződése, környezeti állapota
- szezonon kívül jellemzően nem működnek a szolgáltatások
- a téli sportoknak a feltételei nem adottak

Célok megfogalmazása

Az aktív turizmus kínálati elemei a turizmus piaci trendjének megfelelő vonzerőket kínálnak, melyek az élet minőségének javításához, az egészséges életmódhoz, rekreációhoz kapcsolódva önállóan, illetve a régió többi turisztikai termékét kiegészítve minőségi szolgáltatást nyújtsanak.

A szezonon kívüli időszakhoz kapcsolódva célunk, hogy elsősorban ősszel és tavasszal tudjunk sokszínű kínálati elemet nyújtani, az egészségturizmushoz köthető termékek kínálata bővüljön, komplex ajánlatok jöjjenek létre, a szolgáltatók közötti kapcsolat megerősödjön.

Célcsoportok pontosítása, leírása

Az aktív turizmusban a célcsoportok meghatározása az egyes szabadidős tevékenységekhez kötődően változnak. Nem jelenthetjük ki egyértelműen, hogy az aktív turizmus iránt érdeklődők csoportjára mely tulajdonságok jellemzőek, hanem külön-külön az egyes tevékenységeket, illetve korcsoportokat, nemeket vizsgálva tudunk érvényes megállapításokat tenni. Egy 2005-ben végzett kutatás megállapítja, hogy az aktív turizmus, mint elsődleges vonzerő iránt nem jelentős az érdeklődés, az aktív turizmuson belül a megkérdezettek a természetjárást és a kerékpározást preferálták. A nők körében a természetjárás és a lovaglás volt a vonzóbb, míg kifejezetten férfias sportnak tartják a horgászatot, vadászatot és a golfozást. Magyarországon a golf iránt még érdektelenek az emberek, elit sportnak tartják, hasonlóan a lovagláshoz és a síeléshez. Ezen aktív tevékenységek a magasabb jövedelműekre jellemzőek, míg a természetjárás az alacsonyabb jövedelműek között a népszerűbb. A

vízi-, légi- és extrém sportok a fiatalok körében a meghatározó. Az aktív turizmus elsősorban a nagyvárosban, illetve városban élők számára vonzó.

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

- **komplex ajánlatok más turisztikai termékekkel:** az aktív turizmus jól kapcsolható a régió többi termékéhez, ezek kapcsolódási pontjainak megtalálása, komplex szolgáltatással fűzése
- **kalandparkok, szabadidős parkok létrehozása:** különösen a fiatalok és a családok körében kedvelt parkok kialakítása, ahol egy helyen többféle szolgáltatás is található
- **aktív turizmus infrastruktúrájának fejlesztése:** valamennyi tevékenységhez kötődő a minőségi szolgáltatások kialakítását célzó feladat, valamint az egyes célcsoportok igényeinek megfelelő szolgáltatások pl. családbarát, bababarát
- **aktív turizmushoz köthető országos nagyrendezvények szervezése:** versenyek, teljesítménytúrák, triatlonok
- **célcsoport-orientált programok kialakítása:** diákok, családok, cégek részére

1.2.9. A bor- és gasztroturizmus

Helyzet-probléma megfogalmazása, adottság-lehetőség kifejtése

Régióink bor- és gasztroturisztikai adottságai karakteres, egyedülálló lehetőséget kínálnak a szezonon kívüli időszak versenyképességének erősítésében. A kínálati profil olyan szolgáltatásokat takar, amelyek jól felfűzhetők bizonyos évfordulókhoz, programokhoz, eseményekhez, szokásokhoz. Ráadásul a bor és a tájételek képesek a főszezon és a szezonon túli időszak szoros összekapcsolására, ilyen módon a régió bor- és gasztroimázsának folyamatos fenntartására. Annál is inkább fontos ez, mivel a bor- és gasztronómiai hagyományaink a nemzeti tudásvagyon részét képezik, és mint ilyen, kulturális örökségünk része.

Természetéből adódóan a borhoz és a régióink tájételeihez köthető hagyományok, szokások jelentősebb része a szezonon túli időszakra korlátozódik. Gondolhatunk itt elsősorban a szürethez, az új borhoz kötődő hagyományokra épp úgy, mint a tájételek alapanyagául szolgáló termények betakarításának időszakára (gesztenye, olajtök, dió, káposzta, stb.). Érdemes számba venni tehát azokat a terményeket, termékeket, amelyek – érésüknek megfelelően – fókuszált figyelem kiváltására képesek. Az ezekhez kötődő, köthető programokat időben kötöttnek kell felfognunk, és az olyan gasztronómiai kínálathoz kapcsolódóakat, amelyeknek nincs ilyen szoros időbeli (érésbeli) pozicionálása, időben szabadabban mozgathatóak az év bizonyos szakaszaiban. A régiós helyes arány megtalálásához mindenképpen kooperáció szükséges a vendéglátó szektor, a rendezvénygazdák, a termelők részéről.

Régióink a gasztroturizmus országos fellegvára lehet. Hagyománya, múltja okán térségünk olyan adottságokkal rendelkezik, ami predesztinálja erre a szerepre. Az egész Dunántúlon ugyanis 11 olyan tájegység van, ahol a hagyományos népi konyha erőteljesen megmaradt, és ebből 7 a Nyugat-Dunántúlon található. Turisztikai régióknak a népi konyha és tájételei által meghatározott önálló térségei: a Szigetköz, a Moson-vidék, a Fertő-vidék, a Hanság, a Rábaköz, az Őrség és a Göcsej. Ez a hét pillér – mint földrajzi térség – a maga hagyományaival, termesztési, étkezési tradícióival kínálja az alkalmat a gasztronómia és a programkínálat közös fejlesztésére. Nem csak új eseménytermékek létrehozásában, hanem a vendéglátói kínálatban való intenzív megjelenésben is nagy szerepe lehet ennek a sajátos régiós gasztroturisztikai arculatnak a formálásában. De ezen területek mellett számos más – település vagy tájegység-specifikus – gasztronómiai különlegesség található régióinkban, amelyek egy része köré már komoly szerveződés jött létre, vagy ilyen gasztroturisztikai érdekközösség egyértelműen kiépíthető akár a közeljövőben. A különböző rétesek, a dödölle, a dió, a méz mögé számos jól pozicionálható turisztikai eseménytermék fejleszthető.

A régiós bor- és gasztroturisztikai fejlesztéseknél az alábbiakat mindenképpen figyelembe kell venni:

- A gasztroturisztikai rendezvények számbevétele, időbeli megoszlása.
- A vonzerők és a látogatottság rögzítése, monitorozása.
- Rendezvények esetében egy minősítési kritériumrendszer kidolgozása, a programok időbeli összehangolása, a főszezon és a szezonon túli gasztronómiai vezérprogramok rendszerré formálása.
- A gasztroturizmusban érdekelt, érintett célcsoportok közötti párbeszéd felerősítése (programszervezők, termelők, vendéglátó szektor képviselői, szálláshely-szolgáltatók, fejlesztési, támogató szervezetek).

A régió gasztroturisztikai orientációja azért is kecsegtet eredménnyel, mivel szorosan kötődik a helyben megtermelt alapanyag helyben történő feldolgozásához, a helyi kínálat, a helyi szolgáltatások a helyi fogyasztás erősítéséhez, vagyis a helyi vertikális gazdaságfejlesztéshez, a helyi piac életképességének növeléséhez. Ezek a tájételek ugyanis nemcsak a turizmusban, hanem a helyiek fogyasztásában is növekvő szerepet kaphatnak a megfelelő figyelem kiváltásával. A tájételek ilyen módon történő „használata”, fogyasztása ezen módon is hozzájárul azok fennmaradásához, fenntartásához.

Ahhoz, hogy a régió országosan is átütő sikert érhessen el ezen a területen, mindenek előtt pénzügyi befektetést nem igénylő nyitott párbeszédet, együttműködést igényel a stakeholderek részéről.

A régió gasztroturizmusának főbb problémáelemei

- Néhány terméket és néhány programot leszámítva gasztronómiánk még nem jelent elsődleges vonzerőt a turisták döntéshozatalában.
- Kevés a régió túlmutató vagy országosan is pozicionált bor- és gasztroturisztikai rendezvényünk.
- A bor és a gasztronómia inkább kísérő elemként, kiegészítőként vesz részt a turizmus-szervezési folyamatokban, miközben adottságai révén többre hivatott a régió.
- Nem történik meg minden lehetséges esetben ez a kísérő modulként való megjelenés sem.
- Kevesen ismerik az egyes tájételek elkészítésének módját. Bizonyos hagyományos tájételek esetében (pl. fumu, rábaközi pereg) a „kihalás” veszélye fenyeget.
- A vendéglátók tájételeket kínáló gyakorlatában a turista szemlélet erősítése szükséges.
- Gyenge az együttműködés a termelők, feldolgozók és a vendéglátó szektor között.
- A hatósági szemlélet, a jogszabályi környezet nem kifejezetten turistabarát, ezért igen lassú az elmozdulás a tájételek helyi kínálatát illetően.

Célok megfogalmazása

- A régió egyediségét megjeleníteni képes tájételek megőrzésének, fenntarthatóvá tételének ösztönzése.
- A speciális regionális tájétermékek megjelenítésének, elérhetőségének növelése.
- A néprajzi, kulturális, művészeti hagyományok és a tájételek, borok kapcsolatának hangsúlyozása, erősítése.
- Új bor- és gasztroturisztikai eseménytermékek kifejlesztésének ösztönzése és piaci bevezetésének támogatása a szezonon kívüli időszakban.
- Lobbizás tevékenység erősítése annak érdekében, hogy a regionális termékek, tájételek értékesítése minél kevesebb jogszabályi nehézségekbe ütközzön.
- A vásárlói magatartás alakítása a tájételek helyi fogyasztása érdekében.
- Önkéntes bor- és gasztroturisztikai minősítési rendszerek bevezetésének elősegítése.
- Bor- és gasztroturisztikai monitoring rendszer kialakításának és használatának segítése.

Célcsoportok pontosítása, leírása

- A bor- és gasztroturisztikai fejlesztések célcsoportjai horizontális és vertikális megközelítésben egyaránt jól leírhatók és mind a kínálati, mind a keresleti oldalon széles platformot jelenítenek meg.

- A termelők, feldolgozók, értékesítők a regionális és helyi termékek létrehozásában alkotnak egy-egy gazdasági szegmenst és teszik lehetővé a végtermékek piaci elérhetőségét.
- Az elsősorban a bor- és gasztroturisztikai eseményekhez kötődő horizontális partnerségben a rendezvényszervezők, piaci közvetítők, marketingszolgáltatók, turisztikai szálláshely-kínálók jelentik az egyes célcsoportokat.
- A keresleti oldal legfontosabb célcsoportjai a helybenlakók, a térségben aktuálisan itt tartózkodó turisták, illetve azok a belföldi és külföldi vendégek, akik kifejezetten a bor- és gasztronómiai kínálat végett látogatnak el a régióba (pl. bor- és gasztroturisztikai eseménytermékek).
- Az egyes célcsoportok tovább definiálhatóak, finomíthatóak azáltal, hogy a bor- és gasztronómiai ajánlathoz kötődő kínálatban a regionális termék kiegészítő vagy programalkotó (célcsoportképző) szerepet játszik-e?

Fejlesztési eszközök, tevékenységterületek

- Bor- és gasztroturisztikai **pozicionálás** a tájételek, tájtermékek, borok kínálatának szélesítésével. El kell érni, hogy a régió egyes tájegységeinek szereplői (vendéglátós vállalkozásai), a tájegységre jellemző tájételeket, italokat felvegyék a kínálatukba. Ezeket folyamatosan, de legalább a településhez kötődő hagyományos ünnepeken mindenképpen ajánlani szükséges. Az egyes tájegységek tájételei, borai nagyon jól tetten érhetők olyan közösségi alkalmakkor, mint a balázsolás, búcsú, farsang, Szent Márton napja, húsvét, karácsony, paszita, Torkos Csütörtök, stb.
- A vendéglátók érintettjeinek bevonásával **képzések** szervezése a közösségi szemlélet erősítése, illetve szakmai oktatások megvalósítása a tájételek készítése, kínálata, promóciója érdekében.
- A programszervezők közötti **hálózat kialakítása** annak érdekében, hogy a régió szezonon túli bor- és gasztroturisztikai eseményei rendszerre álljanak össze. Alakuljanak ki a turizmus ezen ágának regionális vezérprogramjai. Az együttműködők határozzák meg, hogy a gasztroelemek mely programoknál jelennek meg, mint kísérőmodulok, és melyek lesznek azok az események, amelyek önálló bor- és/vagy gasztroturisztikai vonzerőként mutatkoznak meg. A szervezők alakítsanak ki egy olyan minősítési rendszert, ami egy közösen elfogadott szakmai know-how, módszertani útmutató alapján erősíti a szezonon belüli és a szezonon túli regionális bor- és gasztroturizmust.
- Együttműködő **párbeszéd és kooperáció** szükséges a régióban az elmúlt években létrejött olyan klaszter típusú szerveződések között, amelyek érintettek a bor- és gasztroturizmus népszerűsítésében, fejlesztésében: Nyugat-dunántúli Borászati és Borturisztikai Klaszter, Pannon Helyi Termék Klaszter, Nyugat-Pannon Ökoklaszter, Gyümölcsút Klaszter. A szervezetek mögött széles körű gazdasági háttér van, ami jó bázisa lehet a horizontális és vertikális együttműködéseknek.
- **Horizontális piacszerzés:** programszervezők, marketingszolgáltatók, vendéglátósok, szálláshely-szolgáltatók. A bor- és gasztroturisztikai tevékenységet végzők hálózatba szervezése. Gasztroturisztikai hálózati termékek rendszerként történő kínálata. Ezáltal közös fejlesztési, értékesítési és marketing lehetőségek kialakítása, optimálisabb erőforrás allokáció elérése.
- **Vertikális piacszerzés:** termelők, feldolgozók, értékesítők. A regionális tájételek, tájtermékek, a régió borászata szereplőinek rendszerbe forrasztása a minél magasabb szintű végtermék létrehozása érdekében.
- Az egyes tájegységekhez, tájételekhez kötődő **bor- és gasztronómiai vezérprogramok köré rendezvényturisztikai érdekközösségeket** célszerű létrehozni. Az érdekközösség a bor- és gasztroturisztikai eseménytermék (helyi) szereplőinek szoros és tartós együttműködése, kompetenciáik, erőforrásaik, szolgáltatásaik összehangolása az elsődleges ügyfélkör igényeinek kielégítése érdekében.
- A régió bor- és gasztroturisztikai pozicionálásának érdekében az egyes tájtermékekhez, tájételekhez, illetve rendezvényekhez kötődő **marketingkommunikációs aktivitások összehangolása**.

- A régió bor- és a gasztroturisztikai háttérét elemezve látható, hogy a borturizmushoz kötődő kínálati elemek sokkal jobban szervezettek, mint a gasztronómiai. Indokolt volna olyan **szakmai jellegű gasztronómiai rendezvények** kidolgozása és bevezetése, amelyek építhetnek a bor és a gasztronómia közötti szinergiára: pl. gasztronómiai versenyek, bemutatók, vásárok, kurzusok, gasztrobörze, a helyi és a hazai fogyasztásának előtérbe helyezése, népszerűsítése.

1.2.10. A hivatásturizmus (M.I.C.E.)

A MICE turizmus összetevői:

- üzleti turizmus,
- incentív turizmus (vállalkozások jutalomútjai),
- kongresszusi turizmus,
- kiállítási és vásári turizmus,

Helyzet-probléma megfogalmazás, adottság-lehetőség kifejtése

A hivatásturizmus a **turizmus egyik legnagyobb bevételt hozó** ága. Folyamatosan **nő az üzleti utazások száma**, a továbbképzések, szakmai konferenciák iránti igény. E vendégkör többet költ és magasabb kategóriájú szálláshelyet, speciális felszereltséget (nagy befogadóképességű terem, tolmácsgép, internet-kapcsolódás stb.), igényes kiállítói tereket, különleges indoor és outdoor tréningek megtartására alkalmas helyszíneket vár el.

Régióinkban változatos a konferencia-színhelyek palettája: a régió belüli területi elhelyezkedésüket, fogadóképességüket jelentős szóródás jellemzi. Az e célra alkalmas helyszínek szinte kivétel nélkül a régió városaiban (elsősorban megyei jogú városokban), vagy azok közvetlen környékén találhatók, s többségük a magasabb nivójú kereskedelmi szálláshelyekhez köthetők.

A kiállítás-vásárhelyszínek esetében: Szombathelyen, Győrben, Zalaegerszegen, Sopronban és Nagykanizsán találkozhatunk regionális és helyi hatókörű vásárokkal, rendezvényekkel.

A 15 éven át Sopronban megrendezett a régióinkban egyetlen olyan hivatásturisztikai országos, sőt nemzetközi jelentőségű LIGNO NOVUM (erdészeti és faipari) rendezvényt nem tudta a régió megtartani, Budapestre „költözött”, mivel elmaradtak a kiállítással, kiállítói terekkel kapcsolatos fejlesztések. (Indult egy kezdeményezés Innolignum néven egy kiállításra és rendezvénysorozat megszervezésére, 2008-ban sikeresen le is zajlott, de hatalmas energiák bevetésével is nehéz megtartani a régióban e rendezvényt.)

Földrajzi helyzetünk komoly lehetőségekre predesztinálhatja minket: Bécs, a világ egyik legjelentősebb konferenciavárosának közelsége régióinkhoz hatalmas lehetőséggel bír. A Bécs-Pozsony-Budapest tengely jelenleg nincs, vagy korlátozottan van kiaknázva. Magyarország, és ezzel együtt régióink is – lehetőségeihez képest – alul teljesít a MICE-ban elsősorban az incentive-ben. Budapest is csak konferenciaturizmusban erős, a három másik tényezőben lemaradásai vannak a Kelet-közép-európai térség nagyvárosaival szemben.

Az ország gazdaságilag egyik legfejlettebb régiójában jó lehetőségei vannak az üzleti turizmus fejlesztésének. **Győr** térszerkezeti helyzete, gazdaságának, humán infrastruktúrájának fejlettsége folytán a régió innovációs központjaként nagy szereppel bír e tárgyban. Kedvező földrajzi, infrastrukturális, logisztikai helyzete, nemzetközi kapcsolatainak és üzleti életének felélénkülése az üzleti turizmusnak is regionális központjává teszi a várost. A három főváros közelsége (Budapest, Bécs, Pozsony), a jó megközelíthetőség, a kiegészítő programlehetőségek gazdagsága, a dinamikus

gazdasági fejlődés, a multinacionális cégek jelenléte, valamint az egyetem és a kutatóintézetek megtalálhatók és szellemi tőke jó alapot adnak az üzleti és a konferenciaturizmus fejlődéséhez.

Szombathely regionális központi helyzete, hagyományosan jó nemzetközi (osztrák, szlovén, horvát) kapcsolatrendszere jelenthet kitörési pontot.

Sopronban is komoly hagyományai alakultak ki a hivatásturizmusnak. Már a rendszerváltás óta számos nagy hírű hotel ezt az irányt választotta fő területének és tette meg ez irányú fejlesztéseit.

A város fejlesztési stratégiájában is kiemelt szerepet kapott a terület és ennek megfelelően a Soproni Konferenciaközpont építése megtörtént. Sopron elsősorban Bécs és Győr mellett – és nem ellen – pozícionálhatja magát

A konferenciák, szemináriumok és továbbképzések iránti kereslet folyamatosan növekszik, továbbá ezen a piacon Európa és Magyarország, Nyugat-Dunántúl szerepének további erősödése várható.

MICE SWOT -analízis

Erősségek

- Három főváros közelsége (Budapest, Bécs, Pozsony)
- A régió jó megközelíthetősége
- Kiegészítő programlehetőségek gazdagsága, igaz elsősorban a szezonidőszakban
- Soproni konferenciaközpont
- Mosonmagyaróváron agrártovábbképző központ konferenciakapacitással
- A szállodák konferenciatermeinek száma megnövekedett az elmúlt években
- Az ország gazdaságilag egyik legfejlettebb megyéjében kiváló lehetőségei vannak az üzleti turizmus fejlesztésének
- Egyetemeken, kutatóintézetekben és kórházakban megtalálható szellemi tőke, képzési és szakmai munka és nemzetközi kapcsolatrendszer támogatja konferenciák rendezését
- Az üzleti- és konferenciaturizmus csak kismértékben érzékeny a szezonálitásra

Gyengeségek

- Nincs hagyománya a nagy konferenciák szervezésének a régióban
- A régió kevésbé ismert a konferenciaturizmus piacán

Lehetőségek

- A konferenciák iránti kereslet folyamatosan növekszik
- A konferenciaturizmus piacán Európa és Magyarország szerepének további erősödése várható világviszonylatban
- Bécs MICE pólus közelsége, diffúziós hatásokban rejlő lehetőségek kihasználása

Veszélyek

- A kínálat gyors növekedése a térségben a versenyhelyzet növekedéséhez járul hozzá
- Gazdasági válság negatív hatásainak beszűrődése, átmeneti, vagy tartós keresletcsökkenés veszélye

- **célok megfogalmazása**

- A magas fizetőképességű keresletet vonzó, és a szezonálitásra csak kismértékben érzékeny üzleti és konferenciaturizmus erősítése konferenciahelyszínek kiépítésével és marketinggel.

- A szezonálitásra kevésbé érzékeny MICE desztináció erősítésével a régió szezonon kívüli turizmusának fellendítése.

- Régióhoz való kötődés erősítése a MICE által: visszatérő turisták, senior, családi, aktív kulturális desztináció erősítése szinergikus hatások hatékony kiaknázásával.

- **célcsoportok pontosítása, leírása**

Termék	Célcsoport	Motiváció	Szabadidő	Jövedelem
Üzleti turizmus	Vezetők, értékesítők stb.	Kapcsolatépítés, üzletszerzés, ellenőrzés	hétköznap ált. 1 naptól 4 napig	nem saját jövedelmet költenek, nem árérzékeny
incentive turizmus	Vezetők Értékesítők Dolgozók stb.	Motiválás, ösztönzés (sales- force trip) Jutalmazás (dealer trip)	hosszú hétvégétől (sales-force trip) 1 hétig (esetleg 10 nap) (dealer trip)	nem saját jövedelmet költenek kevésbé árérzékeny

- **megoldások leírása, fejlesztési eszközök megfogalmazása**

- A jelenlegi kínálat megjelenítése az országos konferencia-helyszíneket bemutató kiadványokban, továbbá jelentős hazai és nemzetközi konferenciák rendezési jogának megszerzése.
- Mielőbb „vásárváros” címek meghonosítása, az elmaradottabb területeken kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése.
- Lényegesnek tartjuk a régióban legalább egy multifunkcionális kiállítás- és vásárcsarnok megépítését. Sopronban van ilyen kezdeményezés (Lackner Kristóf Multifunkcionális Csarnok koncepció)
- Rendezvénynaptár tematikus összeállítása, terjesztése, interneten való megjelenítése.
- A kiállításokhoz kötődő turizmus erősítése, az innováció ösztönzése a múzeumok, kiállítóhelyek körében.
- A nemzetközi kapcsolatrendszerek felhasználása a MICE turizmusban (testvérvárosok, testvérmegyék fesztiválja).
- A főszezonon kívüli „programszegény” időszakban a konferenciákhoz kapcsolódó programok biztosítása. Konferenciaszervező füzet (meeting planner) elkészítése.

Lehetséges projektek:

A régió klasztereihez kapcsolódó MICE turizmus

Jó példa erre a PANFA (Pannon Fa és Bútoripari Klaszter), ahol széles szakmai és szervezeti bázison keresztül működött a Ligno Novum szakmai kiállítás, konferencia és vásár. A vásár Budapestre kerülésével a klaszter ugyanezen szakmai bázison újraszervezte és a régióban tartotta a „szakmát” és Inno Lignum néven sikeres kiállítás, vásár és konferencia motorjává vált. A régióban számos klaszter található, ezek a régióhoz köthető termékek és szolgáltatások megjelenítői. Aktivitásuk akár gazdasági, akár regionális marketing szempontból meghatározó. A hozzájuk kapcsolódó MICE a regionális identitástudatot is erősíti.

Lehetőségek: autóipar, termálturizmus, gyümölcs, gyógynövény, bio, elektronika, borászat.

II. Meglévő erőforrások továbbfejlesztése, kiaknázása

- Savaria nyári egyetem (urbanisztika)
- Inno Lignum Erdészeti és Faipari kiállítás és rendezvénysorozat
- Pannon Design Bútor- és Lakberendezési Vásár

III. Meglévő értékek kihasználása

1. Történelmi belvárosok, múlt: Történészek és régészek találkozója, Műemlékvédők
2. Nemzeti Parkok, Natúrparok, NYME: Környezetvédelem, Éghajlatlan (klímakonferencia), Botanika, Rovartani Társaság, Geológusok – Geofizikusok
3. Szigetköz, Fertő, Rába, Zala – Vízügy, Madártani témájú események.
4. Zalai kőolaj, Toronyi lignit, szélenergia, geotermikus energia, biomassza – alternatív energia konferencia, környezetvédelem

1.3. A fogyasztói szokások alakulása

A gazdasági válság világszerte kihívások elé állítja az idegenforgalmat. A szektort érintő, 1995 óta fennálló konjunktúra 2007 év végéig töretlen volt. A válság hatása már a 2008 második félévi, illetve 2009 első negyedévi adatokban is megmutatkoznak.

ENSZ Idegenforgalmi Világszervezetének (UNWTO) ismertetett prognózisa szerint a 2009 évre stagnálást várnak, de a legborúsabb előrejelzések szerint akár 2,0 százalékos évi csökkenés is elképzelhető a világ idegenforgalmában.

A Magyarországra beutazók azokról a helyekről érkeznek, amelyeket a válság elsősorban érint. Magyarországra 16 országból érkeznek elsősorban külföldi vendégek, ezek közül kiemelt jelentőségű a Németországból érkező beutazó turizmus. Azonban évente 200 ezerrel kevesebb vendégéjszakát töltenek el hazánkban az ideérkező német turisták, ők már a válságot megelőzően is 25 százalékkal kevesebb időt töltöttek nálunk. A gazdasági visszaesés miatt a válság előtti csökkenés még fokozódni fog, így nem sok reményünk lehet a német forgalomra vonatkozóan. Az egész Európából érkező turistákat tekintve több mint 650 ezres a vendégéjszaka-csökkenés. A Dániából, Hollandiából, Nagy-Britanniából és a Svájcban érkező turisták száma a válságot megelőző időszakban is csökkent, pedig akkor még ezeknek az országoknak nőtt a gazdasága. Az említett országokból érkező forgalom riasztó mértékben fog visszaesni, ugyanis már ott is recesszió van.

A UNWTO várakozásai szerint - a korábbi válságokhoz hasonlóan - rövid- és középtávon:

- előtérbe kerülnek a közelebbi, illetve a belföldi desztinációk,
- a negatív hatásokra rugalmasabban reagálnak az olyan szegmensek mint a VFR (barát- és rokonlátogatók), a visszatérő vendégek, a speciális érdeklődésű, valamint az egyéni utazók,
- az átlagos tartózkodási idő csökken,
- az egy utazásra jutó kiadások csökkennek,
- a jó ár-érték arányt kínáló, illetve az árfolyamoknak köszönhetően kedvező átváltással rendelkező desztinációk versenyelőnybe kerülnek, hiszen az ár meghatározó tényező az utazások során,
- a szolgáltatóknak versenyképességük megőrzése érdekében költségeiket csökkenteniük kell,
- előtérbe kerülnek az együttműködések (köz- és magánszféra, desztinációk és az utazási szakma/utazásszervezők stb.)

A válság a költési hajlandóságra nagy hatással van, de az utazási szokások megváltozása, a preferenciák átalakulására is számíthatunk

Mínt hogy az utazás ma már nem luxuscikk, jóval inkább egyéni szükséglet, várhatóan nem az utazások száma fog csökkenni, hanem az utazás módja változik majd. A kiadásokra érzékenyebben reagáló fogyasztók figyelme inkább a belföldi turisztikai lehetőségek felé fordul, illetve úti célul a már ismert, jól bejáratott helyeket választják majd, míg az üzleti utak területén is visszafogottság lesz jellemző.

A gazdasági válság hatása az utazási szokások megváltozásában is észrevehető. A munkahelyi utakat és a szabadidős turizmust egyaránt kedvezőtlenül érinti a válság, és az üzleti utak terén is nagyobb visszaesés várható. A szabadidős turizmusban általános tendencia, hogy népszerűbbé válnak a közeli külföldi úti célok és a belföldi utazások, csökken a tartózkodási idő, csökkennek az egy utazásra fordított költségek. Elsősorban a főszezonon kívüli, második-harmadik utazások maradnak el, és főként a városlátogatások iránti kereslet csökkenése várható. Költségeik csökkentése érdekében az utasok kevesebb szolgáltatást vásárolnak, ugyanakkor ragaszkodnak a magas színvonalhoz. A luxus utakra kevésbé hat a válság, irántuk továbbra is növekszik a kereslet.

Mivel a válság hatásai kiszámíthatatlanok, ezért nehéz előre tervezni a kiadásokat, így az utazások foglalása is későbbre tolódik, az utazási döntés és az utazás időpontja közötti időszak lerövidül. Ezért a desztinációknak szinte folyamatosan a piacon kell lenni, nem elégséges már az egyszeri jelentősebb kampány.

Ugyanakkor a gyenge forint az eurózónában tartozó külföldieknek olcsóbbá teszi Magyarországot, ezt érdemes egy gyors és hatékony kampánnyal kihasználni. A Nyugat-dunántúli régió számára Ausztria, Németország mint fő küldőország és Szlovákia jelenthet célpiacot. A Bank Austria 2009. április 2-án publikálta friss számításából kiderül, hogy az osztrákok kedvelt úti céljai közül Magyarországon ér a legtöbbet az euró: 100 euró 65 százalékkal nagyobb vásárlóerőt képvisel Magyarországon, mint Ausztriában. A Magyar Turizmus Zrt. ausztriai képviselője márciusban megkezdte a "Verdoppeltes Urlaubsbudget" (Nálunk pénze duplán számít) kampányát, amely az euró igen magas magyarországi vásárlóértékét állítja fókuszba.

A történelmi tapasztalatok azt mutatják, hogy a válságok alkalmat adnak a fejlődésre is, hiszen komoly erőfeszítéseket és összefogást követelnek. Ráadásul a rövidtávú válságra adott válaszok összekapcsolhatók a hosszú távú problémák megoldási javaslataival, ami az egész iparági struktúrát megerősítheti. A Turisztikai Világszervezet szerint a turizmus egyike a körülményekhez legrugalmasabban alkalmazkodó szektoroknak, amely ismét gyors növekedést mutat majd a válság lecsengését követően.

A válság okozta keresleti csökkenés a turisztikai szolgáltatókra – vendéglátás, szállodaipar – jelentős terhet ró. Már 2008-2009 telén több szálloda csökkentett üzemmódban működött, az elbocsátások száma is megnövekedett. A nagy szállodák és szállodaláncok képviselői a szakmai rendezvények, konferenciák elmaradásáról vagy jövő évre halasztásáról számolnak be, és az egyéni üzleti utazók között is egyre többen vannak, akik egy éjszakát sem töltenek Magyarországon. A megrendezésre kerülő konferenciák esetében is egyre szorosabb a program, egyre kevésbé van lehetőség a szálloda egyéb szolgáltatásainak igénybevételére. A hivatásturizmus mellett a szabadidős célú utazások területén is érezhetők a negatív hatások, itt az utazók még "rugalmasabbak". Az árak összehasonlíthatósága a szállodákat is további árcsökkentésre kényszeríti, ami az öt- és négycsillagosok esetében a minőséget is befolyásolhatja hosszabb távon. A magasabb kategóriától az alacsonyabbak felé "halad" a válság, ebben egyetért a szakma, sőt, az alacsonyabb kategóriájú szolgáltatók számára akár "jól is jöhetnek" a nehezebb idők. A magyarországi szállodák helyzete azonban már a válságot megelőzően sem volt könnyű, aminek háttérben az infláció, az adóterhek, az euró-forint árfolyam, illetve a kínálat bővülése is szerepet játszott. Várhatóan a foglalkoztatásban jellemző lesz a szezonális munkavállalók alkalmazása. Az utóbbi évek negatív hatásai a szállodaipar jövedelmezőségét a harmadával szorították vissza, ugyanis a szállodai árakkal nem lehetett ellensúlyozni a terhek és költségek növekedését. További jelentős nyereségromlást jelentett, hogy a változatlan árszint mellett több mint kétszeresére emelkedtek a bérek, ami az állomány csökkenéséhez és további színvonalromláshoz vezetett. A szállodák pozícióját jelentős mértékben rontották az áfaemelések, így a tervezett 5 százalékos áfaemelés is komoly károkat fog okozni az ágazatnak.

Felmérés a téli utazási szokásokról 2009-ben

A téli utazások döntő többsége belföldi turizmus

Az aktív korú, internet hozzáféréssel rendelkező magyar lakosság egyharmada szokott a téli szezonban üdülni - mutatott rá a Szonda felmérése.

A megkérdezettek közel egyharmada évente egyszer, vagy ennél is ritkábban utazik télen üdülni; kétharmaduk főként Magyarországon pihen - derül ki abból a március végi piackutatásból, amelyet a Szonda Ipsos 18-59 év közötti internetezők körében reprezentatív országos mintán végzett. A kikapcsolódó távollétek zöme 3-4 napos, idén a "téli utazók" több mint fele otthon maradt.

Az aktív korú, internet hozzáféréssel rendelkező magyar lakosság egyharmada szokott a téli szezonban (is) üdülni. Jellemzően a férfiak, a diplomások, az egyedül élők, illetve gyermek nélküli párok, valamint a budapestiek és magasabb társadalmi státuszúak utaznak ebben az évszakban (is). A megkérdezettek közel fele (45%) kizárólag a nyári szezonban pihen otthonától távol, egynegyede (23%) pedig soha.

A téli szezonban (is) üdülők (az összes kérdezett 32%-a) kétharmada évente egyszer vagy 2-3 évente, majd harmada pedig még ennél is ritkábban utazik. Akik megengedhetik maguknak az egy téli szezonon belüli többszöri üdülést, csak nagyon kevesen, alig 5%-nyian vannak a télen utazók körében.

A téli utazások döntő többsége belföldi turizmus: a megkérdezettek kétharmada főként Magyarországon, 12 százalékuk elsősorban külföldön, további 23% pedig itthon és külföldön is szokott üdülni.

A téli üdülések is - mint ahogy az üdülések általában -, céljukat tekintve elsősorban a szórakozást és a pihenést szolgálják, sokan járnak ilyenkor is kirándulni, túrázni a hegyekbe, illetve más városokba, és egyre elterjedtebb az egészségmegőrzést szolgáló wellness turizmus (39%) is a téli szezonban. A kifejezetten a téli sportok (sí, snowboard) miatt utazók aránya 24%.

Idén a "téli utazók" több mint fele (56%) nem volt üdülni. Többségük a válságot okolja ezért, a nem utazók majd kétharmada emiatt volt kénytelen elhalasztani utazását. Az idei télen nem utazók több mint egyharmada (38%) a pénzügyi-gazdasági helyzet miatt már eleve nem is tervezett üdülést, míg voltak, akik készültek erre, de anyagi nehézségeik miatt le kellett mondaniuk terveikről (28%).

Azok, akik az elmúlt téli szezonban voltak üdülni, elsősorban szórakozás, pihenés céljából utaztak, de az egészségmegőrzés, wellness is kiemelkedő fontossággal bír. Az utazási célok népszerűségi listáján - az említések sorrendjében - a kirándulás, a városnézés és a síelés is előkelő helyet foglal el.

A válaszadóknak jellemzően csak egy alkalommal volt módjuk utazni, minden ötödik számolt be arról, hogy kétszer, s csak igen kevesen (4%) utaztak ennél is többször. Az utazások zöme 3-4 napos volt, ennél hosszabb időre csak minden harmadik kérdezett tudott elmenni.

Az idei téli szezonban az utazók kétharmada (főként a télen csak ritkán kikapcsolók) a belföldi utakat, valamivel több, mint egynegyede a külföldi utakat preferálta, míg minden tizedik válaszadó hazai és külföldi utazáson is részt vett.

A külföldi utaknál a legnépszerűbb célország Ausztria (52%), amelynek fő vonzereje a síelés és a hegyvidéki üdülés.

Magyarországon a téli hónapokban a Mátra-Bükk vidéke vonzza leginkább a szórakozni, kikapcsolódni vágyókat (24%), emellett sokan látogattak el termálfürdőkbe, wellness-üdülőközpontba (20%). A hazai látnivalók közül közkedvelt még a Balaton és a Dunakanyar vidéke is.

1.4. A szezonon kívüli időszak SWOT elemzése

ERŐSSÉGEK

- szezonon kívüli vonzerők sokszínűsége
- a szezonon kívüli időszak kiemelt termékében az egészségturizmusban régióknak jelentős szerepe, termál-gyógyturizmus, dentálturizmus kiépítettsége
- a régióknban élők utazási szokásaiban jelentős a szezonon kívüli időszak
- a régió turisztikai adottságai, termékei a szezonon kívüli időszakban is vonzerőnek számítanak
- országosan is vonzó rendezvények megléte (Tökfesztyvál, Gesztenyeünnep)
- sok olyan vonzerő, mely szezonon kívüli turizmust generál
- sok vonzerő fiatalok, tematikus osztálykirándulások, terepgyakorlatok számára
- regionális termékek, hagyományok megjelenése fesztiválokon, vásárokon.
- földrajzi fekvés a bel- és külföldi turizmus számára egyaránt kedvező lehetőséget biztosít
- földrajzi elhelyezkedés, nyugati kapu, célpiacok (Szlovákia, Ausztria, Szlovénia)
- változatos természeti táj, vonzó természetföldrajzi adottságok (2 Nemzeti park, öt natúrpark)
- 2 világörökség helyszín (Pannonhalma, Fertő táj)
- épített örökség gazdagsága
- új négy-ötcsillagos szállodák, lefedettség növekszik
- a belföldi turizmus egyik fontos célterülete a régió
- jó adottságok az aktív turizmus területén (természetjárás, vadászat, golf, kerékpározás)

- átlagos tartózkodási idő az országos átlagnál jobb
- folyamatos fürdőfejlesztések
- szezonon túli stratégiai gondolkodás erősödése
- a fogadóképesség szezonon kívül is megvan (a szezonális turisztikai foglalkoztatás helyzete jobb), feltétele megvan
- egyéb természetes gyógytényezők: klimatikus gyógyhely
- egészségturizmus: átlagos turisztikai költés magasabb

GYENGESÉGEK

- turisztikai attrakciók csökkentett nyitva tartása (múzeumok, kiállítóhelyek)
- komplex ajánlatok hiánya
- az egészségturizmusban érdekeltke kevésbé nyitottak más desztinációkkal, illetve turisztikai termékkel való együttműködésre
- célcsoportorientált ajánlatok hiánya
- szezonon kívüli időszak pozicionálásának hiánya
- MICE turizmus térbeli korlátozottsága:
 - o Elérhetőség elégtelensége miatt (közlekedési kapcsolatrendszerek hiányossága – M86)
 - o Intézményhálózat hiányosságai (konferencia helyszínek hiánya) miatt
- - komplex programok hiánya, zavarok az ágazaton belüli együttműködés, koordináció terén
- az ágazat területi koncentrációja (periferiális területeket hátrányosan érinti)

LEHETŐSÉGEK

- a gazdasági válságra proaktív lépésekkel válaszoljunk
- a turisztikai szektor kiemelt támogatása: kedvező gazdasági környezet kialakítása
- belföldi turizmus ösztönzése
- a termékfejlesztés során a szezonális figyelembe vétele
- együttműködési készség erősítése
- marketingkampányok
- pályázati források bevonása
- termékfejlesztéssel a szezonális termékek és szempontok előtérbe kerülése
- a válság kapcsán előtérbe kerülhet a nem termelő ágazatok (infrastruktúra) fejlesztése: közlekedési kapcsolatok, intézményi feltételek javításának lehetősége
- - természeti értékekben rejlő lehetőségek sokoldalúbb kihasználása
- - perifériákon öko, zöld, bio, falusi, családi turizmus kiépítésének lehetősége
- vidékfejlesztési források rendelkezésre állása
- határon átnyúló kapcsolatok

VESZÉLYEK

- gazdasági válság hatása a turizmusra: turizmus visszaesése
- csökkenő diszkrécionális jövedelem
- befektetési kedv csökkenése
- turisztikai beruházások elmaradása, későbbre halasztása
- nő a verseny az egyes desztinációk között
- a vállalkozások, önkormányzatok terheinek növekedése, ezáltal a források csökkenése
- támogatási rendszerek csökkenése
- üdülési csekk, mint ösztönző rendszer adóztatása
- áfa kulcs növekedése
- foglalkoztatás csökkenése
- adóbevételek csökkenése
- a szezonon kívüli időszakban a szolgáltatások bezárása, csökkentett üzemeltetése
- utazási szokások változása, utazási döntések kihúzódása
- forrásszükséglet miatt csak a húzószektorok fejlesztése az ágazaton belül
- - szubszidiaritás hiánya a településközelben – helyi társadalmi inaktivitás erősödik

2. A kínálati elemek fejlesztésének lehetőségei

2.1. Prioritások és ötletek

A régióturizmus szezonon túli időszakának fejlesztésében a 2007-2013-as régiós turizmusfejlesztési stratégiát vettük alapul. Ez biztosítja azt, hogy a programozási dokumentum a leginkább illeszkedjen az ott lefektetett prioritásokhoz. Hasonlóan a régiós stratégia készítéséhez, most is szükségesnek mutatkozott a szekunder források számbavétele, illetve primer adatok begyűjtése. Ezen szakmai munka eredménye a programadó dokumentum.

A szezonon túli kínálati elemek fejlesztésében mindenképpen számolunk azokkal az adottságokkal, amellyel a régió rendelkezik. Ezért szükségesnek mutatkozott a stratégiában is megfogalmazott prioritások elemzése a szezonon kívüli időszak sajátosságainak figyelembe vételével. Az ott rögzített ajánlások, tevékenységterületek **átfogóan mutatják be** azokat az irányokat, amelyek a szezonon kívüli időszak fejlesztésében a siker lehetőségét hordozzák magukban.

Jelen dokumentumban megfogalmazottak nem csak kiegészítik, hanem **elsősorban megerősítik** a régiós stratégiában leírtakat. Így továbbra is kiemelt területnek tekintjük az egészség-, a kulturális és az ökoturizmust, mint a régió turizmusát hosszabb távon egyértelműen meghatározó, pozícionáló fejlesztési területeket. Fontosnak tartjuk azonban azt is, hogy ezek köré olyan kiegészítő elemek vonuljanak fel, amelyek új, innovatív módon járulhatnak hozzá a régió turisztikai piacon történő értékesítéséhez. A gyógyvíz, a szezonnyitó rendezvények mindenképpen ilyen eljárások lehetnek. Az üdülési csekkék jövője jelen pillanatban kicsit bizonytalan, azonban az mindenképpen látható, hogy ez az eszköz mérhető módon volt képes hozzájárulni a belföldi turizmus növekedéséhez.

A szezonon túli időszak **kínálati fejlesztésének** bemutatása jelen dokumentum kiemelt célja és feladata. Ennek felvázolása és megismerése rendszerelvűen történt meg. Ezért került sor az időszak különböző szempontok szerinti felosztására. Az elemzés alapján láthatóvá válik, hogy az időszak jól szakaszolható nem csak időben, hanem a vendég, az ügyfél elvárásainak, vagy a marketing hatásosságának megfelelően is. Ez hozzájárul a tervezett projektek kifejtéséhez, az egyes területekhez való jobb illeszkedéséhez. A leendő projektek tekintetében ezekkel mindenképpen számolni kell.

Az utolsó fejezetben bemutatandó ötletek egy **projektlista** keretében áttekinthető módon vázolják fel a szezonon túli turizmusfejlesztés régiós esélyeit. A **rövid projektleírások** pedig már konkrétan fogalmazzák meg az egyes lehetőségeket és teendőket. A projektleírásokban törekedtünk az általános megfogalmazásokhoz, azonban bizonyos területeken mégsem tekinthettünk el a pontos helyszínek megnevezésétől, rögzítésétől sem. A dokumentum 4. fejezete ennek megfelelően egy nyilvános **projekt adatbank**, amely önmagában is hasznosan járulhat hozzá a kínálati oldal tervezett fejlesztéséhez, azonban segítheti új, az itteniekhez képest más elképzelések kidolgozását is.

2.2. Gyógyvíz: sikermarketing, legendaturizmus bevezetése

A legendák világát kedveljük, fiatalok és idősök egyaránt szívesen hallgatjuk a mesészerű történeteket és gyermeki lélekkel próbálunk hinni benne, hogy az anekdoták, legendák valós forrásból táplálkoznak.

A nyugat-dunántúli természeti értékek közül turisztikai szempontból kimagasló jelentőségű a gyógyvíz-kincsünk, a víz, amely gyógyít és csodákra képes. Az ösztön vitte rá az embert és a tapasztalat erősítette meg a hitében, hogy a forrásvizek az egészséges szervezetet erősítik, a beteget meggyógyítják. A St. Moritz-i (Svájc) savanyúvizet már a bronzkorban használták, és a görögökről, rómaiakról, keltákról és germánokról szóló feljegyzések, valamint az ezekből az időkől származó

építési emlékek azt bizonyítják, hogy a népek állandóan használták a természet nyújtotta gyógyítóanyagot, a források vizét. Általában a meleg forrásvizekben fürödtek, a szénsavas vizeket itták.

A ’’vizes kezeléseken’’ Arany János is több ízben megfordult és tapasztalatairól lakonikusan így írt: „Ha a vizek a doktoroknál jobbak nem lennének, az emberek bizony mind-mind elvesznének.” Az orvostudomány azóta persze nagyot fejlődött, de a gyógyvizes kúrák jelentősége mit sem csökkent, csak ma wellness- és gyógyszállodákban találkozhatunk vele és balneoterápiának hívjuk. A balneoterápia, amely a latin *balneum* (fürdő) szóból ered és gyógyvizekkel történő gyógyítást jelent, magába foglal minden gyógyvízzel, termálvízzel történő kezelést, de ide tartoznak az ivókúrák, az inhalálás, az iszapkezelések és a szénsavas fürdők is. Míg a kénes gyógyvizek elsősorban az ízületi betegségeket és a reumát gyógyítják, addig a szénsavas fürdők értágítóak, így a keringésre és a szív működésére vannak jó hatással.

Nyugat-Dunántúlon gyógyvizeink a mozgásszervi megbetegedések, bőrbetegségek, nőgyógyászati panaszok, keringési betegségek enyhítésében, gyógyításában játszanak szerepet.

A balneoterápia szerves része az ivókúra. Az ásványi anyagokban gazdag vizek fogyasztása kíméletesen szabályozza a gyomor, a belek és a vese működését. Eközben ráadásul még a bőr is szépül, de az iszap sem csupán a fájdalom enyhítésére szolgál, hiszen az ásványi anyagok hatására eltűnnek a bőrhibák, magas hőfokkal együtt alkalmazva pedig a fogyókúrák hatékony kiegészítője. A balneoterápiához hozzá tartozik még a megfelelő mozgás, amelyet általában a gyógytorna jelent, de legalább ekkora jelentőséggel bír a környezetváltozás is.

A turisztikai piacképesség növelése nem nélkülözheti az újszerű, kreatív megoldásokat, sőt mi több, kötelező érvényű.

A gyógyturizmusba hatékonyan beépíthető a legendák világa. Az anekdotákon keresztül egyrészt vonzóbbá tehetőek a gyógyfürdőink, másrészt megfoghatóbb, hitelesebb és nagyobb élményt nyújtanak, mint a „száraz” tényszerű információk.

Javasolt a gyógyvizeinkhez kapcsolódó anekdoták összegyűjtése, rendszerezése, megjelentetése és beépítése a marketingkommunikációba.

Hirdessük meg: Rendelkezzen mindenegybes nyugat-dunántúli gyógyfürdő / gyógyvíz egy a turisták körében „jól eladható” sztorival!

Nem engedhetjük, hogy a feledés homályába vesszenek! Fejlesztési tartalékunk van e téren, jelenleg nincs legendáriuma a nyugat-dunántúli gyógyvizeknek, annak ellenére, hogy számos sikersztorival büszkélkedhetünk.

Több történetet hallottunk, milyen csodákra képesek vizeink pl. a szelestei gyógyvízzé minősítésben részt vevő idős bácsi, aki korábban nem tudott járni, miként sétált fel a faluból a fürdőhöz az utolsó kezelésre. Fontos volna Tőle hallani a teljes, hiteles sztorit és megismerni, azóta miként alakult élete.

A legendákban megfogalmazott specifikus üzenetek támogatják az adott gyógyfürdő pozicionálását, valamint elősegítik, hogy megkülönböztessük a versenytárs szolgáltatóktól és az imázs fejlesztést is segíti.

A legendaturizmusban rejlő lehetőségeket többen alkalmazzák sikeresen, jellemzően a kulturális turizmus területén. A legendák meghonosítása a régiós gyógyturizmusban újszerű megoldása lehet a hazai idegenforgalomnak.

Visszatekintés a múltba: Arról, hogy milyen hatást tulajdonítottak a régi korban a forrásvizeknek kevés feljegyzésünk van és különösen kevés, ami orvosi vonatkozásban volna értékes. Az első nyomtatott munka a 16. században jelent meg és szerzője *Foltz János* borbély és mesterdalnok versekben írja meg számos német és olasz forrásvíznek gyógyító hatását, és mint ilyen az első balneológiai munkának tekinthető. Természetes, hogy abban az időben nem tudtak még semmit a forrásvizekben oldott anyagok minőségéről és csak a gyógyító hatást állapították meg. *Paracelsus* az első, aki a forrásvizek gyógyító hatását magyarázni igyekszik. Szerinte a víz – amikor a Föld belsejében különböző ásványokkal érintkezik –, azok erejéből nyer gyógyító erőt. Tanítványa,

Thurneisser már rendszeresen próbálkozik az ásványvizek összetételével foglalkozni. Paracelsus korában a betegek a fürdést addig erőltették, míg kiütéseket kaptak, vagyis amíg a bőr kipállott. Az volt ugyanis a felfogásuk, hogy a fürdő a betegséget a testfelületére szívja, ahol kiütések alakjában eltör és így a testből kiűzhető. A fürdés izzasztásokkal volt kapcsolatos. Órákat töltöttek el a fürdővízben; ott ettek, ittak, énekeltek és szórakoztak. A melegvízű források használata után természetesen reakcióként megjelent a hidegvizes kúrának a használata. Floger angol orvos 1702-ben nyitotta meg azoknak a sorát, akik fertőzőbetegségek esetében is – de különösen idegbetegségek gyógyítására – ajánlották a hidegvíz-kúrát. Ennek az iskolának számos tanítványát ismerjük, és mi is emlékezünk még *Priessnitzre* és *Kneipre*, illetve a róluk elnevezett gyógymódokra.

Messzire vezetne annak a megtárgyalása, hogy a régióknak a megállapításai mennyire egyeznek a mai felfogással.

Újabban azt kutatják, hogy az egyes ionok milyen hatással vannak a szervezetre. Így pl. megállapították, hogy a nátriumion mennyisége a szervezet víztartalmát befolyásolja, a káliumion kis mennyiségben a szívet erősíti, a kalciumion a belső anyagcserére van hatással stb. Az évszázadok során, ami a legjobban bevált az a sok-sok évi tapasztalat. Ezen az alapon ajánlják még ma is az orvosok a különböző betegségekkel kapcsolatban a fürdő- és ivókúrát.

Vitathatatlan tény, hogy a turisztikai lehetőségeket gazdagító **legenda turizmus** kiválóan beépíthető a gyógyvíz-kincsünket népszerűsítő kampányokba. A fejlesztési tartalékaink kiaknázása különösen fontos az egészségturizmusban, melynek térhódítása világszerte jellemző. Piaci részesedése a turizmuson belül gyorsan növekszik, ami az egészségtudatos szemléletmód, az egészséges életmód felértékelődésével és elterjedésével szoros összefüggésben áll.

Régióinkban az egészségturizmus és azon belül is a gyógyturizmus „első az egyenlők közt”, amely titulust a kismértékű szezonérzékenysége folytán nyerte el. A jelen tanulmányban vizsgált szempontok is azt erősítik meg, hogy a szezonon túli időszak legvonzóbb és leginkább rentábilis eleme a gyógyturizmus, ezért folyamatos megújítása, a piaci pozíciók megtartása a régió érdeke.

2.3. A szezonon kívüli időszak szezonnyitó rendezvényei

A turizmus, mint dinamikus jelenség jövőbeni fejlődési irányainak egyike a turisztikai tevékenység időben történő kiterjesztése. Az ún. 'dinamikus turisták' (Boniface 2001) nem kizárólag egy desztináció kiemelt attrakcióit kívánják megtekinteni, ezzel gyakorlatilag 'kipipálva' a területet, hanem azt egészében és valóságos mivoltában kívánják megismerni, azaz keresletük mind térben, mind pedig időben viszonylag kevésbé koncentrált. Egy klasszikusan nyárinak tekintett desztináció télen történő meglátogatása vagy a turistaszézonon kívüli rendezvényeken való részvétel betekintést nyújt az adott hely életének olyan szeleteibe, amelyek az átlagos látogató számára rejtve maradnak: így a szezonon kívül érkező turista kedvezőbb áron, kevésbé zsúfolt környezetben élményét jóval autentikusabbnak érzelve nyerhet bepillantást a kulisszák mögé, a desztináció lakosságának mindennapi, 'igazi' életébe. Figyelembe véve azt, hogy a megtapasztalt élmény autentikus mivoltának kérdése a látogatók egyre szélesebb körét befolyásolja utazási döntése során, a szezonon kívüli turisztikai termékinálatukat bővítő desztinációk kihasználhatják ezt a keresleti trendet, és a kedvezőtlen időjárás jelentette hátrányból akár előnyt is kovácsolhatnak.

Az ún. szezonon túli időszak az évből 9 hónapot jelent szeptember 01-től május 31-ig, mely három évszakot foglal magába. Már csak ebből is következően az időszakot semmiképp nem tekinthetjük egységes időszaknak, az évszakok, a jeles napok megbontják ezt a kilenc hónapot, ezáltal több önálló időszakra bontathatjuk. Ezek az időszakok az évszakoknak, az ünnepeinek, a természet változásainak megfelelően sajátos arculattal rendelkezhetnek. Az egyes időszakokhoz az utazási motivációnak megfelelően turisztikai termékek is rendelhetők, mely az adott időszak kiemelt, húzótermékei lesznek.

A termékfejlesztésben és marketingben ezzel a hosszú időszakkal eddig kevésbé foglalkoztunk, ezért is fontos, hogy a figyelmet ráirányítsuk egy-egy nagyszabású programmal, un. szezonnyitó rendezvénnyel. A fogyasztói szokások változásánál is megjegyeztük, hogy egyre fontosabb szerep jut annak, hogy szinte folyamatosan a piacon legyünk, hisz az utazás és döntés közötti idő lerövidül, az internetes foglalási rendszereken gyorsabban hoznak döntéseket az utazni vágyók. Ezt a folyamatosságot segítheti elő, hogy a négy időszakhoz kapcsolódó egy-egy „új” szezonnyitó mindig a régióra irányítsa a figyelmet, hogy mindig új ajánlattal tudjunk megjelenni. A Nyugat-Dunántúl legyen az a régió, ahova minden évszakba érdemes utazni, mindig érdemes keresni, mert itt mindig történik valami.

A tematikus szakaszolásba az alábbi időszakokat és azokhoz kapcsolható turisztikai termékeket jelentettük meg:

- 1.) Nyárutótól Szent Mártonig: bor és gasztronómia, természetjárás
- 2.) Adventtől Karácsonyig: rendezvény- és kulturális turizmus
- 3.) Farsangtól Torkos csütörtökig: egészségturizmus, gyógy, termál, wellness, téli sportok
- 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig: aktív- és ökoturizmus

Ezen szakaszokhoz kapcsolva javasoljuk az egyes marketingkampányok, illetve szezonnyitók megrendezését. Ezek lehetnek önálló programok, illetve egy-egy meg lévő, már működő programhoz csatlakozhatnak. A szezonnyitók mindig az aktuális témára, termékekre hívják fel a figyelmet, a kommunikációban azokra a motivációs elemekre koncentrálnak, amelyek az utazási döntést befolyásolják, illetve színeiben is a megjelölt színekódokat használja. A szezonnyitók legyenek érdekesek, vonzóak, mutassanak valami újat, különlegeset, ami a sajtó, média figyelmét is felkelti. Fontos, hogy a rendezvénnyel párhuzamosan egy sajtókampány is folyjék, hogy a napi hírként megjelent esemény mögött, további figyelemfelkeltő kommunikációs eszközök is legyenek jelen.

2.4. Az üdülési csekk szerepe a szezonon túli turizmusban

Igazi sikertörténet a nemzeti üdülési csekk Magyarországon, beváltotta az indításakor hozzáfűzött reményeket. A belföldi turizmus élénkítése és a szezonon túli időszak idegenforgalmának javítása egyaránt teljesült.

Idén, 2009-ben már 30 százalékkal többen vették igénybe ezt a természetbeni juttatást, mint bázisév hasonló időszakában. Több alkalommal vitatta a kormány, hogy szigorodna a cafeteria rendszere és többek közt a NÜSZ csekk adómentessége megszűnne. Minden esetben bebizonyosodott, hogy a szigorítás nem indokolt és az államkasszában összességében veszteséget hozna a módosítás. Karácsony Mihály, a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány elnöke nyilatkozta: „...igazi sikertörténet az üdülési csekk, ami az államkasszában csak bevételt jelent.” A kifizető és felhasználó személy számára a minimálbér mértékéig, azaz 2009-ben 71 500 Ft-ig adó- és járulégmentes az üdülési csekk juttatás.

A Nyugat-Dunántúlon is sok elfogadóhely működik. Általános vélemény, hogy a felmerülő költségek és az előfinanszírozás ellenére is érdemes foglalkozni vele és forgalomnövelő hatása a NÜSZ csekk, mint fizetési eszköz elfogadása.

Az üdülési csekk felhasználására az üdülési csekk feltüntetett érvényességi időn belül (annak gyártásától számított egy év) van lehetőség. A lejárt üdülési csekk fizetőeszközként nem fogadható el, cseréjére vagy a névérték pénzben történő megtérítésére nincs lehetőség. Az elfogadóhely köteles az üdülési csekket legalább névértéken elfogadni, de nem jogosult az igénybevett szolgáltatások ellenértékén felüli összeget készpénzben visszaadni, sem pedig az üdülési csekket részben vagy egészben készpénzre váltani. Amennyiben a szolgáltatások ellenértéke meghaladja a felhasználó rendelkezésére álló üdülési csekk értékét, a különbözetet a felhasználónak ki kell egyenlítenie.

A megvásárolt üdülési csekk visszaváltására nincs mód. Az üdülési csekk - érvényességi idején belül - az alábbi okokból cserélhető:

- a lejáratí határidő meghosszabbítása céljából, az érvényes, fel nem használt, kicserélendő csekkek csatolásával;

- letiltást követően, a letiltás bejelentésének időpontjától számított 60 nap elteltével, ha az ellenőrző vizsgálatok eredménye nem szól a csere ellen.

Az újragyártott üdülési csekkek a cserélt csekkekkel azonos címletértékű, azonos csoportosítási rend szerint összeállított formában kerülnek legyártásra.

Az üdülési csekkek újragyártásának díja a cserélendő üdülési csekkek összértékének 10%-a + áfa, de minimum 1.000 Ft + áfa.

Az üdülési csekk egyben a Magyar Állam jóvoltából szociális üdülési támogatás is, hiszen a hátrányos helyzetűek, mint pl. nyugdíjasok, fogyatékosok pályázhatnak az elnyerésére.

2008. évi pályázati eredmények a szociális üdülési támogatásról:

	Támogatott személyek száma (fő)	Csekkérték (eFt)
Ezüst nyár (nyugdíjasok)	28 657	1 146 280
Esély a pihenésre (fogyatékosággal élők)	6 425	207 220
Vakációs program (szakképzésben tanulók)	4 393	109 825
Szolidaritás (több gyermeket nevelő munkavállalók)	25 020	739 525
ÖSSZESEN	64 495	2 202 850

A NÜSZ csekk hozzájárul az éven belüli többszöri üdüléshez, a hosszú hétvégés kikapcsolódáshoz, valamint az üdülési támogatás révén a senior, az ifjúsági és családi turizmus fejlődéséhez. E tényezők kapcsolódási pontot jelentenek a szezonon kívüli idegenforgalom élénkítéséhez, valamint ezt támogatja még a csekk éves lejáratí ideje és magas csereköltsege. Tapasztalat, hogy a lejáratí idő előtt a szezonon túli időszakban megnő az üdülési csekk forgalma.

A gazdasági válság idején fokozottabb lesz a NÜSZ csekk jelentősége, a takarékoskodás jegyében a külföldi utazások kárára a belföldi turizmus élénkülése várható.

Az üdülési csekk felhasználására számos szolgáltatási területen lehetőségünk van. A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvánnyal illetve annak háttérintézményeként működő Nemzeti Üdülési Szolgálat Kft.-vel szerződésben levő több mint 12000 szolgáltatónál /belföldi elfogadóhelynél/ fogadják el az üdülési csekket.

Felhasználási területek:

- Szállás és hozzá kapcsolódó egyéb szolgáltatások igénybevétele
- Utazási szolgáltatások
- Vonatutak
- Buszutak
- Hajóutak
- Kulturális szolgáltatások igénybevétele: színházak, múzeumok, fesztiválok, egyéb kulturális rendezvények belépőjegyei, bérletei, valamint könyvtári szolgáltatás. Továbbá felhasználható az üdülési csekk olyan oktatási szolgáltatásra, mely iskolarendszerű közoktatás, felsőoktatás és az iskolarendszerű szakképzés körén kívül eső, szervezett formában (**tanfolyam**) folyó oktatás, képzés, amely meghatározott hatósági bizonyítvány, valamely foglalkozás, munkakör ellátásához szükséges képesítés megszerzésére készít fel. (Kivéve: Jogosítvány megszerzése)
- Sport és szabadidő szolgáltatások igénybevétele
- Egészségmegőrzés, betegségmegelőzés
- Mozijegy vásárlás

- Fürdő és uszodai szolgáltatások igénybevétele
- Állat- és Növénykert belépőjegyeinek megvásárlása
- Étkezés (Szálláshelyhez kapcsolódó éttermekben, szállás igénybevétele nélkül, valamint önálló vendéglátóhelyeken.)
- Autópálya díj
- Sétarepülés
- Kölcsönzés
- Belföldi utasbiztosítás
- Internet előfizetés

NÜSZ csekk előnyei:

A címletezés miatt több alkalommal is felhasználható, akár eltérő időpontokban is.

Utastársak költségei is fizethetők.

Egy éves érvényesség, mely meghosszabbítható (érvényességi időn belül, a hosszabbítás költségének megfizetését követően).

A csekkömbökbe fűzött akciós kuponok további megtakarításokat jelenthetnek.

Az üdülési csekkek felhasználása

Az üdülési csekken megnevezett Felhasználó - a továbbiakban Felhasználó - a nevére szóló üdülési csekkeket a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány üdülési csekk forgalmazására létrehozott, az Alapítvány kizárólagos tulajdonában lévő Nemzeti Üdülési Szolgálat Kft.-vel - a továbbiakban Forgalmazó - szerződéses viszonyban álló, a belföldi elfogadóhelyeken használhatja fel üdülési csekkel fizethető szolgáltatások ellenértékéért. Az üdülési csekk felhasználására kizárólag a Felhasználó jogosult, más személyre át nem ruházható. A Felhasználónak lehetősége van a szolgáltatások bármelyikét vele közösen igénybevevő magánszemélyek költségeit is a nevére szóló üdülési csekkel kifizetni.

2.5. A szezonon túli turizmus felosztása és szakaszolása régióinkban

A szezonon kívüli turizmus főbb jellemzői

Célcsoport	Jellemzők	Igénybe vett szolgáltatások	Időszak
Fiatalok	Spontán utazások, gyors döntések, interneten keres ajánlatot és foglal, aktív programok, bulizás, kikapcsolódás, szórakozás, barátokkal együtt utaznak: „átélni”, „felfedezni” kulcsszavak	Városok, zenei rendezvények, ifjúsági fesztiválok, aktív kikapcsolódás, wellness programok, olcsóbb szálláshelyek, önálló házak, bor-és gasztronómia	szünetek: őszi, téli, tavasz vizsgaidőszak vége hétvége
Családok (gyerekekkel)	Tervezett, a gyerekekhez igazodás, gyerekek igényeinek megfelelés, kötöttebb, közös programok, együtt a család	Családbarát szálláshelyek, városiak falura, vidék megismerése, wellness, természetjárás, aktív programok, ökoturizmus, rendezvények Középkategóriás árak (panzió, szálloda)	Hétvégék, hosszú hétvégék Szünetek: őszi, téli, tavaszi
„Üres fészek” – gyerekek már külön élnek	Igényes szolgáltatás, kikapcsolódás, kulturális programok	Közép-illetve magasabb kategóriájú szálláshely (panzió, szálloda), gyógy-és termáلتurizmus, kúrák, kulturális turizmus, bor-és gasztronómia	hétvégék, hosszú hétvégék hét közben
Nyugdíjasok	Kedvezményes árak és szolgáltatások, nem időhöz kötött, csoportos utazás, kirándulás,	Alacsony-illetve középkategóriás szállások (panzió, szálloda), gyógy-és termáلتurizmus, kúrák, kulturális turizmus	hét közben

Időbeli szakaszolás

4 egyedi karakterű felosztás

- 1.) Nyárutótól Szent Mártonig
- 2.) Adventtől Karácsonyig
- 3.) Farsangtól Torkos csütörtökig
- 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig

Szakaszolás jellemző utazási motivációk szerint

- 1.) Nyárutótól Szent Mártonig: őszi termékek megkóstolása, őszi táj szépsége, az erdő sokszínűsége, élvezni még a jó időt, a nap melegét
- 2.) Adventtől Karácsonyig: feltöltődés karácsony előtt, közös programok, vásárlás, vallási készülődés, hangulat, meghittség, fények
- 3.) Farsangtól Torkos csütörtökig: vidámság, jókedv, színes dolgok, termálfürdők, wellness, aktivitás: mozgás kint és bent
- 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig: szabadság, élmény, természetközelség, megtisztulás, ki a természetbe

Utazási motivációknak megfelelő termékek = tematikus szakaszolás

- 1.) Nyárutótól Szent Mártonig: bor és gasztronómia, természetjárás
- 2.) Adventtől Karácsonyig: rendezvény- és kulturális turizmus
- 3.) Farsangtól Torkos csütörtökig: egészségturizmus, gyógy, termál, wellness, téli sportok
- 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig: aktív- és ökoturizmus

Az egyes szakaszok jellemző színvilága (színmarketing alkalmazása)

- 1.) Nyárutótól Szent Mártonig: rozsdabarna, sárga
- 2.) Adventtől Karácsonyig: arany, piros
- 3.) Farsangtól Torkos csütörtökig: fehér, kék
- 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig: zöld

A szezonon kívüli időszak jellemző célcsoportjai

- 1.) Nyárutótól Szent Mártonig: szeniorok, családok
- 2.) Adventtől Karácsonyig: fiatalok, családok
- 3.) Farsangtól Torkos csütörtökig: családok, nyugdíjasok
- 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig: fiatalok, diákok

3. Programalkotás: a 3x3-as program

RMI

- 1.) Fókuszált marketing a régió szolgáltatásai és a turisztikai motivációk függvényében.
- 2.) A tartózkodási idő hosszabbítása és a költségi index növelése a termálturisztikai központok övezetében.
- 3.) A szlovén-horvát látogatóturizmus élénkítése a termálturizmusra fókuszálva.

RIB

- 1.) Turisztikai jelentőségű rendezvénykínálat szerepének erősítése, új, szezonon kívüli programok létrehozása
 - a. Új típusú rendezvények
 - b. Szatellit programok
- 2.) A szezonon kívüli marketingkommunikációs eszközök bevetése
- 3.) A régió tavainak termékfejlesztő, szezonhosszabbító pozicionálása.

ROP

- 1.) Történelmi helyszínekhez, eseményekhez, időszakokhoz, személyekhez kötődő fejlesztések
- 2.) Újszerű, innovatív, funkcióbővítő fejlesztések a kulturális turizmus területén.
 - a. Szakrális turizmus (Mária út, Szent-Márton út)
 - b. Múzeumok interaktív fejlesztése
 - c. Kismesterség-műhelyek bemutathatóvá tétele
 - d. kastélyok, kastélykertek hozzáférhetővé tétele
- 3.) Pozicionálást erősítő, célcsoport-orientált szolgáltatásfejlesztés az egészségturizmus területén a szezonhosszabbításra fókuszálva.

3.1. RMI

Program megnevezése:

RMI 1.) Fókuszált marketing a régió szolgáltatásai és a turisztikai motivációk függvényében.

Változatos, célcsoport- és témaorientált marketingkommunikációs eszközök készítése és alkalmazása a régió turisztikai szolgáltatásainak népszerűsítése érdekében. A vendégek figyelmének újszerű módon történő felkeltése, az invitáló, motiváló elemek erősítése a megjelenítésekben.

1. Program háttere, indokoltsága

Régiókat az alábbi fogalmakkal tudjuk tömören jellemezni, leírni: Együttműködő, Kreatív, Intelligens, Zöld, Változatos, Megújuló, Rekreációs, Kommunikatív, Fenntartható, Kezdeményező, Szolidáris, Nyitott, Átjárható, Kapu, Erőt adó Régió. Megannyi megalapozott jelző, amellyel szűkebb szülőföldünket, a Nyugat-dunántúli régiót meghatározhatjuk, leírhatjuk, jellemezhetjük. Az igazi karaktere azonban mégiscsak az ezek közül, amelyik szerves módon és hosszú távra határozza meg a régiós szereplők mindennapjait. Ezek a legfontosabb régiós szereplők: az itt lakók, a befektetők, beruházók, és természetesen az ide érkező vendégek. Mint célcsoport, jól megjeleníthetők a vágyaik és igényeik is a térséggel szemben. A kommunikációs eszközök megválasztásával érdemes elébe menni ezeknek az elvárásoknak.

Régióink a hazai turizmusgazdaság egyik fellegvára. Különösen egészségturisztikai adottságai és szolgáltatásai meghatározóak, de kiemelt figyelmet kap térségünk a kulturális értékeket, az ökológiai sajátosságokat kedvelők részéről is. Az évről évre növekvő vendégszám mögött több minden meghúzódik. A kínálati portfólió bővítése, a szolgáltatások minőségfejlesztése, az értékláncokban megnyilvánuló együttműködések előtérbe kerülése egyaránt hozzájárulnak a sikerhez.

A turizmus a gazdaság egyik olyan tevékenységterülete, ahol a **szolgáltatói hozzáadott érték** igen jelentős. Nem véletlen, hogy itt a középszerűség elszürkülést hoz. Az egészség, a vendéglátás, a táji-természeti környezet, a kultúra és turizmus összekapcsolása jó háttérrel szolgálhat a hatástöbbszörözésre. A mai kor versenykörnyezetében azonban a jó bornak is kell a cégér. A szolgáltatások minősége a tapasztalatot szerzett vendégeket tudja meggyőzni és természetesen pozitív szájreklámra bírni. Ahhoz, hogy régió iránti érdeklődés, kereslet továbbra is növekedésben maradjon, szükség van az átgondolt, integrált marketingkommunikációs eszközökre is.

Mondják, a turizmus csapatjáték. Tapasztalni, hogy a régió turisztikai szolgáltatói egyre növekvő mértékben keresik az együttműködés lehetőségét a szolgáltatásokban és a marketingben is. Ennek további ösztönzése, a régió pozicionálásának erősítése ezen programelem legfontosabb célkitűzése. Ez annál is inkább fontos, mert „**egy fedél alatt vagyunk**”! És az utazási döntések kitolódásával gyors és ütőképes kommunikációs válaszokat kell adni. Ennek az együttműködésnek az az eredménye, hogy az egyedi kínálatból szolgáltatási csomagok, a futó látogatókból szálláshelyet igénybe vevő vendégek lesznek. A szezon kitolódása, a költési index emelkedése, vagy a helyi turizmusgazdaság foglalkoztatottsághoz való hozzájárulása pedig további hozadék ebben a kooperációban.

Régióink turizmusmarketingjével összefüggésben nem hagyhatjuk figyelmen kívül térségünk táji-történelmi tagolódását sem. Régióink 10-12 kistájjal mozaikszerűen kirakható és a turisztikai piacon nagyon jól pozicionálható. A vendégek, családok utazási döntéshozatalában a tájegységek ismertségének, imázsának igen nagy szerepe van, érdemes tehát a marketingben a tájegységi kínálatot erőteljesen megjeleníteni.

Az alkalmazott kommunikációs eszközökben az informatív és az invitatív elemek megfelelő mixére van szükség ahhoz, hogy a régió marketingje megragadja a potenciális vendégkört. Ehhez arra van szükség, hogy a kínálat élményelemei fokozottan jelenjenek meg a különböző kommunikációs anyagokban, kiadványokon.

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzés

A Nyugat-dunántúli régió, mint turisztikai célterület ismertségének növelése, a térség belföldi piacon való egyértelmű pozicionálása, a nyugat-dunántúli régiós imázs országos erősítése, a régiós szereplők által alkalmazott marketingeszközök használatában az együttműködés fokozása.

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- A régió egyedi turisztikai kínálatának megjelenítésén keresztül az informáló, de még inkább az invitáló, motiváló kommunikációs elemek erősítése, azok használatának ösztönzése.

- Régiós, tájegységi, desztinációs és hálózati marketingkommunikációs eszközök készítésének támogatása.
- A nyomtatott formák mellett új kommunikációs eljárások, technológiák alkalmazásának, elterjesztésének segítése (on-line megjelenések, multimédiás DVD, digitális katalógus, E-marketing, stb.)
- Közös marketingkommunikáció alkalmazásának elősegítése az országos médiában, illetve kiállításokon – jól körülhatárolható regionális szereplők bevonásával.

3. Célterületek

- A Nyugat-dunántúli Turisztikai Régió 10 prioritásának megfelelően

4. Program tevékenységi körei

- Marketingkutatás
- Marketingeszközök kifejlesztése, kampányok megvalósítása
- Monitoring

5. Felmerülő költségnemek

- Anyagjellegű ráfordítások
- Személyi jellegű ráfordítások
- Szakértői munka
- Immateriális javak/jogdíjak
- Tárgyi eszközök
- Terjesztési kiadások

6. Kötelező projektelemek

- Invitáló, motiváló elemek részaránya
- A megjelenés példányszáma (ahol releváns)
- Nyelvi mutáció (értelemszerűen)
- Egyértelmű területi, tematikai lehatárolás
- Régiós arculati elemek használata
- Marketing terv/kampányterv
- Monitoring

7. Kedvezményezettek köre

- Tematikus hálózati és/vagy térségi együttműködések,
- Desztinációk,
- Tájegységi szereplők,
- Együttműködő települések, non-profit, civil szervezetek
- Nemzeti Parkok, Natúrparkok

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program
- NYDOP
- NCA

9. Javasolt projektek

- Tematikus nyomtatott és digitális marketingkommunikációs anyagok készítése és terjesztése erős invitáló és motiváló funkcióval:
 - rendezvénykatalógus (egy-egy időszakra vonatkozóan)
 - turisztikai desztinációk kiadványai
 - tájegységi szintű kiadványok létrehozása,
 - tematikus szálláshelyek: öko- és agroturisztikai, lovas, gyermekbarát szálláshelyek,

- akadálymentesített szálláshelyek katalógusa,
- a vendéglátáshoz kötődő kiadványok (tájételek, tájtermékek, a régió borai)
- a régió turisztikai prioritásait figyelembe vevő marketinganyagok létrehozása
- Új technológiák, on-line, digitális kiadványok létrehozásának elterjesztése
 - E-marketing
 - tematikus honlapok,
 - videokatalógusok
 - multimédiás DVD-k megjelenítése
- Országos szintű közös marketingkommunikációs kampányok megvalósítása, közös megjelenések támogatása belföldi turisztikai rendezvényeken, vásárokon.
- Komplex szolgáltatás-csomagok promóciójának megvalósítása, amelynek keretében a vendég összehangolt, egymásra épülő, egymást kiegészítő szolgáltatás rendszert vehet igénybe.
- Országos és regionális (szak-)sajtó-beutaztatások (study tour) megvalósítása a Nyugat-dunántúli régióban.

Program megnevezése:

RMI 2. Gyógy- és wellness turizmuson alapuló komplex térségi, magas minőségű turisztikai kínálat kialakítása

A térségi turisztikai együttműködésre épülő, célcsoport-orientált, komplex programkínálat gyakorlatának megvalósítása a gyógy- és wellnessközpontokban. A térségi vonzerő visszatérő, markáns elemként beépül a fürdők, hotelek marketingjébe.

1. Program háttere, indokoltsága

Nyugat-Dunántúl **egyedülálló egészségturisztikai természeti adottságokkal** rendelkezik, régiókba utazóknál az **egyik legfontosabb utazási motiváció**. A gazdasági, interszektoriális súlyát a régióban mind a vezető politikusok, mind a gazdasági szakemberek elismerik.

A térhódítása szerves összefüggésben áll az **egészségtudatos szemlélet és egészséges életmód felértékelődésével**. A demográfiai változások, az **öregedő társadalom hatása** szintén erősíti hosszú távon az egészségturizmus keresleti piac bővülését.

Az egészségturizmus a Nyugat-Dunántúl kulcsfontosságú területe a szezonális mérséklésének probléma körében is. Vitathatatlan tény, hogy **kisebbségi a szezonális** a gyógyturizmusban, hisz az időjárás viszonyosságai kevésbé befolyásolják a vendégek kikapcsolódását. További előnyös jellemzői még e turizmuságnak:

- Az **átlagos tartózkodási idő** - többnyire a kúra jellegű kezelésekből adódóan - **hosszabb**, mint más turisztikai termékek esetében.

- A vendégéjszakák magasabb száma **nagyobb átlagos fajlagos költséssel** párosul.

Amennyiben az egészségturizmus kínálatát vizsgáljuk megállapítható, hogy **nem szezonális turisztikai termékről** beszélünk, sőt jellemzői alapján a vizsgált őszi, téli, tavaszi időszakban ideálisabb kikapcsolódási forma, mint nyáron. Pl. nyáron, mint turista törekszünk a szabadban tartózkodni, a programválasztásnál nem élvez prioritást a fedett fürdős kikapcsolódás, meleg időben, forrásban a meleg víz sem vonzó, viszont ezzel szemben a hűvös időben kívánjuk a meleget, a zárt, fedett tereket, ahol óvnak bennünket a hűvös, zord időjárástól, sőt wellness programokkal kényeztetnek. Ez a burgenlandi fürdők árpolitikájában is tükröződik, a nyári belépőjegyek olcsóbbak.

A fenti felismerések nyilvánvalóak a globális turisztikai piacon is, emiatt folyamatosan **erősödik a nemzetközi piaci verseny**.

A nyugat-dunántúli turisztikai régió területén **21 gyógy-, illetve termálfürdő** található, melyek közül a „vezérhajók” Bük, Sárvár. Meg kell említenünk, hogy a statisztikai régióban van Hévíz és Zalakaros is, viszont turizmusfejlesztés szempontjából a Balaton Régió részei.

Az egészségturizmus **termelésbővítő hatású**, elsődleges haszonélvezői a **magyar tulajdonú kis-és középvállalkozások**.

Az egészségturisztikai szolgáltatók elsősorban a saját kínálatukra koncentrálnak, **marketing tevékenységükben sok esetben háttérbe szorulnak a térségi értékek**, amelyek további élményforrásai lehetnének az ideérkező turistáknak.

A komplex térségi kínálat felfűzése hozzájárul a régiónk szélesebb körű megismeréséhez, a tartózkodási idő növeléséhez, az átlagos fajlagos költség emelkedéséhez és a vidéki életszínvonal növeléséhez.

Elvárás, hogy a komplex kínálat szerves egységben legyen az egészségturisztikai központ pozicionálásával, célcsoport-képzésével.

A régió fejlesztéseit, szolgáltatásait többnyire a minőségorientált magatartás, az igényesség és az árverseny helyett az elismert, magas minőségre törekvés hatja át. Mindennek ellenére hiányzik, avagy nem letisztult a pozicionálás és a célcsoport-képzés. A fürdők többsége mindenkinek /fiatal párok, családosok, seniorok/ az igényét kielégítené, mindeközben a kínálat egyik csoporthoz sem jut el teljes mértékben.. Ahogy mondani szokás, ami mindenkinek szól valójában senkit nem ér el.

A kínálati paletta színesítését szorgalmazza a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013 is. Az egy turistára jutó költségről ezt állapítja meg a stratégia: „...Ez az érték különösen egyes termékekre vetítve még mindig messze elmarad a lehetőségektől, ami különösen vidéken sok esetben a magas minőségű, komplex szolgáltatások hiányára vezethető vissza. Ennek oka a nem megfelelő ár/érték arányú szolgáltatások és a komplex termékek hiánya.”

„A termékfejlesztés esetében általános követelmény, hogy a minőség és az attraktivitás tekintetében az elkövetkezendő években a versenytársak folyamatos követése helyett a nemzetközi trendekhez való igazodás, a célcsoportok elvárásainak megfelelés és azok felülmúlása valósuljon meg. A fenntarthatóság elveinek való megfelelés érdekében a termékfejlesztési irányok kijelölésekor a turisztikai szempontok mellett terméktől függően annak a környezetre, a vidékfejlesztésre és a lakosságra gyakorolt hatásai is érvényesülnek.”

(Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013)

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

Az egészségturizmus, mint fejlesztési irány (prioritás) az alábbi *stratégiai cél* eléréséhez tud eredményesen és mérhető módon hozzájárulni:

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként
- Humán erőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése
- A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése.

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- Pozicionált, célcsoport-specifikus kistérségi arculatfejlesztés
- Egészségturisztikai központokban és vonzáskörzetükben az átlagos tartózkodási idő növelése, szezon meghosszabbítása
- Egészségturisztikai központokban és vonzáskörzetükben az átlagos költség növelése

3. Céletterületek

- Gyógyturizmus
- Wellness turizmus

4. Program tevékenységi körei

- Honlap-fejlesztés
- Kiadványkészítés
- Rendezvényszervezés
- Beutaztatási program /study tour/
- Reklámkampány
- Értékesítés-ösztönző akció: térségi package
- Kiállítások, vásárok
- Településszépítő program
- Turistabarát egyéb marketing tevékenység

5. Felmerülő költségnemek

- Marketing típusú költségek
- Beruházások nem támogatottak!

6. Kötelező projektelemek

- Honlap /tovább/fejlesztés
- Beutaztatási program /study tour/
- Értékesítés-ösztönző akció: térségi package

Minimum 10 minőségi, célcsoport-orientált együttműködő partner legyen a térségből!
Biztosított legyen a térség sokszínű /gasztronómia, kultúra, aktivitás, természeti értékek/ bemutatása!
Nyitott legyen új minőséget képviselő partnerek befogadására a projekt! Belépés kritériumait tartalmazza a projekt.

7. Kedvezményezetttek köre

- Profitorientált egészségturisztikai szolgáltatók és konzorciumaik

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

- ETE
- EMVA
- ROP

Program megnevezése

RMI 3. Turisztikai szezon meghosszabbítás, költsési hajlandóság növelés a horvát, szlovén célpiacon megnyerésével, fókuszálva a nyugat-dunántúli egészségturisztikai (kiemelten gyógy- és wellnessfürdők) szolgáltatásokra

A horvát-szlovén tengerpart és a nyugat-pannon termálrégió, mint egymás küldő piacainak összekapcsolása. A nyári tengerparti üdülések és a téli termálkikapcsolódások kiegyensúlyozottá tehetik a turisztikai mérleget, miközben kölcsönösen érvényesíthetők a turizmusgazdaság komparatív előnyei.

1. Program háttere, indokoltsága

Nyugat-Dunántúl földrajzi fekvése, négy országgal határos volta hozzájárult, hogy napjainkban fontos **közlekedési útvonalak metszéspontja**. A hazai fejlesztési források hiányának szenvedője a régióknak közúthálózata, autópályákban és gyorsforgalmi utakban hiányos.

Mindemellett előnyt jelent számunkra a **szomszédos országok intenzív közútfejlesztése** pl. Ausztria, Horvátország, Szlovénia. A határig kiépített autópályák, gyorsforgalmi utak megépítésével, modernizálásával gyorsabban és biztonságosabban megközelíthetővé váltak a szomszédaink, és váltunk mi is a délszláv beutazások során. Lehetőség nyílt számunkra, hogy az adott országokkal, mint potenciális küldőterülettel számoljunk. E tekintetben különösen a horvát, szlovén gazdagabb, déli, tengerparti vidékek lakosságát kívánjuk megnyerni a szezonon kívüli időszakban Nyugat-Dunántúlnak.

Sajátos helyzetben vagyunk a horvát, szlovén relációban. Régióink kulturális sokszínűségéhez hozzájárulnak az itt élő nemzetiségek. A nemzetiségi kultúra fennmaradásában, az őshazával a kapcsolatok ápolásában élen járnak a horvátok, szlovének. Turisztikai szempontból a régió eddig elhanyagolta e tényezőt, hisz a kapcsolatok építésében, fejlesztésében kulcsszerepet tölthetnek be. Az anyanyelvi szintű nyelvismeret előnyt jelent a piacépítésben és turisztikai szolgáltatások területén is.

Jól lehatárolható a célcsoportunk: a horvát, szlovén tengerpart lakossága, akik közvetlen vagy közvetett módon idegenforgalomból élnek, nyáron dolgoznak, majd a szezonon kívüli időszakban utaznak, kikapcsolódnak. Igényes turisták, akiknek átlagos vagy átlag feletti a költési hajlandósága.

A Nyugat-Dunántúli Turisztikai Régióban rendelkezésre áll a turisták fogadásához szükséges, illetve a piaci igényeknek megfelelő összetételű és színvonalú kínálat (gyógy- és wellnessfürdők, szálláshelyek, vendéglátóegységek, egyéb kiegészítő szolgáltatások).

A célcsoport hozzájárul a turisztikai szezonon kívüli időszak eredményesebb mutatóihoz, várhatóan nő kritikus időszakban a vendégszám, a vendégejszakák száma, tartózkodási idő, átlagos költés.

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként
- A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése.

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- Horvát, szlovén beutazások számának növelése
- Egészségturisztikai központokban a turisztikai szezonon kívüli időszak meghosszabbítása

3. Célterületek

- Gyógyturizmus
- Wellness turizmus

4. Program tevékenységi körei

- Célcsoport-orientált honlap továbbfejlesztés /horvát, szlovén nyelv/
- Kiadványkészítés /horvát, szlovén nyelv/
- Rendezvényszervezés
- Beutaztatási program /study tour/
- Reklámkampány
- Értékesítés-ösztönző akció
- Kiállítások, vásárok
- DM kampány
- Egyéb marketing tevékenység

5. Felmerülő költségnemek

- Marketing típusú költségek
- Beruházások nem támogatottak!

6. Kötelező projektelemek

- Célcsoport-orientált honlap továbbfejlesztés /horvát, szlovén nyelv/

7. Kedvezményezettek köre

- Profitorientált egészségügyi szolgáltatók és konzorciumaik

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

- ETE
- ROP
- NCA
- EMVA – Leader (nemzetiségi sokszínűség támogatása)

3.2. RIB

Program megnevezése

RIB 1. Turisztikai jelentőségű rendezvénykínálat szerepének erősítése, új szezonon kívüli programok létrehozása

A program célja, hogy a nyugat-dunántúli régió az év minden szakában kínáljon turisztikailag is vonzó rendezvényt, valamint a főszezon nagyrendezvényekhez kapcsolódva az év más szakában is kerüljenek kialakításra kisebb, szatelit rendezvények.

1. Program háttere, indokoltsága

A kulturális turizmuson belül a jelen kulturális kínálatához tartoznak a nagyrendezvények, fesztiválok. A rendezvényeknek kettős szerepük van:

1. egyedi vonzerőként, önmagukban is keresletgeneráló szerepük van, tehát elsődleges vonzerőként, a rendezvény miatt érkeznek adott térségbe a látogatók.
2. kísérő, kiegészítő jellegük van, a már a térségbe érkező turista részt vesz az adott térség programján, a turista számára is érdekes, vonzó programlehetőséget jelent

A rendezvény, mint egyedi vonzerő: általában országos ismertséggel, vonzerővel bíró események. A rendezvénynek már nagyfokú ismertsége, pozitív imázsa van, a turista kifejezetten az esemény miatt utazik a térségbe. Jellemzően szállást, étkezést és egyéb turisztikai szolgáltatást is igénybe vesz. A nyugat-dunántúli régióban ebbe a kategóriába sorolható rendezvény pl. a Savaria Történelmi Karnevál, Tökfesztivál, Gesztenyeünnep, VOLT fesztivál.

Rendezvényeink jelentősebb része a másodlagos turisztikai vonzerő kategóriába tartozik, melyeknek szerepük ugyanígy jelentős, hisz ez egyfajta elvárás a turisták részéről is, hozzájárul az itt-tartózkodás hosszához, az élménynyújtáshoz, a régió megismeréséhez. Ilyen a turisták által is kedvelt, látogatott események száma jóval nagyobb, turisztikai térségeink szinte mindegyike rendelkezik ilyen típusú rendezvénnyel.

A szezonon kívüli időszakban véleményünk szerint az első kategóriának lehet jelentős szerepe: ebben az időszakban kiemelt motiváció lehet, egy nagyrendezvény. A rendezvény, esemény „okot szolgáltat” arra, hogy kimozduljanak az emberek, hogy elinduljanak az otthonukból. Ezen rendezvények kapcsolódhatnak jeles napokhoz, ünnepekhez, népi hagyományhoz, termékekhez, vagy lehetnek aktív programok is. Fontos, hogy figyelemfelkeltő legyen, élményt ígérjen, ami miatt érdemes útra kelni.

Rendezvények szempontjából is fontos áttekinteni az ünnepek időszakát. A karácsonyi ünnepekörhöz kapcsolódva leginkább az adventi időszak képes turisztikai célú helyváltoztatásra ösztönözni a látogatókat. Az adventre alapozott termékfejlesztés számos jó példáját láthatjuk Európa nagyvárosaiban (Bécs, Strasbourg, Nürnberg). Régióink nagyvárosaiban is találkozhatunk jó kezdeményezésekkel – karácsonyi vásár, gyertyagyújtás – de ezek turisztikai vonzerővel nem rendelkeznek. Ugyanakkor a hazai potenciális turisták ebben az időszakban Európa számos városát keresik fel (Bécs kiemelkedő). Mivel hazánkban még kevés helyen jelenik meg ez az imázs-alkotás, ezért javasoljuk az ez irányú fejlesztést.

Régióinkban a húsvéti ünnepekörhöz kapcsolódva nem igazán találunk jelentős rendezvényt, sem vallási, sem hagyományörző vagy más tematikájút sem. A húsvéti időszak azonban azért is érdekes, mivel ebben az időszakban a megnövekedett szabadidő (tavaszi szünet, hosszú hétvége) nyújtotta lehetőségeket szívesen kihasználják az emberek. Így a húsvéti ünnep inkább a feltételét teremti meg az utazásnak, mint mozgatórugója lenne. Ez az időszak azonban kiemelten a belföldi turizmus időszaka, elsősorban a kirándulók száma jelentős, tehát akik egy-egy program kedvéért adott településre utaznak.

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

A régió ismert és rejtett kulturális örökségére alapozott kulturális rendezvénykínálat fejlesztése.

- Turisztikai kereslet kiegyenlítése
- A szezonon kívüli időszak dinamikus növelése
- Egyes szezonon kívüli időszakok szezonná váljanak

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

A nyugat-dunántúli régióban az év minden szakában legyen turisztikailag kiemelt rendezvény, a régió egyes tájegységei az adottságaiknak megfelelően határozzák meg „húzó”rendezvényüket, amelyek regionális, illetve országos vonzerővé válhatnak.

A már meglévő kiemelt turisztikai rendezvények ne csak adott időszakban (a rendezvény idején) jelentsenek vonzerőt, az év más időszakában is használjuk ki a rendezvények köré kiépített imázst, termékelemeket. A szezonon kívüli időszakban kisebb volumenű, egyfajta felvezető, előzetes rendezvények lehetnek, illetve a rendezvény egy-egy elemét kiemelve célcsoport orientált rendezvények valósíthatók meg.

3. Célterületek

Nyugat-dunántúli régió

- már meglévő turisztikai rendezvényhelyszínek (pl. Győr, Sopron, Kőszeg, Szombathely, Őrség, Nagykanizsa)

- új helyszínek bevonása (pl. Nádasd, Csáfordjánosfa)

4. Program tevékenységi köre, elszámolható költségei

4.1. Új típusú rendezvények

A szezonon kívüli időszakban kiemelten az őszi és a tavasz alkalmas szabadtéri, nagy tömegeket vonzó rendezvények szervezésére. A szezon ütemezéséhez, motivációjához illeszkedve ősszel elsősorban a **bor-és gasztronómia** témájú, illetve a termékekhez kötődő rendezvények kaphatnak nagyobb

hangsúlyt. Az ősz ugyanakkor a természetjárás kedvelt időszaka is, ezért a **túra rendezvények** szerepe is kiemelt. A természetjáráshoz kötődve javasoljuk egy nagyobb volumenű túra rendezvény megszervezését (többféle túraprogram, teljesítménytúrák, nehézségi fokozatok, célcsoportoknak megfelelően), vagy több aktív tevékenység együttes megjelenítését. A tavasz elődleges jelszava: ki a szabadba, természetbe, ezért a szabadtéri rendezvények szerepe ismét megnövekedhet. Bár az időjárás kockázatot jelent, az április és május hónap már alkalmas egy-egy az időszakhoz köthető rendezvényre. A tavasz különleges programsorozata lehet a tavaszi virágokhoz köthető rendezvény, mely az egyes növények virágzásának idején kínál programokat a régióban.

Érdeemes megjegyezni a szezonon kívüli időszakban a zárt helyen megvalósuló jelentősebb **sportrendezvényeket** (világ-országos versenyek), melyek szintén jelentős tömegeket mozgatnak, és bevételt is jelentenek a szolgáltatóknak. Ezek elsősorban a nagyobb városokhoz kötődnek, ahol megfelelő infrastruktúra áll rendelkezésre (sportcsarnok).

Az ünnepek köré épülő rendezvények közül az **Advent** mutatkozik a legvonzóbbnak, ezért jó lehetőségnek tartjuk egyes települések karácsonyi desztinációként való pozicionálását, a régiónk adventi imázsának kialakítása. Elsősorban a városok, azon belül is a történelmi, műemléki városmaggal rendelkező városok az elsődleges célterületek.

4.2. Szatelit rendezvények

A szatelit rendezvények szerepe a már meglévő és jelentős turisztikai rendezvények körében fontos. (Savaria Karnevál, Kőszegi Ostromnapok, VOLT Fesztivál, Győri Barokk, Nagykanizsai Jazz fesztivál). Egy-egy kiemelt rendezvény adott időszakban több tízezres forgalmat is indukál, a település imázsát jelentősen befolyásolja, de ugyanakkor az év más időszakában nem jelenik meg vonzerőként a településen. Célunk tehát, a kiemelt rendezvényekhez kapcsolódva az év más időpontjában is kisebb volumenű rendezvények létrehozása. Ezek a rendezvények a nagyrendezvény tematikájához illeszkednek, de annak egy-egy szeletét emelik ki, vagy egy-egy célcsoporthoz szólnak pl. osztálykirándulás időszakában egy-egy tematikus hét létrehozása, gasztronómiai program.

5. Felmerülő költségnemek

- kulturális programok szolgáltatóinak költsége
- rendezvények infrastruktúra fejlesztése
- rendezvénysátor, mobil színpad
- rendezvénymarketing

6. Kötelező projektelemek

- kiemelt rendezvény mellett min. egy szatelit rendezvény megszervezése szezonon kívüli időszakban
- rendezvénymarketing
- együttműködés a rendezvényszervezők és a térségi turisztikai szolgáltatók között: komplex csomagajánlat létrehozása (pl. a pályázatban partnerségi nyilatkozat min. egy szálláshelytől, illetve komplex ajánlat mellékelve)
- együttműködés térségi, illetve régiós szinten

7. Kedvezményezettek köre

Közvetlenül: rendezvényszervezők (önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek, vállalkozások)
Közvetve: turisztikai szolgáltatók, egyéb szolgáltatók

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

EMVA - Leader program (kulturális vidékfejlesztés)
ROP (kulturális és ökoturisztikai termékfejlesztés)
OKM-Közkinccs program
ETE – határon átnyúló kulturális kapcsolatok erősítése

9. Javasolt projektek

Túrahétfvége/túratalálkozó ősszel
Nordic walking találkozó tavasszal
Naturparkoló: a régió naturparkjainak hétfvégi túrajánlata
Tőzikétől a rhododendron virágzásig, Virágvasárnapi program
Advent a történelmi városokban
Téltemető programok, farsangi hagyományörző programok
Jeles napokhoz köthető programok összefogása, közös piaci megjelenítése

Program megnevezése:

RIB 2.) A szezonon kívüli marketingkommunikációs eszközök bevetése

A Nyugat-dunántúli régió szezonon túli turisztikai sajátosságai (időbeli szakaszolás, jellemző vonzerők, vezérprogramok, speciális szolgáltatások) indokolják a helyi kínálati elemek piacra jutásának segítségét a szezonon túli marketingkommunikációs eszközök kialakításának és alkalmazásának gyakorlatával.

1. Program háttere, indokoltsága

Turisztikai értékleltárunk igencsak gazdag. A régió szezonon túli időszakának rejtett tartalékai, fejlesztési potenciáljai a dokumentum más fejezeteiből nyilvánvalóak. Nemzeti és naturparkjaink, világörökségi helyszíneink, gyógy- és wellness fürdőink, az aktív és szelíd turizmus kedvelői mellett a hagyományos magyar konyha különlegességeit megismerni vágyók és a bor szerelmesei egyaránt megtalálják a kedvükre valót. Joggal nevezik térségünket az „Erőt adó régióknak”! Ez a pozicionálás egész évben megilleti a régiót, vagyis a szezonon túli időszakban is! Kívánatos tehát, hogy a szezonon kívüli időszak kínálati elemei az eddigieknél hangsúlyosabban jelenjenek meg a belföldi piacon.

A szezonon túli időszak marketingjében felértékelődik a regionális, tájegységi imázs, a kínálati portfólió térbeli és időbeli lehatárolása. Jelen programadó dokumentum éppen ennek az időszaknak kíván kitüntetett figyelmet adni új turisztikai termékek fejlesztésével, a főszezon és a szezonon kívüli időszak összekapcsolásával, a helyi kínálati elemek szélesítésével. Ezt a termékfejlesztésben a szezonon túli időszakra irányuló fókuszot a marketingnek is követnie kell. Ez teszi lehetővé régióink turizmusában a szezonális ingadozás csökkenését, a költési index, a turizmusból származó helyi bevételek növelését.

Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, a vonzerőfejlesztés és termékpaletta bővítés mellett szükséges a vendégek időben történő elérése, megfelelő mennyiségű és minőségű információval való ellátása. A programelem megvalósítása összességében elősegíti, erősíti a régió szezonon túli időszakra vonatkozó pozicionálását. Ennek egyik fő üzenete az kell legyen, hogy Nyugat-Dunántúl ekkor is aktív, ekkor is „nyitva” van, vendégváró. Mégpedig oly módon, hogy speciális, gazdag élményt nyújtó, új típusú, változatos szolgáltatásokkal várja vendégeit. Régióink ezzel a szezonon túli pozicionálással élesen megkülönböztetheti magát a versenytárs térségektől. Ezt a megkülönböztető és a vendég számára megkönnyítő beazonosítást hivatott szolgálni a szezonon túli időszakra tervezett marketingaktivitás.

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

A Nyugat-dunántúli régió szezonon kívüli pozicionálása és ezen keresztül a vendégforgalom, a turizmusból származó bevétel növelése.

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- A szezonon kívüli időszak meglévő és új turisztikai szolgáltatásainak ismertté tétele.
- A marketingkommunikációban a jellemző utazási motivációk kihangsúlyozása.
- Imázsépítés (az egyes szakaszokra jellemző egyedi, karakteres kínálatra épülően).
- A kereslet élénkítése a szezonon kívüli időszakban.

3. Célterületek

- A régiós turizmusfejlesztési stratégiában megfogalmazott 10 prioritásnak megfelelően.
- A dokumentumban megfogalmazott 3x3-as programnak megfelelően.
- A dokumentumban kidolgozott projektjavaslatoknak megfelelően.

4. Program tevékenységi körei

- Marketingkutatás
- Marketingeszközök kifejlesztése, kampányok megvalósítása
- Monitoring

5. Felmerülő költségnemek

- Anyagjellegű ráfordítások
- Személyi jellegű ráfordítások
- Szakértői munka
- Immateriális javak/jogdíjak
- Tárgyi eszközök
- Terjesztési kiadások

6. Kötelező projektelemek

- Invitáló, motiváló elemek részaránya
- A megjelenés példányszáma (ahol releváns)
- Nyelvi mutáció (értelemszerűen)
- Egyértelmű területi, tematikai lehatárolás
- Régiós arculati elemek használata
- Marketing terv/kampányterv
- Monitoring

7. Kedvezményezettek köre

- Tematikus hálózati és/vagy térségi együttműködések,
- Desztinációk,
- Tájégségi szereplők,
- Együttműködő települések, non-profit, civil szervezetek
- Nemzeti Parkok, Natúrparkok

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program
- NYDOP
- NCA

9. Javasolt projektek

- Marketingeszközök (off-line, on-line, digitális) kifejlesztése a szezonon kívüli szakaszoknak megfelelően (4 egyedi karakterrel és jellemző utazási motivációval bíró felosztás):
 - 1.) Nyárutótól Szent Mártonig (őszi termékek, őszi tájak)
 - 2.) Adventtől Karácsonyig (feltöltődés, közös programok, vásárlás)
 - 3.) Farsangtól Torkos Csütörtökig (vidámság, jókedv, termálfürdők, wellness)
 - 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig (szabadság, élmény, természetközelség)
- Tematikus kiadványok az egyes szakaszok szerint:
 - 1.) Nyárutótól Szent Mártonig: bor és gasztronómia, természetjárás

- 2.) Adventtől Karácsonyig: rendezvény- és kulturális turizmus
- 3.) Farsangtól Torkos Csütörtökig: egészségturizmus, gyógy, termál, wellness, téli sportok
- 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig: aktív- és ökoturizmus
- Célcsoportorientált marketinganyagok készítése az egyes szakaszok figyelembe vételével:
 - 1.) Nyárutótól Szent Mártonig: seniorok, családok
 - 2.) Adventtől Karácsonyig: fiatalok, családok
 - 3.) Farsangtól Torkos Csütörtökig: családok, nyugdíjasok
 - 4.) Tavasznyitástól Pünkösdig: fiatalok, diákok
- A szezonon kívüli időszak kiemelt rendezvényeinek promóciója.
- Szakmai beutaztatás megvalósítása a régióba (utazásszervezők, sajtó munkatársai)
- A 3x3-as program, a régió szezonon kívüli aktivitásának régió belüli ismertté tétele annak érdekében, hogy az érdekeltek, érintettek közötti együttműködés erősödjön.

Program megnevezése:

RIB 3.) A régió tavainak termékfejlesztő, szezonhosszabbító pozicionálása

1. Program háttéré, indokoltsága

Régióink igen kedvező adottságokkal rendelkeznek a vízi-, vízparti turizmus tekintetében. A Rába, a Duna, a Mosoni-Duna, a Mura, a Marcal, a Zala, a Fertő-tó ennek a kiemelt zászlóshajói. Kevésbé integrálódtak a turisztikai rendszerbe a régió állóvizei, tavai. A Fertő-tó mellett mindhárom megyében számos kisebb tó színesíti a tájat, kínálja lehetőségeit. Csak Zalában közel 50 tó található, amelyek közül jó néhány aktivizálható a regionális turizmus szezonon túli rendszerébe.

A természetes és mesterséges tavak egy részén a strandfürdőzés jelenti a főszezonon kívüli kihasználtság apogóját. A tavak esetében azonban fontos kiemelni, hogy nem csak a horgászturizmus jelentheti a fő mozgatórugót, hanem más apropó is vonzóvá, akár turisztikai „zarándokhellyé” teheti egy-egy kisebb tó turizmusba való bevonását.

A természetes és mesterséges tavakon a strandfürdőzés feltételeinek javítása (ez a főszezonon kívüli fejlesztést jelent, de) mindenképpen kívánatos!

Zala megye összes tavának a profiltisztítását el kell végezni és a turisztikailag frekvenciált helyeken fejlesztéseket, beruházásokat kell tervezni: pl. Kustánszeg, Pusztaszentlászló, Pacsa, Kistolmács, Máróc, stb.

Régiós tavaink turisztikai fejlesztését négy különböző területen kell megközelítenünk:

- Vonzerőfejlesztés
 - A kiválasztott tavakat alkalmassá kell tenni a vízparti turizmus egy bizonyos területébe való bekapcsolásra. Ehhez sok esetben medertisztítást, partrendezést, a tó, mint vizes élőhely szabályozását kell elvégezni. Érintett célcsoportok: a kis tavak tulajdonosai, kezelői, használói.
- Infrastrukturális fejlesztés
 - A tavak pozicionálásának megfelelően az infrastrukturális háttérfeltételek kiépítése. Megközelíthetőség, elérhetőség, kommunális infrastruktúra, energiaellátás, parkosítás, virágosítás, pihenőhelyek kialakítása. Érintett célcsoportok: a kis tavak tulajdonosai, kezelői, használói, önkormányzatok.
- Szolgáltatásfejlesztés

- A választott tématerületnek megfelelően szükségessé válik a szolgáltatási rendszer kiépítése, a kínálati elemek szolgáltatási rendszerré való fejlesztése. Érintett célcsoportok: a kis tavak tulajdonosai, kezelői, használói, turisztikai szolgáltatók, vállalkozások, önkormányzatok.
- Lehetséges szolgáltatás- és termékfejlesztési irányok, mint kiemelt, pozicionáló prioritás:
 - horgászat, horgászturizmus
 - ökológia (flóra és fauna), tanösvény, élményút kialakítása
 - halászat, mint mesterség prezentálása (bemutatóközpont létrehozása)
 - halfeldolgozás, mint tematikus út
 - éjszakai élményhorgászat (menyhal)
 - aktív turizmus (evezősportok), tavi túrák
 - csónak- és bárkakészítés
 - vendéglátás (halversenyek, halételek) – nosztalgiabárka, bulihajó
 - bűvárkodás, bűváriskola
 - technikai vízisportok
 - makettvilág
 - víziszínpad – kulturális programok
 - vízivár, kalandvár, kalandpark - élményturizmus
 - haltenyésztés bemutathatóvá tétele
 - vízikarnevél
- Marketingfejlesztés
 - A már szolgáltatási kínálattal bíró tavak ismertté tétele, a vendégkör felépítése, a tavakhoz kötődő szolgáltatások értékesítése. Érintett célcsoportok: a kis tavak tulajdonosai, kezelői, használói, turisztikai szolgáltatók, vállalkozások, önkormányzatok, civil és non-profit szervezetek.

Ehhez a tavak tematikai pozicionálását kell elvégezni.

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

A tavak egyediségére építve, sajátos kínálati portfólió kialakítása, ami régióink tavai közül néhány esetben lehetővé teszi a megkülönböztető pozicionálást és ez által a versenyképesség növelését.

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- Egyedi karakterek megtervezése, kidolgozása, kifejlesztése
- Arculattervezés
- A szolgáltatási paletta kialakítása
- Megkülönböztető marketingaktivitások elvégzése

3. Célterületek

- a fenti termékfejlesztési irányok bármelyike

4. Program tevékenységi körei

- vonzerő- és infrastrukturális fejlesztés
- szolgáltatásfejlesztés

5. Felmerülő költségnemek

- beruházások
- szolgáltatásfejlesztések
- a fentiekhez kötődő marketing tevékenység

6. Kötelező projektelemek

- tanulmányterv, engedélyes terv, kiviteli terv (opcionálisan)

- szolgáltatás leírások
- arculatterv
- marketing terv

7. Kedvezményezettek köre

- tavak tulajdonosai, kezelői, használói, bérlői

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

- NYDOP
- ÚMVP
- LEADER

9. Javasolt projektek

- Vízi tanösvény létrehozása
- Élmenyturizmus (vízivár kialakítása)
- Vízparti/tóparti rendezvények meghonosítása

3.3. RFÜ

ROP 1. Történelmi örökséghez kapcsolódó fejlesztések

A program a kulturális örökség, ezen belül is a történelmi örökséghez köthető adottságok turisztikai fejlesztését célozza, azon elemeket hangsúlyozva, mely a régióknhoz köthető egyedi vonzerő.

1. Program háttere, indokoltsága

A kulturális turizmuson belül a történelmi/örökség helyszínek jelentik az egyik legnagyobb vonzerőt. A történelemmel való találkozás különböző formái népszerűek egy-egy csata helyszínének felkeresése, történelmi személyiségek emlékhelyeinek látogatása, a múlttal való kapcsolat teremtése, annak egy-egy szeletének megismerése sokak számára vonzó.

Nyugat-dunántúli régióban jelentős történelmi helyszínek találhatók a távoli és közeli múltból. A régészeti lelőhelyek közül kiemelkednek a kelta és római leletek, római kori városaink Sopron, Szombathely, Zalalövő, Győr, melyek közül Szombathely ápolja kiemelten e hagyományokat. Talán leginkább meghatározóak a földrajzi fekvéséből, a határmentiségéből adódó emlékek: az örvidék, a nyugati határ menti védművek, váraink, a történelmi városaink vár-város szerkezete, a vasfüggöny, Andau, a Páneurópai piknik.

Jelentős történelmi események régióinkban: Török ostromok Nagykanizsán, Sárváron, Kőszegen, a Szentgotthárdi csata, Bethlen Gábor hadaihoz kötődő harcok, Napóleon hadai a Nyugat-Dunántúlon, Királypuccsok - IV. Károly visszatérése Dénesfára és Szombathelyre, a Szent Korona őrzése Velemben, Kőszegen.

A reformkor két jelentős személyisége Széchenyi István és Deák Ferenc kötődik a régióhoz.

A közeli múlt bemutatására már indultak kezdeményezések a régióban:

- a Páneurópai Piknik helyszíne (2009-ben 20 éves évforduló) emlékhelyként működik,
- Felsőcsatári szőlőhegyen Vasfüggöny Múzeum jött létre, mely a határzónát mutatja be, Apátistvánfalván Határőr Emlékhely jött létre, bemutatta a határőrelet mindennapjait.
- Zalaegerszegen a Göcseji Múzeumban „Így éltünk a 60-as években” címmel nyílt kiállítás.

A határmenti települések nagy számában található még emlékeket a határőrzéssel, határátlépéssel kapcsolatban, jelentős számban vannak határőrlaktanyák, katonai bázisok melyek hasznosítására

várnak. A schengeni határ kitolódásával régióink határátkelőhelyei is funkciójukat veszítették. Ugyanakkor még élők az emlékek, akár pontos rekonstrukciók készülhetnek, illetve a tárgyi emlékek is jelentős számban megtalálhatók. Hegyeshalom, Sopron, Kőszeg, Bucsú, Rábafüzes határátkelőhelyei alkalmasak lehetnek „bemutatóhelylé” fejlesztésre.

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

A kulturális turizmus, mint a régió kiemelt turisztikai terméke egész éven át elérhető kínálatot nyújtson. A régióhoz köthető kiemelhető örökség elemekre alapozott komplex termékfejlesztés valósuljon meg, és ezek a régió turisztikai kínálatába beépülve imázs alkotókká váljanak.

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- A nyugat-dunántúli régió történelmére, a távolabbi és közelebbi múlt eseményeire alapozó turisztikai termékfejlesztés megvalósítása
- Történelmi témaparkok, bemutatóhelyek létrehozása
- A történelmi örökség helyszínek megújítása

3. Célterületek

Nyugat-dunántúli régió

- történelmi örökség helyszínek

4. Program tevékenységi köre

Történelmi múltunk évezredekkel ölel át, számos értékes, bemutatásra méltó helyszínnel a régészeti lelőhelyektől, a várakon át a határőrizeti emlékekig. Az örökségelemek is sokfélék lehetnek: épített örökség, tárgyi örökség, szellemi örökség – minden esetben az örökség jellemzőinek legmegfelelőbb bemutatási módját kell megválasztani, figyelembe véve a látogatói igényeket.

A turisztikai termékfejlesztéseknél mindig az egyedi vonzerőt keressük, azt, ami csak a mi desztinációnkban található meg. A régió kiemelt – eddig kevésbé kihasznált történelmi témái:

1. A nyugat-dunántúli régió, mint **határrégió** történelmi egyediségét adja a határőrzés emlékei, a gyepűőrző őrállóktól a vasfüggönyig. Ennek a témának egységes, illetve önálló bemutatása régióink egyik speciális terméke lehetne.

A termékfejlesztés egyik kiemelt területe lehet a **közelmúlt történelmi eseményeit** bemutató attrakciók létrehozása: régióink határmenti helyzetéből adódó élet, események bemutatása pl. határátkelő bemutatása, határőrök élete, bunkerek, vasfüggöny

Ehhez a témához kapcsolódhat a retroturizmus. Az elmúlt időszakban a társadalom érdeklődése az 50-es, 60-as évek fele fordult, a retro divat lett. Az elmúlt ötven át társadalmi berendezkedése, életformája még sok emberben él, az emlékek is megvannak, ezek összegyűjtése és bemutatása több célcsoport számára is vonzó. Az idősebb korosztály nosztalgizál, a középkorosztály a gyerekkorát látja és a saját gyerekének szeretné megmutatni.

A határmentiség, mint turisztikai termék fejlesztése regionális összefogást igényel, az egyes helyszínek együttműködése javasolt, a közös termékfejlesztésen át a marketingtevékenységig. Egyfajta történelmi tematikus útvonal kialakítása lehet célszerű.

2. Régióinkhoz köthető országosan is ismert történelmi személyek **Széchenyi István és Deák Ferenc**. Széchenyi István, a legnagyobb magyar Nagycenkhez, Sopronhoz, Szombathelyhez, Deák Ferenc a haza bölcse Sőjtörhöz, Kehidához kötődik. Mindkét történelmi alak kultuszát a régió belül és kívül is erősíteni szükséges.

5. Felmerülő költségnemek

- attrakciófejlesztés jellemzően építészeti felújítás, infrastrukturális fejlesztés
- kiállítás, bemutatóhelyek létrehozása

- imázsépítés
- marketingtevékenység
- komplex programfejlesztés
- hálózatszerű együttműködés

6. Kötelező projektelemek

- együttműködés a helyszínek között
- együttműködés történészekkel, levéltárral, múzeummal és oktatási intézményekkel
- marketingtevékenység

7. Kedvezményezettek köre

- helyszínek tulajdonosai
- települési, térségi turisztikai szervezetek

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

ETE – határon átnyúló projektek

9. Javasolt projektek

Nyugati határ- történelmi tematikus útvonal kialakítása
Széchenyi István és a reformkor témapark
Imázsépítés a történelmi örökségre alapozva
Borostyánkő út melletti római városok összefogása

Program megnevezése:

ROP 2. Újszerű, innovatív fejlesztések a kulturális turizmus területén

A program célja, hogy a szezonon kívüli időszakban a kulturális turizmus iránt érdeklődők számára újszerű és innovatív turisztikai ajánlatot kínáljunk, az időszak jellemzőit és lehetőségeit figyelembe véve.

1. Program háttere, indokltsága

Kulturális turizmus az egyik legsokszínűbb turisztikai termék. A kultúra fogalmából adódóan a turizmusra vetítve is tágan értelmezhető. Így ez az a termék, amibe a legtöbb turisztikai desztináció bekapcsolható, a helyi adottságokból kiindulva fejleszhető. Ugyanakkor a feladat is nehéz, hisz a sokszínűségből, és a kínálat magas számából adódóan nehéz megtalálni azt az egyedi vonzerőt, amellyel kitűnhet a desztináció, amelynek pozicionáló, imázsépítő szerepe lehet. A kulturális turizmuson belül talán a múlthoz köthető ún. örökségturizmus szerepe a legjelentősebb. A múlt megőrzése, megismertetése minden kor feladata: a turizmusnak ebben a feladatban jelentős szerepe van és lehet, hisz jelentős mértékben hozzájárul az örökségattrakciók fenntartásához.

A szezonális problémája a kulturális turizmus területén megjelenik ugyan, de jól átgondolt stratégiával talán a legkönnyebben tudunk megoldást találni.

Problémaként jelenik meg a nyitva tartás kérdése, a kevesebb látogatószám, a téli fűtési költségek magukkal vonják a szűkített nyitva tartást, illetve a teljes bezárását. A kulturális helyszínek évről évre csökkenő költségvetése szintén nehezíti ezen probléma megoldását. A kulturális helyszínek a fennmaradás érdekében rákényszerülnek a piaci alapon történő működéshez, erőteljesebben figyelnek a látogatói igényekre (l. múzeumbárát program). A turizmus szempontjából ez kedvező tendencia, hisz

az eddig „zárt” helyek megnyílnak, a látogató fele fordulnak, és pozitív attitűddel várják a látogatót. Az örökséghelyszínek, a várak, kastélyok, múzeumok a látogató számára az egyik legvonzóbb helyszínek, izgalmasak lehetnek, valamiféle különleges világot, atmoszférát hordoznak, ezekben a turisztikai termékekben benne van egyfajta szellemi kaland ígérete. Az örökségelemek hasznosítása, fejlesztése tervezésekor erre a különleges, egyedi atmoszféra, milió megteremtésére kell gondolnunk, és mindezeket oly módon bemutatva, hogy a látogató számára is érthető, érdekes legyen. Ezen a területen jelenik meg az innováció, a kreativitás, a régi és új dolgok összekapcsolása, új helyszínek megtalálása, a régiék újszerű bemutatása, az élménynyújtás, a múlt emberközelivé, átélhetővé tétele.

A nyugat-dunántúli régióknak rendkívül gazdag örökségtára van, a római emlékektől kezdve az árpádkori templomokon át, a határmenti várrendszer, a középkori történelmi városok, a barokk kor nemesi kastélyai, kúriái, de a népi kultúra emlékei az építészetben, a kézművességben, a néphagyományokban mind olyan érték, melynek őrzése a mai kor feladata is. A szezonon kívüli időszakban a kulturális turizmuson belül azon termékekre koncentráltunk, mely vagy az időszakhoz való kötődése miatt kerülhet előtérbe (pl. szakrális helyszínek, kézműves hagyományok), vagy kínálatából adódóan alkalmas a téli időszakban is szolgáltatásnyújtásra (pl. múzeumok), vagy különlegessége, egyedisége miatt tartjuk fontosnak (kastélyok, kastélykertek).

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

- Megújult turisztikai kínálat a régióban
- Fenntarthatósági szempontok, az év minden szakában vonzó termékek kialakítása
- Kulturális örökség megőrzése, védelme
- Kulturális értékeink megismerésének elősegítése

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- A szezonon kívüli időszakok kiemelt kulturális helyszíneinek látogatóbarát, fenntartható fejlesztése
- Kulturális szolgáltatások minőségi fejlesztése
- Elősegíti a népi mesterségek, népi kultúra megőrzését, élővé tételét
- Közelebb hozza az emberekhez a magyar kultúrát

3. Célterületek

Nyugat-dunántúli régió

4. Program tevékenységi köre

1. Szakrális turizmus

A szakrális vagy vallási turizmus szűkebb értelemben vallási indíttatású utazás, tágabb értelemben a vallási helyszínt, mint művészettörténeti, kultúrtörténeti érdekességet tekint meg az érdeklődő. A szakrális turizmus eleme lehet a vallási rendezvényeken való részvétel (hitélethez kapcsolódó ünnepek kapcsán, vagy egyházi kultúrájú zenei programokon, koncerteken való részvétel) zarándoklatok, lelki gyakorlatok. A vallási turizmus keretén belül a látogatók nagyon sokszor igénybe veszik az egyházi intézmények szálláshely szolgáltatásait. A szenthelyek felkeresése, mint vallástörténeti jelenség, nagyon ősi. A vallási turizmus egyike a turizmus legjelentősebb megjelenési formáinak. A WTO felmérése szerint a világ turizmusának mintegy 32%-át a vallási motivációjú idegenforgalom adja. Igen nagy tömegeket vonz és mozgat és egyes kiemelkedően jelentős, a világvallásokban megjelenő emlékhelyek, vallástörténeti emlékek esetén a gazdaság meghatározó bevételi forrásává válhat. A vallási turizmus a magyar belföldi idegenforgalomból mindössze tíz, a külföldiből pedig öt százalékkal részesedik. A szűkebb és tágabb értelemben vett vallási turizmus aránya együttesen 7-8 százalék Magyarországon, pedig potenciálisan több rejlik benne. Magyarországról szervezeten évente

ötvenezren kelnek útra vallási indítékkal, de közülük csak 4-6 ezren maradnak belföldön. Ezt a számot a sokszorosára lehetne feltornászni.

A szezonon kívüli időszaknak két olyan meghatározó időszaka és ünnepe is van, amely a vallás fele fordítja az embereket.

A régió lehetőségei a szakrális turizmus területén:

- A régióban kiemelkedő Pannonhalma szerepe, mint világörökségi helyszín a legismertebb és leglátogatottabb
- Búcsújáró helyeink közül a szezonon kívüli időszakra esik pl. Vasvár búcsúja
- Szent Márton kultusz továbbfejlesztése Szombathelyen (november 11.), a Szent Márton útvonal egyes szakaszai ma már Európa számos országát behálózzák
- A Mária út (Csíksomlyó-Máriazell) tervei elkészültek, ez elsősorban Vas megye településeit érintő zarándokút.
- Árpádkori templomok tematikus útvonal
- Szent Jakab templomok, mint ősi zarándok újraélesztése
- Sok lehetőség rejlik a szakrális emlékek népi vonulatába is, a turizmusban ennek szerepe is jelentős lehet. pl. Szent Mihály, Szent Márton,

2. Múzeumok, kiállítóhelyek, tájházak látogatóbarát, innovatív fejlesztése

A múzeumok látogatóbarát, innovatív fejlesztése elősegíti a téli időszak látogatottságának növelését. A szezonon kívüli időszakban elsősorban célcsoport orientált, illetve tematikus ajánlatok kidolgozása fontos.

Tevékenységek:

- Infrastrukturális háttér kialakítása (foglalkoztató szoba, technikai eszközök)
- Új kiállítóhelyek létrehozása: pl. Pannon Irodalmi Örökség háza (irodalmi emlékhelyek tematikus útvonalhoz kapcsolódva, központi helyszín)
- Ifjúsági turizmus számára célcsoport-orientált programok kidolgozása
- Tematikus napok, programok (pl. jeles napokhoz kötve)

3. Kismesterségek, nyitott műhelyek

Kézműves kultúránk őrzői ezen helyszínek, melyek városainkban és falvainkban is még megtalálhatók, illetve a régió múzeumai is őrzik az egykori mesterségek emlékeit. A kézműves kultúra bemutatása, megismertetése csak autentikus környezetben lehet igazán átütő és szükséges a hozzáértő mesterember. A szezonon kívüli időszakhoz nagyon jól illeszthető ez a fejlesztési terület, hisz a műhelyek látogatása egyedi, egyéni miliót nyújt, hosszabb időt vesz igénybe, a személyes kapcsolat megteremtése hangsúlyos. Kiemelt feladat e kultúra továbbörökítése, tehát a megfelelő képzési programok, az egykori műhelyberendezések emlékeinek megőrzése, azok rekonstrukciójának lehetősége, és annak a látogatók számára alkalmassá tétele.

4. Kastélyok, kastélykertek bemutatása

A kastélyok különlegességük, megközelíthetlenségük miatt mindig vonzóak a látogató számára. A program nem kastélyfelújításokat céloz, hanem a bemutatásra, látogathatóságra teszi a hangsúlyt, a kastély egy-egy részletének megismertetésére, a kastélyhoz kapcsolódó személy, eseményhez kötve. Különleges élményt nyújthatnak a kastélykertek, melyek, mint programhelyszínek is vonzóak lehetnek. Ehhez szükséges a régió kastélyainak feltárása, turisztikai hasznosítás lehetőségeinek megvizsgálása, partnerek bevonása.

5. Felmerülő költségnemek

- attrakciófejlesztés
- szolgáltatásfejlesztés

- programszervezés
- képzési program
- marketingtevékenység
- hálózati együttműködés
- szakmai tanácsadás

6. Kötelező projektelemek

- látogatóbarát szolgáltatások
- komplex ajánlatok (attrakció-program-szolgáltató)
- marketingtevékenység

7. Kedvezményezettök köre

- örökséghelyszínek tulajdonosai
- múzeumok, kiállítóhelyek
- kézművesek, helyi terméket előállítók

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

EMVA- Leader program

ETE – turisztikai együttműködés

OKM- Közkincs Program

9. Javasolt projektek

- Árpád kori templomok tematikus útvonal
- Szent Jakab útja
- Zarándokszállások fejlesztése
- Kastélyok, kastélykertek innovatív fejlesztése (ötlet pályázat)
- Pannon Irodalmi Örökség Háza
- Múzeumok, kiállítóhelyek, tájházak látogatóbarát, többfunkciós fejlesztése
- Képzési program: a régmúlt mesterei
- Nyitott műhelyek látogatóbarát fejlesztése
- Minősítés kidolgozása a nyitott műhelyek részére

Program megnevezése

ROP 3. Célcsoport-orientált, pozicionált szolgáltatásfejlesztés (elsősorban kiegészítő kínálati elemek) az egészségturizmusban

Az egészségturisztikai központokban egyértelmű pozicionálási irány meghatározása és annak fejlesztése (egyedi, sajátos szolgáltatási karakterek kialakítása) oly módon, hogy az egymás közötti verseny mellett/helyett az optimális vendégforgalom kerüljön a regionális egészségturizmus középpontjába.

1. Program háttere, indokoltsága

Az egészségturizmus alapját képező természeti és ember alkotta vonzerők széles körű, komplex hasznosítást tesznek lehetővé, és kevésbé mutatnak szezonális ingadozást, így az egészségturizmus fejlesztése hozzájárulhat a turizmus időbeni és térbeni koncentrációjának csökkentéséhez. A komplexitása lehetővé teszi, hogy a tömezturizmushoz hasonlóan „mindenkinek szóljon egy kicsit”, ami egyben a problémák gyökerét is jelenti.

A magyar turizmus általánosan egyik fő problémája, hogy létesítményeink kínálata, arculata alapján nem megoldott a pozicionálás és a piacszegmentálás.

A nyugat-dunántúli egészségturisztikai piac eddig főleg a gyógyturisztikai szolgáltatásokra korlátozódott, s néhány híres gyógyfürdőtől eltekintve nincs ma a régióban olyan létesítmény, amely arculata és kínálati struktúrája alapján jól körülhatárolható pozícióval rendelkezne. Hosszú távon azok a fürdők tudnak életben maradni és sikeresen működni, amelyek megfogalmazzák a választott célcsoportjukhoz szóló mondanivalót, szlogent, aminek segítségével imázsuk megszilárdul. Területünkön tevékenykedő fürdőkomplexumoknak csak akkor van lehetősége az egészségturisztikai piacon helyzetét stabilizálni, ha megfelelően pozicionál. Meg kell határoznunk mitől vagyunk mások, mint Közép-Kelet Európa többi országa, és miért érdemes Nyugat-Pannóniát választania egy külföldinek üdülése színhelyéül?

”Túlzott lobbytevékenység következtében olyan beruházások valósulhatnak meg, amelyeket a kereslet és a szakmai szempontok nem támasztanak alá.”

(Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013)

A keresletnek megfelelő komplex kínálat kialakítása kizárólag a potenciális piaci szegmensek azonosítását követően kezdődhet. A piacszegmentáció javítja, bővíti ismereteinket a vendégkörről és a folyamatos kutatás eredményeként gyorsabbá válik a keresletváltozás követése, okainak feltárása. A marketing-mix kidolgozását szintén a célpiachoz igazodás elve irányítja.

A fenti ismérvek alapján a Nyugat-Dunántúl egészségturizmusában a vendégszám, az átlagos tartózkodási idő és a költség növekedését eredményezi, amennyiben a főszolgáltatások mellett a kiegészítő kínálati elemeket célcsoport-orientáltan fejlesztjük és pozicionáljuk.

2. Célkitűzések

2.1. Átfogó célkitűzések

- A Régióban élők jólétének növelése, a régióturizmus eltartó képességének fokozása.
- Turisztikai vonzerő erősítése, arculatformálás az önálló turisztikai tájegységek fejlesztésének eredményeként
- Humán erőforrás-fejlesztés, turisztikai vállalkozás-tanácsadási rendszer kialakítása, együttműködés erősítése
- A Régió versenyképességének és piaci részesedésének erősítése.

2.2. Specifikus/ rövid távú célkitűzések

- Pozicionált, célcsoport-specifikus kistérségi arculatfejlesztés
- Egészségturisztikai központokban és vonzáskörzetükben az átlagos tartózkodási idő növelése, szezon meghosszabbítása
- Egészségturisztikai központokban és vonzáskörzetükben az átlagos költség növelése

3. Célterületek

- Gyógyturizmus
- Wellness turizmus

4. Program tevékenységi körei

- Marketing tevékenység piackutatás, reklámkampány
- Építés
- Eszközbeszerzés

5. Felmerülő költségnemek

- Kutatási, szakértői munka
- Építési költségek
- Befektetett eszközök

6. Kötelező projektelemek

- Piac szegmentáció, pozicionálás
- Szolgáltatás minőségi javulása

7. Kedvezményezettek köre

- Profitorientált egészségturisztikai szolgáltatók

8. Kapcsolódás más operatív/egyéb nemzetközi programokhoz

- ETE
- RMI
- RIB

4. Projektlista és leírás

4.1. Szezonon kívüli projektlista

1. Határok között: a határmentiségből adódó történelmünk emlékei
2. Az Adventi időszak turizmus alapú fejlesztése és pozicionálása
3. Fertő-tavi komplex élményút (kultúra, öko, aktív)
4. Nemzetiségi projektek megvalósítása
5. Különc karnevál - Menyhalak a Kerka patakban és a Rába, Marcal folyókban
6. Kisvasutak szezonon kívüli működésének meghosszabbítása, programszervezés
7. Tavasz virágünnep: Tózikétől a rhododendronig
8. Pannon Irodalmi Örökség Háza létrehozása Kőszegen
9. Szent Jakab útja
10. Árpád kori templomok tematikus útvonal
11. Natúrparkoló: őszi túraprogramok a régió natúrparkjaiban
12. Liszt projekt - Sopron
13. Témapark koncepció: Fertőrákosi Kőfejtő világ attrakció fenntartható hasznosítása
14. Brennbergi bánya, látogathatóság megteremtése
15. Minipannon / Mini Hungary
16. Zenei- és filmfesztiválok
17. Legendaturizmus - Legendák a Nyugat-dunántúli régióban
18. A Borostyánkő út melletti római városok összefogása (Sopron-Szombathely-Zalalövő)
19. Egészségközpontok köré felépített rendezvénystruktúra
20. Speciális kastélytúrák, betekintés a felújításra váró kastélyok világába
21. Hanság felfedezés – Hany Istók nyomában projekt
22. Szent-György/Szent-Márton Nap Szombathelyen

4.2. Rövid projektleírások

1. Határok között: a határmentiségből adódó történelmünk emlékei

1. Helyszín

A nyugat-dunántúli régió történelmének meghatározója volt földrajzi fekvéséből adódó határmentisége. A régió az ország nyugati kapuja, ugyanakkor a nyugati védmű is, a határ elválaszt és összeköt egyszerre. Ma négy szomszédos ország határol bennünket, de a schengeni határok óta kapuink nyitottak, szabadok.

Már a középkortól régióink területe egy sajátos feladatkört ellátó vármegyétípusba tartozott: a határvármegyébe, élén a határispánnal. Az István-kori várszervezet határmegyéje volt Moson, Sopron, Vas és Kolon, a későbbi Zala megye. Győr megye ugyancsak István-kori alapítású, de az nem volt határmegyéje. Az ősi magyar határvédelem a gyepűelvén és a gyepűn alapult. A gyepűelve a szomszédoktól elválasztó széles, lakatlan vagy gyengén lakott vidék volt. A gyepűket végig, de különösen a kapuknál kapuőrök vigyázták („zalafő örök”, „Kerka menti örök”). A határvármegyékbe tízes települési rendbe hozták létre a határőrfalvakat, melyek nevét mindmáig fenntartja a Őrség/Wart kistáji név. A belső védelmi vonalat, a belső gyepűt a Rába folyó alkotta, melynek fontosabb átkelőit földvárak (Sárvár), római eredetű (Győr), illetve újonnan létesített várak (Kapunvár, Ikervár, Körmend) védelmezték. A XII. században várak sora jött létre a nyugati határ védelmére, ezek ma jelentős részben Burgenlandban találhatóak (Fraknó, Lánzsér, Köpcsény, Szalónak, Borostyánkő). Az erősítések sorát gyarapították a fallal körülvett települések, vár- városok pl. Kőszeg, Sopron. Városaink, váraink sok csatának helyszínei voltak, talán a legismertebbek a törökök ellen vívott küzdelmek, melyben Nagykanizsa, Sárvár, Kőszeg vette ki részét, illetve ilyen a Szentgotthárdi csata is...

Az elmúlt száz év történelmében a határkérdésnek szintén jelentős szerep jutott: az 1920-as trianoni döntés, mely az elcsatolás mellett, egy hősies emlékekkel is párosul, annak a kilenc határmenti településének a kiállításával, akik Magyarország mellett döntöttek, és így lettek a leghűségesebb falvak, Sopron pedig a hűség városa. A Trianon, illetve a II. világháború, és az 1956 utáni határzár, a Vasfüggöny létrejötte alapjaiban változtatta meg az életet a határ mentén. Az elzártság, bezártság a korábbi térségi, gazdasági, közösségi kapcsolatok teljes megszűnése szinte halálra ítélte az itteni települések fejlődését.

A határövezet emlékei közé tartoznak Lenti térségében a hidegháború alatt épített katonai létesítmények, futóárkok, vasbeton bunkerek, ilyen betonerődöt találunk ma is pl. Rédcisen, Reszéken, Belsőárdon. Történelmi emlékhelyünk Andau, ahol 1956-ban tízezrek hagyták el az országot, és menekültek a diktatúra elől.

De az elzártság, mára turisztikai szempontból előnyvé lett, hisz a vasfüggöny, a határátkelőhelyek, a határnyitás eseményei – Páneurópai piknik – történelemmé, ezáltal érdekessé, bemutathatóvá vált.

2. Bemutató

A projekt célja, hogy régióink határmentiségéből adódó, mára történelmi helyszínekké vált helyeket bemutassa, emléket állítson a távolabbi és közeli múlt eseményeinek. Most inkább a közeli múlt eseményei kerülhetnek előtérbe, hisz ezek emlékei még kézzelfogható közelségben vannak, az épületek állnak, az egykori határőrök élnek, akik történeteikkel még hitelesebbé tehetik a bemutatását e kornak. E helyszínek bár közelmúltunk részesei, benne élünk, mégsem voltak megközelíthetők, megismerhetők.

A vasfüggöny, a vasbeton bunkerek, a határzár korunk történelméhez tartozik, talán ezért is jelentős az érdeklődés ennek megismerésére. A nagyapák, apák még át akarják adni ennek a nehéz korszaknak a személyes emlékeit a mai fiatal nemzedéknek.

3. Célközönség, célterület

A projekt célterülete elsősorban azok a települések, helyszínek, amelyek a határsávban voltak, ahol határátkelőhelyek működtek, ahol emlékhelyek találhatóak.

Célközönség:

- idősebb korosztály, aki átélte az elmúlt ötven évet
- a fiatal korosztály, aki számára már történelem, de az apák történelme
- személyes kötődésük van az eseményekhez
- nemzetközi szinten: elsősorban nyugat-európaiak, németek

4. Időpont, időtartam

Egész éven át látogatható.

5. Lehetőségek

A projekt komplex termékfejlesztést igényel: a kutató munkától, a partnerek feltérképezésén át, az infrastruktúrafejlesztésig illetve marketingmunkáig. Az egyes helyszínek kialakítása autentikussá tehető, hisz a személyes élmények, a rendelkezésre álló fotók, tárgyi emlékek megléte elősegíti ezt. Az autentikusság, illetve pontosság itt fontos követelmény, hisz hiteles források állnak rendelkezésünkre. Sajnos az elmúlt 20 évben a katonai objektumok jelentős része leromlott állapotba került, funkcióbővítő hasznosításuk jellemzően nem oldódott meg. A schengeni határátkelőhelyek üresek már, de még viszonylag jó állapotban vannak, nem szabad hagyni, hogy ezek is tönkremenjenek.

- határátkelőhelyek bemutatása, tárgyi emlékek, hogyan zajlott a határátlépés
- határőrök életének bemutatása
- katonai őrtorony bemutatása
- bunkerek látogathatóvá tétele
- Páneurópai piknik, emlékhely további fejlesztése
- személyes történetek feltárása, kutatómunka
- emléktárgyak, fotóanyagok gyűjtése, együttműködés történészekkel, levéltárosokkal

6. Várt eredmények

- a régió sajátosságaiból fakadó történelmi múltunk megismerése és annak bemutatása
- országosan is egyedülálló vonzerő jön létre
- a turisták számára bemutatóhelyek kialakítása
- új turisztikai célterületek jönnek létre
- vendégforgalom növekedése
- szolgáltatók bővülése

2. Az Adventi időszak turizmus alapú fejlesztése és pozicionálása

1. Helyszín

A karácsonyi ünnepekörhöz kapcsolódó rendezvények főként a lakóhelyen történő szabadidő eltöltése szempontjából jelentősek. Az ünnepi események leginkább az adventi időszakban képesek turisztikai célú helyváltoztatásra ösztönözni a látogatókat; a karácsonyi ünnepek alatt a rendezvények utazási döntésre gyakorolt hatása háttérbe szorul. Az adventi időszak turisztikai jelentősége számos európai országban kiemelt jelentőségű lett, elsősorban nagyvárosokban, akik adventi, karácsonyi desztinációként is pozicionálják magukat.

A karácsonyi ünnepre alapozott termékfejlesztés kiterjesztheti egy desztináció időbeni vonzerejét, azaz hozzájárulhat ahhoz, hogy az eredetileg „szezonon kívüli” időszak turisztikai szezonná váljon. Strasbourgban például a november elején elkezdődő karácsonyi vásár a város szolgáltatás- és programkínálatának bővítése, illetve a település karácsonyi desztinációként való pozicionálása révén elősegítette azt, hogy a korábban a turisztikai kereslet éves mélypontját

jelentő időszakban jelentősen megnövekedjen az érkezők száma. A karácsonyi ünnepre épülő, a különleges érdeklődésű turistákat megcélzó turizmusfejlesztés kiváló példája a lappföldi Santa Claus 'iparág' tudatos megteremtése: a Rovaniemiben működő Mikulásfalva és Santa Park vonzerejét olyan marketingkommunikációs eszközök is erősítik, mint a Finnairnek „A Mikulás hivatalos légitársaságaként” való pozícionálása. Amellett, hogy jelentős szezonális keresletet biztosíthat az ilyen jellegű fejlesztés - az Egyesült Királyságból például hosszú évekig még Concorde charterek is indultak a lappföldi Mikulás meglátogatására (Smith 2003), de a hazai utazásszervezők is kínálnak ilyen jellegű utakat -, következtében megváltozhat egy teljes régió imázsa is, ezzel egész évben elősegítve a látogatottság növekedését. Talán a legismertebb a bécsi advent, ahol számos hazai turista is megfordul, a program látogatottsága kb. 3 millió. Bécsben november 15-én kezdődik a karácsonyi vásárok időszaka, a város több pontján (Városháza, Schönbrunn kastély, Múzeumok előtt) találunk vásárokat, programlehetőséget, Ezekben a hetekben a város a romantika, az adventi hangulat, a komolyzene fellekvára lesz a város, ahol puncsokkal, forralt borral, édességekkel várják az idelátogatót. Grazban szintén több helyszínen is belekóstolhatunk a karácsonyi hangulata, de egyediségét adja az óriás adventi naptár, és a karácsonyi énekek gyűjteménye, amit az egész világból gyűjtenek. Hazánkban talán a budapesti Vörösmarty téri karácsonyi vásár, kézműves bemutatók hordoznak hasonló hangulatot. A hazai, illetve régióink nagyobb városaiban szintén találunk adventi vásárokat, de ezek elsősorban a helyi, regionális szinten jelentenek vonzerőt. A régiós városok turisztikai kínálatában kevésbé jelennek meg, hiányzik a turisztikai célú megközelítésük. Az adventi vásárok ideális helyszínei lehetnek történelmi városaink, várak kastélyok, azok a települések ahol még az advent hagyományait, jeles napjainak szokásait őrzik.

2. Bemutató

A termékfejlesztés célja, hogy a karácsonyt megelőző időszak, az advent ideje régióink számára kiemelt időszakként, jól pozícionálva, egyedi termékfejlesztéssel növelje a vendégforgalmat. Célunk az adventi időszak turisztikai célú megközelítése, erre felépített termékfejlesztés, marketingtevékenység és régiós együttműködés. A termékfejlesztésnél fontos tényező az egyediség megtalálása, azon a múltban gyökerező hagyományok, szokások feltárása melyekre alapozni lehet, az advent hangulatának megragadása, az adventhez illeszkedő élmény nyújtása. A régió adventi időszakának fejlesztése közösen a Regionális Idegenforgalmi Bizottság és Regionális Marketing Igazgatóság, valamint a résztvevő városok támogatásával valósulhat meg. A feladat újszerűsége együttgondolkodást, kreativitást igényel, illetve ahhoz, hogy átütő sikert hozzon, az RMI szakmai munkája és kapcsolatrendszere szükséges. A projekthez azok a városok, települések csatlakozhatnak, akik magukénak érzik a projekt célját és anyagi forrásokat is áldoznak a fejlesztés érdekében. A termékfejlesztés egyénileg illetve közösen történne, az egyes helyszíneknek az egyediségüket meg kell fogalmazni, mit tudnak nyújtani, ami különlegessé teszi a programjukat pl. gasztronómiához kötődő programok, kézművesség, élő betlehem, vagy éppen a színek varázsa. Ezek regionális szinten egyeztetésre kerülnének, és a további termékfejlesztés illetve marketing ezen alapulna. A projektnek partnerei lennének a szálláshely-szolgáltatók, vendéglátóhelyek, helyi civilek, kézművesek akik komplexitást segítenék elő.

3. Célközönség, célterület

Az eddigi elsősorban helyi lakosságot vonzó programok mellett, a turisták számára is vonzó komplex ajánlat jöhetne létre. Hazánkban is jelentős a kereslet az adventi programokra, gondoljunk csak az ausztriai adventi programok iránti igényre. Célunk, hogy a hazai lakosság itthon is találjon színvonalas és igényes adventi programokat. Az adventi programok széles körű célcsoportot érintenek, a fiataloktól a családokon át az idősekig mindenki szívesen részt vesz ezeken az eseményeken. A családok és az idősebb korosztály kiemelt csoportot jelent, hisz a családok a gyerekekkel az adventi készülődés jegyében keresik az ilyen programokat, az idősek pedig a hangulat, a szépsége miatt látogatják. A családok elsősorban a hétvégi időszakban jelentenek célcsoportot, az idősek a kevésbé korlátozott szabadidő miatt a hétköznapi időszak vendégei lehetnek.

4. Időpont, időtartam

Az adventi időszak pontosan lehatárolható időszak, a karácsony előtti négy hetet foglalja magába. Azonban több helyütt már korábban, november közepén megkezdik a programokat, ezzel is széthúzva a négy hetes időtartamot. Ugyanakkor az időszakon belül lehetnek kiemelt időpontok pl. jeles napokhoz kötődve, illetve a karácsonyt megelőző hétvége már a karácsony hangulatában telhet. Ha régiós szinten több város bevonásával gondolkodunk a termékfejlesztésben első lépésként egy-egy hetet, hétvégét egy-egy városhoz köthetünk.

5. Lehetőség

Az adventi időszak turisztikai fejlesztése egy összetett, tulajdonképpen új turisztikai termék fejlesztése, ezért a termékfejlesztés minden területén lépéseket szükséges tenni:

- *Előzetes kutatások*, anyaggyűjtés, amely megalapozza a termékfejlesztést: hagyományok, szokások, gasztronómia, énekek, versek, mesék, legendák, kézművesek
- *Infrastruktúrafejlesztés*: az adventnél jelentős szerepet kap a látvány, a hangulat. Az adventi díszítés, az advent fényei önmagukban is vonzóak, önálló látványelemek lehetnek. Ezért fontos ezeknek a kitalálása témában, megjelenésben, színekben. Fontosak az egységes árusító pavilonok, egységes arculattal való megjelenése. Ide tartoznak még a további látványelemek: karácsonyfa (pl. díszítése), a Betlehem felállítás (élő, fabábuk), adventi naptár.
- *Programkínálat fejlesztés*: az adventhez illeszkedő kulturális, zenei, kézműves programok, figyelembe véve az egyes célcsoportokat. Az egyes programok különleges helyszíneken is megvalósulhatnak: kastélyok, várak, templomok
- *Marketingkampány*: imázsalakító, illetve programajánló kampány. A kampányra viszonylag rövid idő van, ezért nagyon erőteljesnek és hatékonynak kell lenni.

6. Várt eredmény

- A régió a „Magyar Advent”-ként pozicionálja magát
- A nyugat-dunántúli régió az adventi időszak kiemelt célterületévé válik
- Megvalósul az adventre alapozott termékfejlesztés
- Hatékony országos kampány valósul meg, az országos médiában megjelenik a régió
- Partnerség alakul ki a szolgáltatók között
- Komplex ajánlatok jönnek létre
- Vendégforgalom növekszik

3. Fertő-tavi komplex élményút (kultúra, öko, aktív)

1. Helyszínek

A programba bekapcsolható települések:

1) Nagycenk:

A családosok elsősorban a Nagycenk-fertőbozi kisvasút miatt látogatnak a településre. Itt javasolható lenne a kisvasút interaktívabbá tétele (állomásokon aktív programok, játékos feladatok). A nagycenki végállomáson egyelőre időszakos, szezonális program a népi mesterségek bemutatása, kipróbálása: Szűjgyártás, fafaragás, mézkestelési lehetőség. Ezt gyakrabban, vagy „ütemezetten” (pl. hónap első szombatja), lehetne megvalósítani.

Családos és kulturális turizmus célpontja lehet a Széchenyi Emlékmúzeum és a Mauzóleum is. A múzeumlátogatást a gyermekek részére játékos tesztek kitöltésével lehet érdekessé tenni.

Turisztikai célpont lehet még a Méntelep, ahol a boxok, lovak megtekintésén túl lehetőség nyílik lovas kocsikázásra. Meg kellene teremteni a lehetőséget a tereplovaglásra is, esetleg oly módon, hogy a szomszédos települések (pl.:következő állomása a komplex túrának) lennének a célállomás

2) Fertőrákos

Fertőrákoson a püspöki kastély az egyik – kevésbé ismert – látnivaló. A sztereotípiaként megfogalmazható kulturális turizmuson túl a kastélyt a legendaturizmusra lehetne orientálni. A falusi turizmusban a Villa Racus Kézműves udvar, műemlék parasztház érdelem említést, itt lehetőség nyílna megismerkedni a kerámiakészítés műveleteivel, az agyagozás és korongozás kipróbálására. A település jelentős bortermeléssel rendelkezik, számos országos hírű pincészet található itt. A kerékpárral érkezők a Fertőrákos-Balf közötti útszakaszon több pincészetet meglátogathatnak. Külön érdekesség még a helyi pékség, melyben hagyományos módon – fatüzelésű kemencében –sütik a kenyeret – turisztikai „látványpékség”-ként való bemutatása indokolt lenne.

2/b) Sopron – Fertő tó vízitelep

-aktív sportolás, téli sportok

Jégvitorlázás, „vizes” téli sportok

A jégvitorlázás bár drága, de egyre népszerűbb sportág a fiatalok körében. A Fertő területi kiterjedésében és klímaviszonyai miatt is (gyakori északi szél) alkalmas e sportág szélesebb körű befogadására is. A téli sportok fellendítése terén célszerű lenne együttműködést kezdeményezni az osztrák féllel.

Helyszín: Fertő

Időpont: tél (január)

Motoros szán

Ha a quad örület megy nyáron, vajon miért ne menne ehhez hasonló télen? Akár turisztikailag kevésbé frekvenciált területeken (nem hegyvidéki területen, hanem pl. dombvidéken) is elképzelhető, ezzel a téli kínálat koncentráltóságát oldva.

Helyszín: nem meghatározott, de javasolható a Fertőmelléki dombság, balfi tönk, mely Fertőrákoshoz közel, Sopron irányában kiváló adottságokkal rendelkezik.

Időpont: Tél

Jégbortúra decemberben

Bár a jégbor hazája nem a soproni hegyvidék, több gazda is foglalkozik kései szüretelésű borok eladásával és termeléssel. A szüretre csak az igazán bátrak és hidegtűrők vállalkozzanak, de egy téli borút borral és fűszerezett forralt borral garantáltan tartalmas program lehet.

3)Balf:

Balfon az egészségturizmuson túl a helyi gazdaság megismertetése lehet turisztikai vonzerő. A Fertő „kincse” a nád – ehhez kapcsolódó programok: a nád, mint alapanyag: építészeti, belsőépítészeti, lakáskultúra, bútor...stb. A nádatás a szezonon kívüli időszakra esik. A nádhoz kapcsolódó programok megvalósíthatók más fertőparti településen (pl. Fertőboz) is.

4) Fertőboz:

A település a Gloriett kilátójáról híres, innen belátni az egész Fertő-tájat

5) Hidegség:

Kulturális turizmus: Árpád kori körtemplomban a hidegségi értékek bemutatása.

A településen működik a Toronhegyi alkotóház, mely gyakori kiállítási helyszín, de kulturális programok tartására is alkalmas.

6) Hegykő:

Leggyakoribb programok:

Fertői halászati eszközök kiállítása, csónakázás,

Kézi kaszálás gyakorlása/ kasza-tanfolyam

régi tárgyak, eszközök bemutatása
helyi temető: régi szobor-érdekességek felfedezése

7) Fertőszéplak:

Falumúzeum
Aladdin-Lámpamúzeum megtekintése.

8) Fertőd:

Esterházy-kastély: múzeum látogatás

9) Sarród:

A Sarródi tájházban a látogatók kipróbálhatják: a régi hagyományos eszközökkel való mosást, sütést a kemencében, tésztanyújtást, ha jól sikerül el is fogyaszthatják!

10) Fertőszéplak-Sarród:

Széplak Lovasudvar: lovaglási lehetőség

11) Fertőújlak:

Csapody István Természetvédelmi Látogató- és Oktatóközpont, Túra vezetés, Szikes tavak madárvilágának megtekintése.

Javasolt útvonal: Fertőújlak-Sarród-Fertőd-Fertőszéplak-Hegykő-Fertőhomok-Hidegség-Nagycenk-Fertőboz-Balf-Fertőrákos

2. Bemutató

A Fertő tó és környéke igen változatos természeti, táji, kulturális vonzerőleltárral bír. E turisztikai attrakciók jelenleg többnyire pontszerűen, nem hálózatba szervezve próbálják a keresletet fenntartani. A turisták részéről egyre fokozódó igény az élményszerűség, és sokszínűség a Fertő mentén egy – vagy több - komplex túraútvonal kialakításával biztosítható lenne, elsősorban a tavaszi és őszi időszakban. A települések – ld. fenn – alkalmassá tehetők e célcsoport fogadására.

A térségben megtalálható vonzerők és jellemzőik:

- **gasztroturizmus** (bor, dió, halászlé, babos pogácsa, házi kenyér-langalló...stb).

A kínálati oldal erős, nagyobb kereslet kielégítésére is képes, azonban a termelők közötti kapcsolatrendszer jelenleg gyenge.

- ökoturizmus:

Green Belt útvonal – jelenleg kialakítás alatt, elsősorban nordic walking és kerékpáros turizmus számára. Megvalósult szakasz: Mörbisch-Sopronpuszta-Klingenbach.,

Fertő.-Hanság N.P. (Kócsagvár) – programkínálat a szezonban erős, szezonon kívül közepesen erős, elsősorban iskolák számára. kialakított programcsomagok.

biogazdálkodás-fenntartható fejlődés a N.P területén, településein: jelenleg gyenge lábakon áll, ahol van is, nem kifejezetten szolgál turisztikai célokat. Cél a biotermelők és a falusi turizmus összekapcsolása.

- aktív:

kerékpározás- kevés és nem jó minőségű kerékpárút. Gyenge szolgáltatási szint. Alternatív útvonalak hiánya.

lovaglás – a jelenlegi kereslethez elegendő kapacitás, a szolgáltatási szint megfelelő, bár a tereplovalás feltételei nem mindenhol adottak.

kenuzás, vízi sportok – kevés kiindulási pont (2), korlátozott lehetőségek. Elektromos árammal hajtott környezetbarát kiscsónakok hiánya.

téli sportok – még a „hivatalos szervek” állásfoglalása szerint is „csak saját felelősségre”, ennek megfelelően semmiféle fejlesztés nem volt és nem várható. Korcsolyázásra a soproni műjégpályát javasolják.

nordic walking – nincs kiépítve, a zömében osztrák turisták a kevés kerékpáros utat használják
 - kulturális: Nagycenk, Fertőd, Fertőrákosi Kőfejtő országos híré, ezek mellett a többi emlék jelentősége/látogatottsága lényegesen kisebb
 Fejlesztendő: Fertőszéplak tájházak – kulturális turizmus mellett az ökoturizmus fejlesztése. Árpád kori kerektemplom – ritkasága ellenére látogatottsága, ismertsége alacsony.

3. Célközönség/célterület

- **Öko:** green belt, Kócsagvár, Hanság – evezés, madárles. Fertő: hódlesen. Biogazdálkodás – falusi turizmus. VILÁGÖRÖKSÉG NAP 2009. május 16.
- **Aktív:** kerékpárút, szörfözés, vitorlázás, modellezés, nordic walking, horgászás
- **Kultúra:** Fertőendréd – tájházak. Népi ételek, természetes alapanyagok (ökoturizmus is). Kékfrankos borút, Kései szüret bor-út

4. Időpont/Időtartam

Egész évben

5. Lehetőségek

- határmenti és településközi együttműködéssel közös, tematikus programjavaslatok
- szezontól függő változatos programkínálat: „ezerarcú” Fertő
- programok összehangolásával – akár Burgenlanddal is – az egyes desztinációk erősítése
- tematikus útvonalak kialakítása: Esterházy út: Fraknó-Kismarton-Fertőd; 56-os emlékút: Andau-Sopronpuszta.
- a kulturális és gasztroturizmus keretében a helyi termékek/ termelők pozícióinak erősítése, a termeléshez kapcsolódó falusi turizmus fellendítésének lehetősége.

6. Várt eredmények

- a határmenti és településközi **együttműködés** élénkítő hatása a keresleti és kínálati oldalra egyaránt
- desztinációk összekapcsolásával a **tartózkodási idő** növelése
- falusi turizmus fejlesztésével Sopron „tehermentesítése” a szálláskínálat decentralizálásával a turizmus **területi különbségeinek mérséklése**.
- turizmus **időbeli eloszlása egyenletesebbé** válik a téli, tavaszi desztinációk erősödésével
- a térség javuló **érdekérvényesítő képessége** új beruházásokat vonz (pl. kerékpárutak)

4. Nemzetiségi projektek megvalósítása

1. Helyszín

A Nyugat-Pannon térség az elmúlt évezredben mindig határterület, limes volt. Lakóinak nemzetiségi összetétele az európai erőviszonyok függvényében alakult. A honfoglalást követően a gyepűrendszer megszilárdította a magyar fennhatóságot, azonban a Kelet-Ausztriai védrendszer feladását követően a térség többször cserélt gazdát. A Habsburg-ház előretörése, a reformáció térhódítása egyaránt hozzájárult a német ajkú népesség megerősödéséhez. A török balkáni előretörésével pedig a horvát népcsoportok találtak itt maguknak megélhetést. Egészen a 19. századig Európa népeinél nem volt különösebb jelentősége a nemzetiségi hovatartozásnak, hiszen az egyes társadalmak más, a feudális rendezőelv szerint tagolódtak. A Nyugat-Pannon térség mai nemzetiségi összetétele több száz évre nyúlik vissza. Az igazán nagymértékű változást a 20. században a trianoni diktátum, illetve a második világháborút követő német kitelepítések okozták. Régióink nemzetiségei közül a horvátok megjelenése a legkésőbbi, de az ő jelenlétük is több száz évre nyúlik vissza. Régióink egyedülálló sajátossága, hogy

hazánk történelmi múltú nemzetiségei közül kettőnek is Nyugat-Dunántúl ad otthont. Ők a horvátok és a vendek/szlovének.

2. Bemutató

A szlovének viszonylag egy tömbben élnek Vas megyében, a Vendvidéken. A horvátok a Nyugat-dunántúli régió határmenti területein lévő falvakban laknak, szétszórtan, de egy-egy településen erős többséget alkotnak. Hozzájuk hasonlóan az osztrák határmentén lévő falvakban élnek a magyarországi németek, ők inkább csak diaszpórát alkotnak a kitelepítések következtében. Jelentősebb számban vannak Mosonmagyaróváron és a Mosoni-síkságon, Sopronban és környékén, illetve Kőszegen és vonzáskörzetében. A német kisebbség erősen tagozódott. Több etnikai csoportot alkotnak. A Vas megyei Hienzek/Heanzok jól elkülönülnek a soproni Ponzichterektől, illetve a mosoni Heidebauerektől. Kultúrájuk, hagyományaik, nyelvjárásuk is egyedi, elsősorban osztrák és bajor (dél-német) hasonlóságot mutat. A német nyelvcsoporthoz részben az osztrák, mind a németországi kapcsolatrendszerük kiterjedt. A kitelepítések következtében a németországi családi kötelékek igen erősek.

Régióink nemzetiségeinek integrációja magas fokú, de mindhárom nemzetiség erős kulturális, nyelvi identitással rendelkezik. Hagyományaik ápolása családi keretek között, iskolai és civil szerveződésekben nyilvánul meg leginkább. Szervezettségük öngazgatási kereteit a települési kisebbségi önkormányzatok biztosítják. Kialakultak rendszeres települési, megyei vagy éppen régiós események, amelyek közül egy-egy program akár turisztikai eseménytermékké is fejleszthető.

3. Célközösség, célterület

Gasztronómiai programok – határon túliak bevonása pl. a Torkos Csütörtök régiós eseményeibe

Szórakoztató programok – a farsangi időszakban (pl. a horvát bál mintájára)

Művészeti együttműködések, események – a határtérség képzőművészeinek művészeti tábor létrehozása, kiállítások szervezése, kulturális fesztivál szervezése (Muravidék, Burgenland nagyon erős ebben és Sopronban is van jó példa)

Diákcsera, gyermekcsera programok – a falusi és ifjúsági szálláshelyek közreműködésével a nyelvtanulás előtérbe helyezésével.

4. Időpont/idejtartam

A nyári ifjúsági turizmust leszámítva a szezonon túli időszakra pozícionálhatók a rendezvények nagy része. Az időzítésnél figyelembe kell venni az anyaország nemzeti, vallási ünnepeit, hiszen ez kínál szinergikus lehetőséget a határtérségben.

5. Lehetőségek

A régió egyik jó lehetősége volna a nemzetiségi kultúra, valamint a nemzetiségi falvakban lévő turisztikai szolgáltatások (pl. falusi turizmus) promóciója, ha az a határmenti horvát, szlovén, osztrák, dél-német együttműködésekkel párosulva jeleníthető meg a turisztikai kínálatban. Az itt élő nemzetiségek hagyományainak, múltjának, művészetének, kultúrájának, nyelvének jelentős híd szerepe van nem csak a határtérségben, hanem az anyaországok egésze vonatkozásában is. A fentiek mellett a gasztronómia (pl. Bohnensterz, szlovén, horvát tájételek), a sport és a vallási turizmus lehetnek még azok a területek, amelyek jól kiaknázhatóak.

Az itt élő nemzetiségek turisztikai aktivitásának kiváltása kellő empátiát, tiszteletet és nyitottságot feltételez. Ezért bármely nemzetiség, etnikai csoport aktivizálásának első lépése a megyei, települési szintű egyeztetések elvégzése. A pannon hagyományokra való támaszkodás közös platformot jelent bármely nemzetiség esetében. Sőt, egy tősgyökeres burgenlandi mentálisan sokkal közelebb áll egy nyugat-dunántúlihoz, mint például egy tirolihoz vagy vorarlbergihez. (Ez esetben a nyelv szinte másodlagos kérdéssé válik.) Ez a szellemiség az ifjúsági, az iskolai szervezett turizmusban kamatoztatható leginkább. A nemzetiségek esetében nem a tömeg, inkább a rétegigényeket kielégítő turisztikai területek jöhetnek számításba. A horvát, szlovén együttműködés átgondolása azért is indokolt, mivel az adriai tengerpartra látogató magyarok százezreivel szemben a régió termálturizmusa volna képes kiegyensúlyozottá tenni ezt az egyelőre igencsak egyoldalú turisztikai mérleget

A nemzetiségek esetében kiemelten érdemes kezelni a helytörténeti kutatásokat, néprajzi gyűjtéseket, a lokálisan szervezett tudományos munkát is. A téma terület köré szimpóziumok, konferenciák, műhelymunkák szervezhetők.

Meg kell emlékezni a régió roma származású népcsoportjáról is. A mindhárom megyében elszórta élő romák integrációs foka alacsony. A sajátos kultúra elsősorban a zenei területen tudna új elemeket felvonultatni, ami akár rendezvény szinten is pozícionálható (pl. primásverseny). A romák sajátos életmódjának turizmusban történő kiaknázására Szlovéniában történtek kísérletek több-kevesebb sikerrel.

6. Várt eredmény

A téma területen belül több projekt is megvalósítható. Például: gasztronómia, sport, kulturális és vallási turizmus területén. A hangsúlyt minden nemzetiség esetében arra a területre kell irányítani, ami az adott nemzetiség erőssége. A projektek hatására a nemzetiségek által is lakott településeken mérhető módon élénkül a turisztikai szolgáltatások igénybevétele.

5. Különc karnevál - Menyhalak a Kerka patakban és a Rába, Marcal folyókban

1. Helyszín

Menyhalak a Kerka patakban és a Rába, Marcal folyókban.

Helyszín: a haltelepítés eredményessége miatt még kérdéses, számbavehető Kerka, Rába, Marcal vidéke. A helyszín kiválasztásakor mérlegelendő, hogy a program 20km-es környezetében milyen szálláslehetőségek vannak.

2. Bemutató

A menyhal a hazai halfaunánk őshonos, ritka, értékes és különös faja. Családjának, az elsősorban **tengerekben élő tőkehalféléknek, egyetlen hazai képviselője**. Kedveli a hűvösebb vizeket, még a mélyebb vizű pisztrángos szakaszon is megtalálható. Tavakból ritkábban kerül elő. **Húsa kitűnő, szájkatlan, a mája pedig nagy és ízre közel áll a libamájéhoz**. Ellentétben a közismert ponttyal, amelyik télen elvermel, ez a hal **nagyon aktív a leghidegebb időkben** is. Ezt az is mutatja, hogy szaporodása télen a leghosszabb éjszakák idején 2-5 o C-os vízhőmérsékleten történik. A menyhalak a kövek között vagy a part üregeiben bújnak meg, akár a 40-50 cm-es nagyságot is elérik. **A horgászok sokra értékelik a menyhal fogást, téli horgászata pedig egészen különleges élményt nyújt.** A Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége és dr. Bercsényi Miklós, a Pannon Egyetem keszthelyi Georgikon Kar egyetemi tanára együttműködése eredményeként 2009. márciusában menyhalakat telepítettek a Kerka patakba, valamint a Rába és Marcal folyókba. A térségekben voltak halfaunisztikai vizsgálatok, amelyek alátámasztották, hogy e vízrendszerekben menyhal él. A kihelyezett halak révén a meglévő állomány várhatóan növekedni fog a jövőben.

3. Célközönség, célterület

Horgászok, Természetkedvelők

Gasztroinycenek

Kikapcsolódásra vágyók

4. Időpont/időtartam

Tél

5. Lehetőségek

A menyhal ritka volta, különleges életvitele és a húsból, májából készíthető étek gasztronómiai értéke miatt a Nyugat-Dunántúl turisztikai értéktárba felvételét javasoljuk.

A menyhal fogás a **télhez és késő délutánhoz, estéhez kötődő program**, ami a maga nemében egy egyedi rendezvénysorozat elindításának lehetőségét hordozza magában.

A hagyományteremtő rendezvény tervezhető főbb elemei:

- horgászverseny,
- gasztronómiai fesztivál,
- éjszakai folyóparti mulatság, karnevál,
- jelmezes felvonulás.

Várt eredmény

Az ötlet alapvetően egy turisztikai szezonmérés-kló rendezvényt, a Különc Karnevál elindítását indukálja. Egy vidéki kistélepülés bekapcsolását eredményezi a turizmus vérkeringésébe, ahol egy egyedi, markáns, jól pozícionálható turisztikai termék jön létre.

6. Kisvasutak szezonon kívüli működésének meghosszabbítása, programszervezés

1. Helyszín

A, Csömödéri Állami Erdei Vasút:

Csömödér- Kistolmács,
Csömödér – Törösznek – Pördefölde – Szentpéterfölde,
Bánokszentgyörgy – Bucsuta,
Csömödér – Törösznek – Bázkerettye- Kistolmács

B, Nagycenki Kisvasút

Fertőboz – Nagycenk, Kastély

C, Új vonalak fejlesztése:

Csorna – Pápa interregionális kézi hajtány projekt
Pannonhalma-Cuha völgy-Zirc interregionális együttműködés

2. Bemutató

Hazánkban a Monarchia idején érte fénykorát a kisvasút építés, elsősorban áruszállítás céljából létesültek, majd később nagyobb szerepet kapnak a személyszállításban. 1990-es évektől kizárólag a turisztikai hasznosításuk jellemző. Ma összesen 380 km hosszan, 23 vonalon utazhatunk Magyarországon kisvasúton, sajnos ez a szám folyamatosan csökken.

A, A leghosszabb Zala megyében a 109 km-es **Csömödéri Állami Erdei Vasút**, melynek üzemeltetője a Zalaerdő Zrt.. A vasút különleges foltja a hazai kisvasutaknak, nemcsak a hosszúsága révén, hanem ma is aktívan „dolgozik”, sőt ez a fő bevételi forrása. A vasútvonal első, 30 kilométeres szakasza az első világháború után, 1922-ben épült meg (építető: Schäffer-fakitermelő). A kisvasút összeköttetést teremtett a csömödéri fűrészüzemmel és az Eszterházy-hitbizomány erdőterületeivel. Ekkor kapta a kisvasút az Eszterházy Hitbizomány Csömödéri Erdei Iparvasút nevet. A vasutat fakitermeléshez használták, kezdetben lovakkal, majd később gőzmozdonyokkal vontatták a terhet. Itt ’gőzölgött’ az 1917-ben Berlinben gyártott Muki, az 1918-ban Wiener Lokomotívfabrik által gyártott Karcsi – Gyöngyösről érkezett – és az 1923-ban született Hany Istók, aki a Wenckheim-uradalomról érkezett (Lébény, ez utóbbi gőzös Nagycenken van kiállítva). A vasútra a kezdetektől jellemzőek voltak a szárnyvonalak. A törzsvonalnak a Csömödér-Kistolmács (18 km) szakasz számít, ezt követően épült ki a Csömödér – Törösznek – Pördefölde és Szentpéterfölde közötti vonal (8 km). Ezt követi a Bánokszentgyörgyi elágazás – Bánokszentgyörgy – Bucsuta vonal (10 km), majd ebből a szárnyból ágazik el a Oltárci vonal (8 km). 1930-ban új profillal bővült a kisvasút, ugyanis Bázkerettye környékén olajat találtak és ekkor a Magyar-Amerikai Olaj Rt. olajipari anyagok szállításával bizta meg a vasutat. Ma ez a szerep minimálisra csökkent, öröm az ürömben, az egykori „olajos” munkások szállásai ma kulcsos házként üzemelnek. A negyvenes évek végétől a Csömödér –

Törösznek – Bázkerettye- Kistolmács szakaszt (18 km) megnyitották a személyforgalomnak. Ezt három darab négytengelyes, kályhával fűthető személykocsival bonyolították le. Ezek közül az egyik az erdőgazdaság saját készítménye, kettő pedig a Fővárosi villamosvasút főműhelyében készült. Ma 6 darab zárt személykocsi és több nyitott illetve fedett személykocsi teljesít szolgálatot. Az 1960-as évek táján a gazdaságosság jegyében megszüntették a gőzmozdonyok üzemeltetését. Helyüket C-50-esek váltották fel. Ma kb. 16 db teljesít szolgálatot (C-50 401, 402...). A hetvenes években rosszabbodott a kisvasút helyzete, nem fordítottak kellő figyelmet a pálya és a szerelvények állapotára. Később azonban rájöttek, hogy a helyi viszonyok mellett itt ez a legolcsóbb szállító eszköz és így elkezdtek felújítani a pályát. A 7 kg/folyóméter súlyú síneket 18 kg-osokra cserélték és a fejlesztések a mai napig sem álltak meg, így a vonat ma már Lenti és Csömödér között is szállít utasokat, így közönség által igénybevehető utazási hossz 32 km. Tavaly a vasút 44 ezer tonna faanyagot és 18 ezer utast szállított. A fejlesztések eredménye, hogy a vonalon dolgozik két darab Mk48-as (1005, 2015), a nosztalgiazőkát pedig az Erdélyből vásárolt Ábel nevű gőzmozdony (490,2002) szolgálja (Tamási Áron regénye nyomán). Ezen kívül Csömödéren egy kiállított gőzmozdonyt is megtekinthet az érdeklődő. Végül további tervezett felújítások: megerősítik a kistolmácsi tóig a pályát, hogy nagyobb teherbírású mozdonyok és szerelvények közlekedhessenek a vonalon.

B, Nagycenki Múzeumvasút, Kisvasút Az 1970-es években már javában zajlott Nagycenken a Széchenyi-család kastélyának a felújítása. A helyi vezetőség számára gondot jelentett, hogy hogyan fog eljutni a turista a nagyvasúti állomástól a kastélyig. Ekkor jött az ötlet, hogy a problémát egy kisvasúttal oldják meg. Az építés 1970 nyarán kezdődött meg. Ez az évszám más kisvasutak életében igen szomorú, hiszen már két éve zajlott a közlekedés „ésszerűsítése” az egész országban. Ami többek között nem jelentett mást, mint az akkor gazdaságtalannak ítélt kisvasutakat felszámolták. Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút kezdeményezésére megszületett az ötlet, hogy összegyűjtik a kisvasutak kulturtörténeti, műszaki értékeit, ami az alapja a múzeumvasút beindításának. Nem csak a Magyarországon használt legjellemzőbb nyomtávolságú és ipartörténeti értékű mozdonyokat és kocsikat tartalmazza az 1978-ra elkészült kisvasúti jármű-bemutató, hanem például az út során látható őrházakat, korabeli, vasúti építmények hasonmásait.

A 3,6 km hosszú pálya építése 1970-ben kezdődött meg és 1972-ben már átadták a forgalomnak. Az első szakasz Fertőbozttól tart a Barátság állomásig, míg a második 2,4 km hosszú szakasz Nádteleptől ágazik el és a Kastélyig tart. Induljunk el Fertőboztról, ahol a kisvasút fűtőháza található. Jó néhány éve a kisvasút egy homlokrakodót kapott, amelynek segítségével a kisvasút és a nagyvasút között a rakodás egyszerűbbé vált. Elindulva műszaki látványosság az Ikva-patak fölött átívelő háromnyílású híd. Az állomások épületei közül a Barátság és a Nádtelep állomás, az egykori Szurdokpuszpöki kisvasút rakodóhelyeinek az épületeinek a hasonmásai. De útközben láthatunk már sehol nem használt karos sorompókat, tárcsás és karos jelzőket. A kisvasút másik végállomása a Kastély állomás. Itt háromvágányú felvételi épület áll, amely az egykori Déli Vasút középállomási tervei alapján készült. Fokozza az élményt, hogy vonatindítás és érkezés körüli feladatokat gyerekek (korábban úttörők) látják el.

A bemutató a Kastély állomás melletti parkban látható. Az 1978-ban megnyílt járműskanzen révén áttekintést kap a látogató a hazai kisvasutas élet fejlődéséről.

C, Új fejlesztések

C. 1. Csorna – Pápa kézihajtány

A nemrégiben felszámolt (hivatalosan: forgalom szüneteltetett) Csorna – Pápa vasútvonal hasznosítása a térség közös, gazdaságélénkítő fejlesztési terve. Az egykori vonal egy városrehabilitáció előtt álló kislétföldi kisvárost (Csorna) köt össze a régió kívülről eső, de a régió felé nyitott, szépen helyreállított történeti központtal rendelkező iskolavárossal (Pápa). A vasútvonal keresztülhalad a Rábán is és gyönyörű természeti környezet kíséri útját.

Külföldön kedvelt idegenforgalmi nevezetesség a „kézihajtány”, mellyel fel lehet fedezni a környéket, a tájat és rendkívül jó társasági, családi program. Ez adta az ötletet a hasonló helyzetben levő Csorna-Pápa vasútvonal hasznosítására.

C. 2. Pannonhalma-Cuha völgy-Zirc interregionális együttműködés

Győr–Veszprém-vasútvonal a MÁV 11-es számú vasútvonala. Az Észak-Dunántúlon található, a Bakonyt keresztül szeli át. Fő erőssége, hogy az elzárt bakonyi településeket bekapcsolja az ország vérkeringésébe. Ugyanakkor a cuha-völgyi szakasza az ország egyik turisztikai célpontja lett. Magyarország egyik különleges vasútvonala: műszakilag egyedülálló az országban a Porva – Csesznek és Vinye közti szakasz, ahol három alagúton és két völgyhídon át halad keresztül a Cuha-völgyben. Az egyik viadukt felett található az 1896-os vasútépítési emlékmű, valamint ezen a vonalon található az egyetlen omlásvédővel ellátott alagút.

A vasútvonal turisztikai jelentőségét Győr–Pannonhalma (Pannonhalmi Bencés Főapátság) – Zirc (apátság, Reguly Antal Könyvtár, arborétum) – Veszprém nevezetességekben gazdag városainak összekötésén túl a Bakonyon átvezető cuha-völgyi szakaszának köszönheti. A közutaktól távol futó erdei, patakszurdok-völgyi vonalrész Vinye (turistaház, Pokol csárda, Cuha-völgyi Tanösvény, turistautak) és Porva–Csesznek (turistaház, kulcsosházak, turistautak a cseszneki várhoz, Gézaházára, az Ördög-árokba, Porvára, a Kőrös-hegyre, sétaút a Cuha-völgyben) erdei állomása (Magas-bakonyi Tájvédelmi Körzet) a turisták, kerékpárosok kiindulópontja. Számos óvoda, iskola kirándulásait, környezetvédő gyerektáborait a Bakonyba, a Cuha-völgybe szervezi, mely a környezetbarát vasúttal a környezeti nevelés, a szakmai terepmunka célja. A vonalnak azonban nem csak turisztikai jelentősége van, hivatásforgalmat bonyolít Győr és a környező falvak között

3. Célközönség, célterület

A, B, C, projektöleletek esetén:

Ökoturizmus

Kulturális, műemléki turizmus

Családi turizmus

Gasztronómia turizmus

Falusi turizmus

Vízitourizmus

4. Időpont/időtartam

A, A csömödéri kisvasút május 1-től szeptember 27-ig közlekedik menetrendszerűen, egyedi megkeresések esetén, min. 20 fő utas esetén a jelzett időintervallumon kívül is szolgáltatnak. Az őszi és téli időszakban az utazáshoz fűtött, fedett kocsikat biztosítanak.

B, A nagyeceni kisvasút április 10.-től október 10-ig szombaton, vasárnap és munkaszünetes napokon közlekedik menetrend szerint. A menetrend szerinti napokon – az alábbi időpontok kivételével – dízel mozdonyal közlekednek a vonatok. Gőzmozdonyos közlekedés az ünnepnapokon. Különvonat szintén igényelhető.

C, Kézi hajtány Csorna-Pápa vonalon időtartamában követheti a pozitív burgenlandi példát, Sonnenland Drezinatúrát: április 1-től október 31-ig naponta.

Pannonhalma- Cuha völgy – Zirc egész évben, de a rentábilis működés miatt az április 1-től október 31-ig indokolt.

Javasolt a nyitva tartás április 1-től október 31-ig, mindhárom helyszín esetén.

5. Lehetőségek

Hajtány fejlesztési projektek elindítása a fenti vonalakon átgondolandó. A hajtány (drezina) kézi erővel működtetett vasúti jármű. Elterjedt a motoros hajtány is, mely általában valamely belsőégésű motorral működik. A motoros hajtányt vágánygépkocsinak is nevezik. Manapság ezek a járművek is lassan eltűnnek vasútjainkról. Főleg német nyelvterületen elterjedt a megszüntetett vagy kisforgalmú vasútvonalakon a kézi- (lábhajtású) hajtányok idegenforgalmi hasznosítása.

Magyarországhoz legközelebb a Felsőpulya (Oberpullendorf) és Haracsony (Horitschon) közötti szakaszon lehet hajtányokat bérelni.

Alkalmas egy nagyobb térség „impulzus jellegű” megismerésére, elsősorban a táji, természeti, kulturális és kulináris értékekre fókuszálhatunk a drezina utazás során. Fontos, hogy aktív kikapcsolódás és élményekben bővelkedik!

A kisvasutak és hajtányok egyaránt **térségfejlesztési és vidékfejlesztési projektek**, az adott térségben működő önkormányzatok, turisztikai szolgáltatók, civilek együttműködését feltételezi. A turizmus vérkeringésébe bekapcsolódhatnak az elzárt, apró kistelepülések és komplex térségi fejlődést generál. Vendégek viszonylag rövid idő alatt széles spektrumon ismerik meg az adott kistérséget. Az egyes megállóknál vonzó és összehangolt programkínálat /családi programok, játszótér, fogadó, sétány, tájékoztató táblák, kiadványok/ várja a turistákat.

Nyitvatartási, működtetési idő megnyújtása, április 1-től október 31-ig.

A fejlesztések kizárólag intenzív marketing támogatással valósulhatnak meg, enélkül kudarccra ítélt mindhárom ’vállalkozás’.

6. Várt eredmény

Adott térségek turizmusa fellendül, javulnak a szezonon túli idegenforgalmi mutatók is. Növekszik a térségi turisztikai kínálat, javul a foglalkoztatás, az életszínvonal, a településkép.

7. Tavaszi virágünnep: Tőzikétől a rhododendronig

1. Helyszín

A, A **tavaszi tőzike** (*Leucojum vernum* L.) Magyarország védett növénye, a tavasz „csengős virágú” hírnöke, rendkívül látványos virág. A Nyugat-Dunántúlon Győr-Moson-Sopron megyében nagy területen **Csáfordjánosfán** őshonos. A településnek két természetvédelmi területe van, az egyik a Répceszemere felé vezető út mellett elhelyezkedő magyar kőrisfák, életkoruk 140 év körüli, a másik ilyen terület a tőzikés erdő. A Tőzike Tanösvény kora tavasszal gyönyörű látványt nyújt az ide ellátogatóknak, hófehérbe öltözik a csáfordi erdő.

A tavaszi tőzike tanösvényt Csáfordjánosfán a Fertő-Hanság Nemzeti Park hozta létre és népszerűsíti. Csodálatos élményt nyújt a hófehér virágtenger, a virágzásnak indult tavaszi tőzike milliányi szála a tavasz eljövételét hirdeti. A tanösvényen 5 tábla ad sok érdekes információt a tavaszi tőzikéről, valamint magáról az erdőről és annak, híres fáiról és a Répce folyó vadregényes életéről.

Természeti értékekben gazdag a Kerka-mente is, ahol öt tanösvény is kialakításra került az elmúlt időszakban a **Lenti térség** különböző pontjain – *Kakukkvirág Tanösvény* (Alsószenterzsébet, Felsőszenterzsébet), *Vargánya Tanösvény* (Szilvág), *Tőzike Tanösvény* (Lenti), *Hód Tanösvény* (Iklódbördöce, Mároki kápolna, Szécsisziget) és *Kankalin Tanösvény* (Lovászi) -, amelyek egy-egy útvonalkalauz segítségével könnyen bejárhatók és a különböző élőhelyekről, fajokról és hozzájuk kapcsolódó érdekességekről tájékozódhatunk a kihelyezett táblákon.

A legszebb területeket, fajokat és élőhelyeket a tavasztól ősziig szervezett túrák során ismerhetik meg a természetkedvelők.

B, A **Jeli Arborétum** Kámban 74 hektáron kert az ország legnagyobb arborétuma. Havasszépe /rhododendronok (13 hektáron 300 fajhoz tartozó több ezer bokor van itt!) és foltokban együvé telepített, azonos fajtájú tűlevelűek jellemzik. Kám határában, a középkorban elpusztult Jeli település környékén található a Nyugat-Dunántúl legszebb fagyűjteménye. A híres Jeli Arborétumot különösen májusban, a havasszépe /rhododendron/ virágzásának idején keresik fel szívesen a turisták. A hosszú magára hagyatottság miatt a kert egykori képe átalakult, de még így is minden négyzetméterén őrzi megálmodója, Ambrózy-Migazzi István keze nyomát. Az arborétum a Szombathelyi Erdészeti Zrt. kezelésében áll.

Szombathelyen a **Kámoni Arborétum** 27 hektáron mintegy 2500 növényfajt és változatot bemutató arborétum az ország legnagyobb fenyő- és leggazdagabb fásnövény-gyűjteménye. A város északi részén található arborétum kialakítása a Saághy családhoz, különösen Saághy Istvánhoz kötődik. A kert minden hónapban külön látványosságot kínál: aranyfa, magnólia, rododendron, hárs, cédrus, rózsza, kaktuszok, pozsgások, örökzöldek láthatók. Az 1950 óta védett területen keresztülfolyó Gyöngyös-patak felduzzasztásával több kisebb tavat hoztak létre. Az arborétum így kellemes, nyugtató sétákra is kiváló helyszín. Az arborétum az Erdészeti Tudományos Intézet kezelésében áll.

2. Bemutató

Természeti értékeink gazdagsága, az ökológiai sokszínűség kiváló alapot nyújt az ökoturizmus, aktív turizmus fejlesztéséhez. Az elmúlt években a nemzeti parkok felismerték, hogy természeti örökségünk megismerésére szélesebb társadalmi igény mutatkozik, és a táj teherbíró képességét figyelembe véve az érdeklődő közönség számára az infrastruktúra fejlesztésével a természeti értékek megismerését biztosítani lehet.

Tanösvények, bemutatóhelyek, komplex turisztikai programajánlatok kerültek kialakításra a nemzeti parkokban, natúrparkokban, hogy élményszerzésre alkalmas teret biztosítsanak a látogatóknak.

Az arborétumok szerény finanszírozási lehetőségeik és idegenforgalmi humán erőforrásuk hiányában komplex turisztikai nagyprojektekből nem vettek részt, bár kínálatuk rendkívül értékes és a szezonon kívüli időszakban kiválóan pozícionálható.

3. Célközönség, célterület

Szakmai közönség: Botanikusok, kertészmérnökök, kertépítésszek, kertészmérnök hallgatók, kertészeti szakmunkástanulók

Természetkedvelők, kirándulók, túrázók

4. Időpont/idejtartam

Tavaszi

A tavaszi tőzike közel másfél hónapon keresztül, általában február közepétől március végéig ejti ámulatba látogatóit. A rhododendronok virágzása május hónapra tehető.

A tavaszi virágünnepek közel 2,5 hónapon keresztül biztosítanak turisztikai „alanyag”ot.

5. Lehetőségek

Kertészeti Fesztivál, Virágünnep szervezése

Méhészkeretek kialakítása, méhészeti programok szervezése

Osztálykirándulások javasolt programjai legyenek a tavaszi virágünnepek

Éjszakai botanikai túrák. Az éjszakai élet nem csak a városokban, hanem a természetben is egészen más, mint nappal. Gondoljunk csak az éjszaka aktív állatokra vagy néhány növény virágzatára, melyek éjjel összezáródnak vagy épp ekkor nyílnak és illatoznak - nem beszélve az éjszakai égboltról, melyen szemünk elé tárulnak, a nappal szinte láthatatlan csillagok és bolygók.

6. Várt eredmény

A fenti nyugat-dunántúli természeti értékeink ismertsége és látogatottsága növekszik. Adott térségek idegenforgalmi mutatói, úgymint vendégéjszakák száma, ott-tartózkodás ideje, átlagos költség javul.

8. Pannon Irodalmi Örökség Háza létrehozása Kőszegen

1. Helyszínek

Irodalmi emlékhelyek: emlékházak, múzeumok, emléktáblák és szobrok – megannyi lehetőség. Lehetősége annak, hogy a mindenkori jelen embere találkozhasson azokkal, akikkel életükben találkozni nem adatott meg, lehetősége annak, hogy még szorosabb legyen kapcsolatunk azokkal az alkotókkal, akik életük és művük révén amúgyis benne élnek mindennapjainak. Az irodalmi emlékhelyek felkeresése mindig különös érzést kelt: ekkor, ha csak percekre is, de részesévé lesz a látogató valami titokzatosnak: ha igaz, hogy minden helyben benne élnek a maga szellemei, akkor az emlékhelyek felkeresése a kapcsolat keresése azokkal a szellemekkel, amelyek az alkotókban és művükben él.

A nyugat-dunántúli régióban szinte minden irodalomtörténeti korszakból találunk író, költőt, aki régióhoz kötődik: az ősidőkből üzen a dozmati regősének, Sylvester János Sárváron nyomtatta az Újtestamentum magyar fordítását, Faludi Ferenc atya Rómáig vitte a régió híret, a 18-19. század fordulóján Berzsenyi Dániel, Kiss János, a szombathelyi tudós tanárok alkottak, a 20. századból Ottlik Géza, Weöres Sándor, Radnóti Miklós, Szerb Antal neve a legismertebb.

2. Bemutató

A Pannon Irodalmi Örökség Háza létrehozásának célja, összegyűjteni a régió irodalmi örökségét és azokat tudományosan rendszerezve méltó módon bemutatni, valamint a Pannon Irodalmi tematikus útvonal koordinációs központjának kialakítása. A projekt elősegíti a Nyugat-Dunántúl (Pannon táj) jelentős irodalmi örökségének együttes bemutatását, elősegítve a mélyebb tudásismeret megszerzését, az ismeretterjesztést, az oktatást, valamint a kutatási tevékenységet, a gyűjteményszervezést a megyébe/régióban fellelhető tárgyi emlékeket, kéziratanyagokat illetően. Az intézmény célja a régió irodalmi örökség-helyszíneinek szakmai segítése, az irodalmi emlékhelyek összefogása.

Általános célunk, hogy a Pannon Irodalom Örökség Háza járuljon hozzá a helyi (regionális) identitás erősítéséhez, a régió kulturális élete gazdagodjon az irodalmi kultuszok ápolása révén.

Az irodalmi örökségünk bár a nemzeti örökség része, mégis kevesebb hangsúlyt kapnak a gyűjtés és bemutatás tekintetében.

A Pannon régió rendkívül gazdag irodalmi emlékhelyekben, melynek feltárása, az értékek összegyűjtése megkezdődött. Az egyes emlékhelyek helyi szintű fejlesztése, bemutatóhelyek kialakítása is részben megtörtént. Az emlékek együttes megjelenítése azonban hiányzik, ahol összefoglaló, áttekintő képet kaphat az érdeklődő az emlékekről, és az egyes helyszínekre felhívja a figyelmet. Az irodalmi örökségünk egységes kezeléséhez, bemutatásához, a régió irodalmi életének összefogásához szükséges egy olyan szervezet, intézmény amely ezt egy személyben végzi.

Előzmények

A Vas Megyei Idegenforgalmi Hivatal 1998-ban kezdte el feldolgozni és turisztikai programajánlattá formálni a Vas megyei irodalmi emlékhelyeket. Megkezdődött az emlékhelyek tudatos fejlesztése, az útvonal turisztikai terméké formálása. A települési önkormányzatok felismerve az emlékhelyek vonzerejét, saját erőből is megvalósítottak - nem egyszer roppant jelentős - fejlesztéseket (pld. Csöngye, Duka, Egyházashetye, Zsenyke). Több bemutató út szerveződött a sajtó és a régió oktatási szakemberei számára – ennek nyomán érzékelhetően megnőtt az emlékhelyek látogatottsága az elmúlt években.

A Szombathelyi Városi TV közreműködésével, ORTT támogatással elkészült 8, egyenként 30 perces dokumentumfilm az egyes irodalmi emlékhelyekről, ezeket a Duna TV és az MTV2 vetítette 2001-2002-ben. A Vas Megyei Irodalmi Emléktúra útvonal 2004-ben anyagi támogatást kapott a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium kulturális útvonalak fejlesztése pályázatán: elkészült az útvonal logója, minden érintett településre információs tábla került kihelyezésre (14 település), 10 000 példányban kiadvány jelent meg útvonalról, valamint egy 10 perces filmes összeállítás az emlékhelyekről. Az irodalmi emlékhely a Vas Megyei Idegenforgalmi Hivatal keretein belül működött, 2006-tól az Életünk Szerkesztősége gondozza.

A fejlesztendő tevékenység ismertetése

Fő tevékenység: A Pannon Irodalmi Örökség Házának kialakítása

A intézmény tevékenysége által érintett terület: Nyugat-Dunántúli Régió

Az új intézmény feladatai:

1. Irodalmi örökség feltárása és megőrzése
2. Irodalmi emlékek bemutatása
3. Pannon Irodalmi útvonal szervezése, koordinálása
4. A Pannon Irodalmi útvonal helyszíneinek szakmai segítése
5. Oktatási, közösségi feladatok

1. Célközösség, célterület

A Pannon Irodalmi Örökség Háza Kőszegen a Jurisics téren álló Sgraffitos házban jön létre, a tervek szerint 2009-ben.

- Helyi lakosság, a régió lakossága (ismerjék meg a régió emlékeit, identitásuk erősödjön)
- Helyi vállalkozók, turisztikai vállalkozók (vendégforgalom növekedése, új kínálati elem létrejötte)
- Potenciális turisták, látogatók (új látnivaló, egyedi kiállítóhely)

Földrajzi lehatárolás:

Magyarország, és a Kárpát-medence magyar lakta területei

Kiemelt célcsoport: Nyugat-Dunántúli régió

Életkor, korosztály

1. Iskolai tanulmányokat folytató diákok
 - 10-18 éves korosztály : általános iskolák, középiskolák
2. Nyugdíjasok, idősebb korosztály
 - 55 év feletiek
3. Családok, gyermeces családok (25-40 év között)

Szervezett, csoportos utak résztvevői**Motiváció alapján**

- Irodalom után érdeklődők
- Helyi sajátosságokat keresők

A projekt tervezett helyszínének Kőszegnek a turisztikai célcsoportjai között is kiemelt jelentőségű az iskolás korosztály. Kőszeg rendkívül kedvelt az osztálykirándulások, nyári táborok, erdei iskolai programok körében.

4. Időpont/időtartam

Egész éven át folyamatosan látogatható.

5. Várt eredmény

- Pannon irodalmi örökség gyűjtemény létrehozása, a gyűjtemény kezelése, kutatása megkezdődik
- Tematikus kiállítás létrejön
- Oktatási program kidolgozásra kerül
- A Pannon Irodalmi tematikus útvonal központja létrejön
- A régió turisztikai kínálata új vonzerővel bővül
- A régió irodalmi emlékhelyeinek összefogása, koordinálása elindul

Hatások

- Az irodalmi örökség jobb, szélesebb körben való megismerése
- A regionális identitásba beépülés
- Hatékonyan, jól működő tematikus útvonal
- További emlékhelyek kerülnek kialakításra, fejlesztésre

9. Szent Jakab útja

„Mert az út tanít meg arra, hogyan éri célba.”

1. Helyszín

A Szent Jakab út (El Camino) középkori zarándokút, mely a spanyolországi Santiago de Compostelaba vezet. A hagyomány szerint az itteni székesegyházba vannak idősebb Szent Jakab apostol földi maradványai elhelyezve. Szent Jakab apostol Spanyolország nemzeti védőszentje, hosszú évszázadok óta a zarándokok védőszentje is, akik elzarándokolnak a sírjához, a galíciai Santiago de Compostelába, Európa egyik legrégebbi zarándokútján az El Caminón Ezért ábrázolják kezében vándorbottal, vállán tarisznyával, kalapját kagyló díszíti, ami a compostelai zarándoklat igazoló jele egyben. Az úthoz számos legenda fűződik, az út népszerűsége évről évre nő. A Szent Jakab útra vezető zarándokutak behálózzák Európát, az útra négy fő irány vezet rá. A középkorból fennmaradt írásos emlékek szerint hazánk volt Európa legkeletibb országa, ahonnan még nagy számban zarándokoltak Compostelába Szent Jakab sírjához. A XIII. században már bevett szokás lehetett a magyarok compostelai zarándoklata, Szent Jakab tiszteletére szentelt templomaink (Lébény, Sümeg, Kőszeg,) a nagy zarándoklatra induló búcsúsok gyülekezőhelyei is voltak. Nekünk, magyaroknak tehát itt kezdődik a camino, a Szent Jakab-út.

Régióinkban számos Szent Jakab templomot találunk, a fentebb említetteken kívül Gencsapáti, Pósfá, Hegyhátszentjakab, Döröske, de a jáki templom és a soproni Szent Mihály templom kápolnája szintén Szent Jakab tiszteletére van felszentelve. Söjtörön a Szent Jakab Apostol templomban még mindig őrzik Deák Ferenc keresztlevelét. Ezen templomok jelentős része középkori eredetű, jelzik a szent iránti tiszteletet. Lébény, Árpás és Kőszeg temploma országosan is a legértékesebbek közé tartozik.

Régiós útvonal: Lébény – Árpás - Sopron – Kőszeg – Gencsapáti –Ják – Döröske - Hegyhátszentjakab - Söjtör

Hazai kezdeményezésre létrejött az Élet gyöngyei elnevezésű út, mely a Szent Jakab út hazai szakasza kíván lenni. A Margitszigetről indulva Mátraverebély fele egy rövidebb útvonalat már kijelöltek, illetve a Mariacellig vezető zarándokutat is felfűzték. Az út a középkori Magyarország néhány kiemelkedő városát: *Budát, Esztergomot, Székesfehérvárt, és Veszprémet* és régióink északi részét érinti. Az országhatárt elhagyva pedig belekapcsolódik a *Via Sacrába*, amelyet a Mariacellbe tartó zarándokok jártak, a *Caminoba*, amelyen Santiago de Compostelába zarándokoltak elődeink, és a *Via Slavicába*, amely Rómába vezető ősi zarándokút.

2. Bemutató

A projekt célja egy zarándokút kialakítása a Nyugat-dunántúli régióban, alapul véve a Szent Jakab út hazai, középkori hagyományait, illetve kibővítve új útvonalakat kijelölve a régió Szent Jakab templomait összekötve. A tematikus útvonal, zarándokút a caminó szellemiségét hordozva szintén az útkeresés szimbóluma lehet.

3. Célközösség, célterület

- vallási célú zarándokok
- „útkeresők”
- a camino iránt érdeklődők

4. Időpont, időtartam

Egész éven át teljesíthető, látogatható.

5. Lehetőség

A zarándokút kialakításának lépései:

- Kutatás, adatgyűjtés: régi zarándokútvonalak megismerése, Szent Jakab templomok a régióban

- Partnerség kialakítása az érintettek között (templomok, turisztikai szakemberek, zárandokutak szervezői, szálláshelyek)
- Források, támogatások feltérképezése
- A lehetséges útvonal feltérképezése, kijelölése, információs háttér
- Útleírások, helyszín leírások készítése
- Arculattervezés
- Piaci megjelenés, marketingtevékenység
- Szervezési háttér létrehozása

6. Várt eredmény (turisztikai szempontú)

- új turisztikai termék, kínálat létrehozása
- eddig kevésbé ismert értékeinkre a figyelem ráirányítása
- együttműködés létrejötte az érintettek között
- szervezeti, menedzsment háttér
- a vallási turizmusnak új elemével bővül a régió kínálata

10. Árpád –kori templomok tematikus útvonal

1. Helyszín

A magyarság államalapítását követő időszaka, az Árpád-kor számos emléket hagyott ránk, ezek közül talán a legtöbb egyházi emlék. A Nyugat-dunántúl területe a Szent István király által alapított veszprémi és győri, valamint a Szent László által 1091 táján alapított zágrábi püspökséghez tartozott. A legelső templomokat a király alapította. A püspöki és főesperesi székhelyeken kezdettők fogva volt istentiszteleti hely. A győri Káptalandombon áll a Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt püspöki székesegyház, melynek eredete tehát XI. századi. Szent István 1030-as rendelete után, miszerint minden 10 falunak templomot kellett építeni, megnövelte a templomépítések számát, bár ekkor is jellemzően várak mellett, vásáros és udvarhelyeken épültek. XI-XII. századi templomaink közül érdekesek a körtemplomok ilyen a Letenye melletti Nemesbük határában talált körtemplom alapjai, a jáki Szent Jakab kápolna XI. századi elődje is körtemplom, Vasváron a domonkos kolostor előtt is körtemplom állt. Nádasdon XI. századi körtemplom és vele egybeépült lakótorony alapjait tárták fel a közelmúltban. A legelső szerzetesi templomok a bencés rend számára épültek, királyi alapításként. Pannonhalmát 996-ban Szent Márton püspök tiszteletére alapították Pannonia hegyén, mely ma a világörökség része. Szent István király 1019-ben Zalaváron alapított bencés apátságot, a szentgotthárdi cisztercita apátságot III. Béla király alapította 1183-ban. Celldömölk város nyugati szélén láthatók a Szűz Mária tiszteletére szentelt dömölki bencés apátság romjai. A lébenyi Szent Jakabnak szentelt bencés monostor írásos említése 1208-ból való, a templom a késő romanika legegységesebb műveinek egyike. 1226 előtt épült a csornai Szent Mihálynak szentelt premontrei apátság (a barokk korban teljesen átépítették). Sopronhorpácson a kis egyhajós, patkó íves szentélyű templomból több építési perióduson keresztül alakult ki a XIII. század első felében az egytornyos román templom, melynek nyugati homlokzatán bélletes kapu nyílik. 1234 előtti a türjei Gyümölcsoltó Boldogasszony tiszteletére épült premontrei prépostság. A jáki templomdombon áll a Szent György tiszteletére szentelt volt bencés apátság, mellette a Szent Jakab kápolna, mely az egyik legpompázatosabb emléke a kornak. Árpás mellett található a Szent Jakabnak szentelt premontrei prépostság templomát, mely teljes épségben ránk maradt téglatemplom. Számos román kori falusi templomot is találunk, sokuknak már csak alapjaiban illetve részelemeiben található meg a román, illetve gótika jellegzetes vonásait. Kiemelendő a pápoci Szent Mihály templom, a csemeszkopácsi, őriszentpéteri, veleméri templom, a kőszegi Szent Jakab templom, a soproni Szent Mihály templom.

2. Bemutató

A fenti nem teljes felsorolásból is láthatjuk, hogy régióink jelentős számban megőrizte az Árpád-kor szakrális emlékeit. A katolikus egyház e legrégebbi emlékei, 1000 éves múltunk tanúi az örökségturizmus iránt érdeklődők számára vonzó. A régió számára tehát fontos cél lehet, hogy ezen

értékek tematikus úttá szerveződve, egységesen is megjelenjenek a turisztikai piacon. Ebben az esetben nem zárandokútról beszélhetünk, hanem sokkal inkább az épített örökség bemutatásáról, a templomépítésről, a kor szellemiségéről, kultúrájáról beszélhetünk.

A projekt nem az épületek felújítását tűzi célul, hanem sokkal inkább bemutatását, az egyes templomok jellegzetességének kiemelését, a történetük, a legendáik feltárását. Valamint egy egységes bemutatását, közös marketinget.

A projektnek célja, hogy ezen emlékek a régió identitásába, tudástárába is beépüljenek, az iskolai oktatásnak részévé váljanak.

3. Célközönség, célterület

- elsődleges célcsoport: kulturális örökség iránt érdeklődők, vallási célzattal utazók, akik kifejezetten ezen emlékek látogatása miatt érkeznek (szűkebb, speciális célcsoport)
- másodlagos célcsoport: a régióba érkező vendégek, akik mint látnivaló felkeresik a helyszíneket
- ifjúsági csoportok: tanulmányi kirándulás, táborok
- nyugdíjas csoportok
- zárandokok

4. Időpont, időtartam

Egész éven át látogatható.

5. Lehetőségek

A projekt célja az Árpád-kori templomok kultúrtörténeti tematikus úttá szervezése:

- kutatási feladatok, az emlékek feltérképezése
- partnerség kialakítása az érintettek között
- az útvonal kialakítása
- arculat megtervezése, információs eszközök elkészítése, ismertető, kiadványok
- az útvonal kitérője
- komplex ajánlatok kidolgozása
- szervezési háttér létrehozása
- az oktatási intézményekkel partnerség kialakítása
- rendezvények kialakítása

6. Várt eredmények

- régióknak értéklétrejének megerősödik ezen helyek turizmusba történő hatékonyabb bevonásával
- a partnerség és együttműködés révén létrejön egy tematikus útvonal
- egységes bemutatásra kerülnek az emlékek
- közös marketingtevékenység indul el
- komplex ajánlatok kerülnek kidolgozásra
- a helyszínek ismertsége növekszik, a régió identitás részévé válnak

11. Natúrparkoló: őszi túraprogramok a régió natúrparkjaiban

1. Helyzet

A natúrparkok hazai elterjedése és ismertsége 1997-ben kezdődött, amikor is Európai Unió támogatással Nyugat-Magyarországon Kőszeg környékén létrehozták az Írott-kő Natúrparkot, illetve az Őrségben az Őrség-Vendvidék Natúrparkot. Ma a régióknban az alábbi natúrpark található: Írott-kő Natúrpark, Őrség-Vendvidék Natúrpark, Kerka-mente Natúrpark, Soproni-hegység Natúrpark, Sokoró-Pannontáj Natúrpark, Pinkamente Natúrpark. Az elmúlt tíz évben tehát régióknban hat natúrpark jött létre, működött és bizonyította fontosságát. A natúrparkok kultúrtájukhoz köthetők, olyan helyekhez, ahol a természet és ember alkotta környezetet harmonikus egységet alkot, ahol az ott élők fontosnak tartják ezen értékek védelmét és bemutatását.

Hazánkban a **Természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvény** a naturpark fogalmát a következőképpen határozza meg: „*az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területe, amely e jogszabályban foglaltaknak megfelelően jön létre*”

A naturparkok az elmúlt tíz évben régióink meghatározó és példaértékű szereplői váltak, ahol együttműködve, a térség szereplőit összefogva komplex módon tesznek a térségéért. A sokrétű tevékenységük közül kiemelkedik a turizmus területén végzett fejlesztő-és szervező munkájuk. 2007-ben a zöld turizmus évéhez kapcsolódva elindult egy kezdeményezés „Őszi Naturparkoló és a Nyugat-dunántúli naturparkok hétvégeje címmel”, mely sikeresnek bizonyult. Ennek az ötletnek a folytatását és továbbfejlesztését javasoljuk.

2. Bemutató

Az őszi időszak nemcsak a természetkedvelők körében népszerű kirándulási időszak, a szép idő, a táj, a pazar színekben játszó erdő sokakat csalogat ki a természetbe. Az Őszi Naturparkoló rendezvénysorozat célja, hogy a régió naturparkjai garantált programokkal várják a kirándulni vágyókat. Konkrét célunk, hogy a hat naturpark, hat hétvégre biztosítson programot a naturpark jellegzetességének megfelelően. A természetjáró túrák mellett, a kultúrához, helyi termékekhez kötődő programok is helyet kaphatnak a rendezvénysorozatban. A naturparkoló elsősorban a meglévő attrakciókra épít, de amennyiben évről évre megrendezésre kerül, úgy a folyamatos megújítás, új programok nyújtása elengedhetetlen. A naturparkoló keretében javasoljuk, hogy a régióban egy nagyobb túratalálkozó, természetjáró program is valósuljon meg. A program keretében az egyes célcsoportoknak megfelelő túraajánlatok kerülhetnek ajánlásra, teljesítménytúrák, éjszakai túrák, kalandtúrák, tanösvény látogatások, megfigyelések, természetfotózás.

A naturparkok átfogják régióinkat, a programban így a régió hat jellegzetes tájegysége válik érintetté. A projektben a naturparkok együttműködés keretében alakítják ki ajánlataikat, és a helyi szolgáltatók bevonásával komplex turisztikai ajánlatként közös marketinggel, együttesen jelennek meg a piacon.

3. Célcsoport, célterület

- természetjárást kedvelők
- aktív, mozgást kedvelők
- egészséges életmódra figyelők
- idősebb korosztály
- családok

4. Időpont, időtartam

A programsorozat megvalósítását szeptember közepétől október végéig javasoljuk

5. Lehetőség

A hathetes „naturparkoló”, vagyis naturparkokba járás, a naturparkok felfedezése programsorozat összeállítására többféle lehetőség is van. Egy-egy hétvége kapcsolható adott naturparkhoz, tehát szétosztva az egyes hétvégi programokért más-más naturpark a felelős.

De az egyes naturpark mind a hat hétvégre biztosíthatnak programot, természetjáró túrákat, vagy más-más tematikájú programot pl. kulturális séta, kézműves foglalkozás, bortúra, lovaskocsizás, tanösvény látogatás szakvezetéssel.

Több naturpark területén ezen időszakban nagyobb rendezvények is megrendezésre kerülnek pl. szüret, gesztenyeünnep, tökfesztivál, gasztronómiai fesztivál. Ezek a programok is beilleszthetők, illetve ezekre kapcsolódva szervezhetők saját programok.

A naturparkolóhoz kapcsolódva egy a látogatók számára ösztönző játék is hirdethető pl. aki legalább három naturparkot felkeresett az adott időszakban ajándékban részesül.

A túratalálkozó, egy hétvégre koncentrál, amikor a naturparkok köré felépített sokszínű a természetjáráshoz kapcsolható programot kínálunk. A program célja, hogy adott időben sok embert mozgasson meg, a „fesztivál” jelleg domináljon, sokféle program közül lehessen választani.

6. Várt eredmény

- a régió őszi időszakának meghatározó turisztikai terméke jön létre
- új természetjáró program létrejött
- a natúrparkokra ráirányítja a figyelmet
- natúrparkok közötti együttműködés erősödik
- közös marketing hatékonyabb eredményeket hoz
- vendégforgalom növekedése

12. Liszt projekt - Sopron

1. Helyszín

Sopron és Doborján, a megkezdett Liszt Fesztivál bővítése, szezon előtti megkezdésével.

2. Bemutató

A kulturális idegenforgalom nyugat- európai mintái azt bizonyítják, hogy egy-egy **karizmatikus alkotó (mint térségünk szülötte Liszt Ferenc) életműve alapját** képezheti egy rendszeresen jelentkező komplex rendezvénysorozatnak, mely évről évre a régióba vonz nagyszámú turistát.

Liszt szülő faluja, Doborján (igaz, hogy már nem Magyarország területén) Sopronhoz közel található. Amennyiben a megkezdett agyszabású Liszt programot sikerülne folytatni, akkor a leglogikusabb az lenne, ha Sopron lenne a központja. Sopron az egyetlen város a régióban melynek történelmi, kulturális hagyományai vannak, és megfelelő turisztikai infrastruktúrával is rendelkezik e tárgyban. Azonban a termék önmagában nem elegendő. Olyan kínálati csomagot kell kialakítani, melyben a város összes attrakciója szerepet kap és megtalálja a közös pontot a talentummal. (borturizmus- Liszt bor, gasztronómia- Liszt ételek, ifjúsági turizmus: fiatal tehetségek kutató verseny stb)

A magyar zenetörténet ilyen karizmatikus alkotó személyisége, világra szólóan jelentős, univerzális zeneművésze **Liszt Ferenc**. Liszt életműve és regényes élet útja tökéletesen alkalmas arra, hogy kialakítsa valamiféle „*Lisztzarándoklatnak*”, „*Liszt ünnepnek*” a gyakorlatát Nyugat- Magyarország különböző tájain, Sopronnal középpontban.

Az ismert és sikeres nyugat- európai rendezvénysorozatok, melyeket zeneszerző óriások köré szerveznek, például *Handel* (Halle és környéke), *Bach* (Brandenburg tartománya, Eisenach, Lipcse), *Schumann* (Weimar és környéke), *Schubert*, (Ausztria, Németország, Svájc) és *Beethoven* (Bonn), számos fontos tanulsággal szolgálnak.

1. Soha nem kínálnak egyedi rendezvényt, mindig **rendezvény csoportot**,
2. Mindig a **szerező az első kommunikációs elem**, az előadók, ha mégoly híresek is, másodlagosak az image megteremtésében,
3. A **művészet és a helyszín egysége** a legfontosabb. Az egyes rendezvénytípusok tradíciója a helyszínek változatosságában rejlik,
4. Minden egyes rendezvénynek van kommunikálható életrajzi, történelmi vagy műfajtróféneti eleme,
5. Minden rendezvény alapvetően zenei arculatához társul valamilyen zenén kívüli (színházi, táncművészeti, irodalmi, multimédiás) elem.

Egy ilyen rendezvény „súlyát” egyedül nem bírja el Sopron, ezért kell egy ilyen rendezvény sorozatot más településekkel közösen lebonyolítani. Lehet egy Ausztriával közösen határon átnyúló rendezvényt szervezni a bővülés érdekében. Egyik oldalon Sopron (Liszt által számtalanszor meglátogatott város, ahol sokszor is fellépett) másik oldalon pedig Raiding (Doborján) Liszt születési helye.

3. Célközönség, célterület

- Németek főleg a volt NDK-ból, Weimar környékén még mindig nagy a Liszt iránti rajongás
- Talán angolok, akik tisztelik és szeretik Liszt zenéjét
- Osztrákok (Gazdag zenei kultúrával rendelkező nép, Liszt nem emelkedik ki náluk, de nagyon

mély alázatot éreznek Liszt iránt. Mivel Lisztnek vannak erős Osztrák kötődései még nagyobb sikert is, el lehetne érni)

- Magyarok (inkább az idősebb korosztály [30-60] de azt badarság mondani, hogy a fiatalok nem szeretik a jó zenét. Igaz inkább a populárisabb kínálat miatt jönnének látogatóba, Sopronba, de a komoly zenei programokat is meghallgatnák)
- Környékbeli országok lakosai (Szlovákia, Szlovénia, Horvátország)

4. Időpont/ideőtartam

Május végétől július végéig

5. Lehetőségek

Neves régiókban lakó, vagy innen származó művész bevonása

Pályázati lehetőségek kiaknázása

Összefogás az osztrákokkal

6. Várt eredmény

Hosszabb tartózkodási idő a régióban, kulturális élményekben gazdagabb programkínálat.

13. Témapark koncepció: Fertőrákosi Kőfejtő világ attrakció fenntartható hasznosítása

1. Helyszín

- Az egyiptomi sziklatemplomok rejtelmes világát idéző Fertőrákosi Kőfejtő területe.
- 5-10 m átmérőjű vaskos kőoszlopaival, hatalmas méretű folyosóival, termeivel, labirintusaival meghökkenítő, de egyben felemelő látványt nyújt. A meglévő adottságai egyértelműen egy témapark kialakításának lehetőségét hordozza. Ma kiemelt turisztikai vonzerő.
- A természet és az ember által közösen alkotott „csoda” és az a kilátás, mely erről a helyről a Fertő tóra nyílik fantasztikus lehetőségeivel szinte magától kínálják a témák feldolgozásához a színtereket. Ezeket a látványtervnek megfelelően szinte azonnal be lehet rendezni ill. helyenként egy-két biztonsági korláttal célszerű azok körbehárolása.

Fertőrákos, amely település sokszínűségét, a régebbi korokról fennmaradt emlékek-látványosságok adják, jelentőségét pedig fekvése biztosítja:

- Kőfejtő – Barlangszínház: olyan különlegességgel bír, mely egyedülállóvá teszi.
- Mithraeum, a rómaiak megtelepedésének bizonyítéka, a környék római korú emlékei közül kiemelkedő jelentőségű.
- Az ország egyetlen köztéren álló Pellengére.
- A barokk püspöki palota: a települést a mindenkori győri püspökség birtokaként tartották számon, annak történelmét a püspökség és Sopron város között fennálló nem éppen felhőtlen viszony nagyban meghatározta.
- Vízialom a Napóra freskóval – ipari műemlék.
- Római katolikus plébániatemplom. 1696-ben szentelték, tornya középkori eredetű, kőből készült.
- A határnyitás, a Páneurópai megemlékezések színtere. Emlékmű, melyet Gabriele von Habsburg állíttatta / 1989 / és az egykori „vasfüggöny” egy darabját jelképezi.
- Fertőrákos – Mörbisch között időszakosan működő határátkelő.
- A Fertő tó magyarországi részének egyetlen üdülőtelepi megközelíthetősége.
- A Fertő parti kerékpáros turizmus centruma.

2. Bemutató

- Cél: Fertőrákos jelképévé vált Kőfejtő különleges látványának – természeti értékeinek a minél érdekesebb bemutatását szolgálja a tervezett témapark. Ne csak a meglévő hatalmas terek

gigantikus méretei, hanem az ott berendezésre kerülő attrakciók hatásával nyújtsanak maradandó élményt.

- A látogató kapjon teljes keresztmetszetet a Kőfejtő és a Fertő tó kialakulásáról, természeti értékeiről – ezen keresztül a település történetéről.
- Az emlékpark tematikájának fő vázát a Pannon tengertől napjaink Kőfejtőjének történeti áttekintése adja, de a fő mozzanatok kiemelt modulok beépítésével kapnak igazi hangsúlyt:
- A kőfejtő felső ún. kilátói részéről a gyönyörű Fertő táj, a Fertő-Hanság Nemzeti Park területe, a Kőfejtő védett természeti értékei ejtik rabul az embert. Aki erről a helyről a tóra tekint, abban természetszerűleg felmerül: „Vajon hogyan keletkezett ez a természeti ritkaság?”
- Ennek megfelelően a Kőfejtő kialakulását, történetét a Fertő tó, a Fertő táj játékoságával, annak változásaival együttesen érdemes csak bemutatni.

A kialakítás alapötletei:

A Fertőrákosi Kőfejtő - szabadtéri múzeumként - jelenleg is látogatható. Hatalmas termei és természeti környezete kötetlenül, vezetés nélkül felfedezhetőek.

A témapark kialakítása során figyelni kell arra, hogy az az összhang, mely jelenleg a Kőfejtő természeti értékei és a Fertő táj csodálatos kilátása között megvan, továbbra is megőrizzük, fenntartsuk. A beépített látványelemek a Kőfejtő és a Fertő táj kialakulásának magyarázatául szolgáljon, de tegye lehetővé a látóknak irányított, egyben szabad felfedezését. Az attrakció elemei a meglévő harmóniát és egyensúlyt nem bonthatja meg, ahhoz illeszkedve annak felfedezését szolgálja. Szükségtelen kötöttségek ne akadályozzák a szabad múzeumi látogatást, ez a helyszín továbbra is maradjon a rácsodálkozás és a lenyűgözés színtere.

A tematikát a mellékelt ábra szemlélteti, megadja az egymásra épülést, a kapcsolódási pontokat. A modul elemek tartalmi részei azoknak a témáknak a kifejtésére szolgálnak, melyek ismerete elősegíti az elérni kívánt teljes összkép kialakulását.

Így teljes egészét alkotnak, de egy részük megvalósítása későbbre is ütemezhető, amennyiben a projekt indításakor nem áll rendelkezésre a teljes kivitelezéshez szükséges forrás.

A témákhoz igazodó, azt megjelenítő médiaeszközök kiválasztásánál előnybe kell részesíteni azokat, melyek interaktív módon biztosítják a szabad felfedezést. A hatalmas belső terem és beugrásoknak diszkrét ill. a hatás eléréséhez szükséges megvilágítását mozgásérzékelők beépítésével úgy ajánlott megoldani, hogy a berendezett tematika fokozatosan táruljon a látogató elé és a végső összkép egy / tudatosan eltervezett / felfokozott állapotban teljessé váljon.

A barlangszínházi előadások példáján a témaparki rész kialakításánál is követendő, hogy a lenyűgöző természeti környezet mellett a fényhatások, vetített díszletek és az akusztika alkalmazása kivételes hatást eredményezzen, ezzel különleges és egyben páratlan élményvilágot teremtsen.

A Kőfejtő belső tereinek megtekintése után a tematikusan egymásra épülő és feltárt értékek valóságos bizonyítékaul a külső helyszínek szolgálnak. A külső helyszínek természetes és azok magyarázatára kialakított mesterséges terepasztalait” a már felfokozott hatást a természet oldaláról egészítik ki. A külső fő attrakció maga az a látvány, mely Mörbisch település-Fertő tó gyönyörű látvány után a Szárhalmi erdő szelíd dombsora nyújt, s mely mint kiemelt természeti érték - érhető módon - egy Világörökségi feltejtés előtt áll.

A kilátó részen kialakítandó ún. mellvéden a teljes látvány terepasztalát, azaz a látvány tájolását kell leképezni. A kőfejtői- fennsík útvonalán egy botanikai tanösvényt – a fellelhető ritkaságok jelzésével úgy célszerű kialakítani, hogy az a természet apró részleteinek felfedezése mellett pihentetésül szolgáljon. A tanösvény a Kőfejtői látogatás utolsó BÉKE ÉS MEGBÉKÉLÉS állomásához vezeti a látogatót. A Páneurópai Emlékművet a határnyitás, a „vasfüggöny” lebontásának emlékére emelték, mely a szögesdrót hatalmas formájú megjelenítésével mégis csak a béke szigetét jelképezi.

A felvázolt témapark tervezete alapján a Kőfejtő a kifogyhatatlan felfedezések helyévé válik.

Az attrakció elemei különleges élményvilágot teremtenek, szabad felfedezésének biztosítása mellett a természet szabad birtokba vételére szólítja fel a látogatót.

3. Célközönség, célterület

- Családok,
- Osztálykirándulók
- Kultúr-turista kör
- Ökoturista klubok , csoportok

4. Időpont/ időtartam

- Egész évben

5. Lehetőségek

- Kihelyezett tanórák
- Családi rendezvények szervezése
- Zenei és egyéb kulturális események szervezése

6. Várt eredmény

- Az ötlet alapvetően egy kiemelkedő lehetőségű vidéki kisteleptülés bekapcsolását eredményezi a turizmus vérkeringésébe, ahol egy világszenzáció, markáns, jól pozícionálható turisztikai termék jön létre.

14. Brennbergi bánya, látogathatóság megteremtése

1. Helyszín

Sopron – Brennbergbánya . A brennbergi völgy a Soproni hegység egyik legszebb vidéke. Ez a terület földrajzi vonatkozásban éppúgy, mint növényzetét tekintve alpesi jellegű. Sopront Brennbergbányával egy 10 km hosszú országút köti össze, melynek emelkedése 190 méter. A község jelenleg a látogatóknak inkább hegyi község vagy üdülőtelep benyomását kelti, minthogy volt bányatelepre emlékeztetne. 1752-ben, a barnaszén felfedezése után egy évvel elődeink alapították meg itt az első kis névtelen települést. Ebből fejlődött ki a mai Brennbergbánya.

2. Bemutató

Magyarország első szénbányája, melyet még Mária Terézia nyitott 1753-ban. 200 évi működés után bezárták. Külön érdekessége, hogy a bányajáratok átmennek az államhatáron. Az osztrák államhatár és a megépített műszaki zár gátolta a további fejlődést. A rendszerváltás által megszűnt a műszaki zár. Azóta évről-évre több turista látogatja meg Brennbergbányát. A település a rendkívül jó, de kihasználatlan turisztikai adottságokkal rendelkező brennbergi völgyben található.

3. Célközönség/célterület

Kulturális turizmus – talán elérhető a bánya védett ipari műemlékké nyilvánítása – ennek nem jártam még utána és annak sem, hogy ez korlátozná-e a turizmust. Kapcsolódás: Bányászati Múzeum – Brennbergbánya és Sopron.

Természetjárás – Brennbergbánya a természetjárók egyik kedvelt kiindulási ill. végpontja

Családi turizmus – családi programok beiktatásával (ld. lejjebb)

Extrém sport, kalandtúra – szervezett túravezetés

4. Időpont/Időtartam

Egész évben. A bánya nagyjából egyenletes klímával rendelkezik, független a külső időjárási viszonyoktól, ezért a turisztikai szempontból kedvezőtlenebb időjárási viszonyok mellett is jól látogatható lenne. A hosszabb időtartamú látogatás feltételrendszerének megteremtése alapvető cél.

5. Lehetőségek

- Szent Borbála (bányászok védőszentje, névnap: december eleje) napjára szervezett rendezvények...stb.

- „Úzd el a bányarémet” családi horror-show, kalandjáték a bányában

- A bányászat és a fakitermelés szorosan összekapcsolódó tevékenységek. A Favágó parkkal (ld. később) és a pályázat-elbírálásra váró egyetemi látogatóközponttal szoros kooperáció kialakítása: közös programok, ismertető, a bányaművelés-erdőgazdálkodás-faipar kapcsolódási pontjainak bemutatása, komplex ismeretanyag átadása, lehetőség szerint minél több interaktív elemet alkalmazva

- Vak ló is talál szenet: „kincskeresés” szintén családoknak – játékos vetélkedő.

- Kapcsolódás a legendaturizmushoz.: 1752. őszén, egy hűvös szeptemberi napon Rimbacher Pál Bánfalvi pásztor tüzet gyújtott, mint már annyiszor. Ezzel meggyújtott egy szénkiszögelést, amely begyulladt a föld felszínén és folyamatosan égett, így lett felfedezve a szén. Azt a helyet, ahol a szén égett “Brennender-Bergnek” nevezték el, ami magyarul annyit jelent, mint Égő hegy. Erről kapta a völgy a Brennbergbánya nevet.

6. Várt eredmények

A méltatlanul elhanyagolt település és völgy megjelenése a turisztikai palettán. Ezzel tovább lehet oldani a térség Sopron központú jellegét.

A térségbe érkezők tartózkodási idejének meghosszabbítása, ezzel és a kapcsolódó projektekkal.

Desztinációk összekapcsolódásával szemléletformálás, mind a kereslet, mind a kínálat részéről.

Kapcsolódó projektekkal együtt az aszezonális erősítése a térségben.

Szintén a kapcsolódó projektekkal együtt erős „Marketingelem” kialakítása: selmeci hagyományok, zöld (ökö) övezet (Green Belt is), témaútvonal: erdő, fa, bánya, fafeldolgozás.

15. Minipannon / Mini Hungary

1. Helyszín

A helyszínt az elérhetőség szempontjainak, a logisztikai, és szolgáltatási funkciók minőségi (és mennyiségi) paramétereinek figyelembevételével célszerű kijelölni. Az esetleges szinergikus hatások feltérképezése is segíthet a helyszín helyes kiválasztásában. Ezen ismeretek függvényében elsősorban a Soproni medence vagy a Gyöngyös patak völgye tűnik a legmegfelelőbb helyszínnek., így szóba jöhet Sopron, vagy pl. Kőszeg, amely egy új családbarát termékkel (pl. Gödörben az elkerülő út melletti 20 hektáros gyönyörű területen) a Gencsapáti és a Szombathelyi kalandparkokkal, Chernel István Látogató Központtal való együttes menedzseléssel egymást erősítő hatású lehetne. A város ökoturisztikai termékeire is serkentően hatna.

2. Bemutató

A „mini Magyarország” a Minimundushoz (Klagenfurt) és a Madurodamhoz (Hollandia) hasonlóan építészeti, kulturális és természeti értékeit mutat be (a Minimundustól eltérően nem a világ, hanem

hazánk értékeire koncentrálna). Koncepciójában az előzőektől annyiban eltér, hogy mindezt térképszerűen – vagyis léptékhelyesen – mutatná be egy kb. 500*200 m (10Ha) területű földrészleten. Vagyis egy ekkora területen „bejárható” lenne Magyarország, oly módon, hogy a sétautak, ösvények is az országos úthálózat leképezését adnák. A „térképen” a jelentősebb települések mellett – esetleg szintén méretarányosan M=1:100 lehetne a jelentősebb épületeket bemutatni.

Helyszíneként a nyugati határszél javasolható, így a park az itt beérkező turisták számára az egyik első turisztikai látványosságként szolgálhatna. A park nemcsak a külföldi turisták orientációját, országismeretét segítheti elő, hanem osztálykirándulások, diákcsoportok számára is turisztikai vonzerőt jelent. A parkjelleg, a sétányok megfelelő lehetőséget biztosítanak igényes zöldfelület kialakítására, a seniorturizmus fogadására. Megfelelő kiszolgáló létesítményekkel és programokkal a családi turizmus számára is vonzó lehet a Minipannon park.

3. Célközönség/célterület

- Családok,
- Osztálykirándulók
- Ökoturista klubok , csoportok

4. Időpont/Időtartam

Egész évben

5. Lehetőségek

- Kihelyezett tanórák
- Családi rendezvények szervezése
- Zenei és egyéb kulturális események szervezése

Megfelelő telephely választás esetén szinergikus hatások elérése a környék idegenforgalmi vonzeróival. A Minipannon park „országimázs” arculatának erősítése, reklámcélú alkalmazásában rejlik lehetőségek. Reklámfelületek biztosításával a bemutatott vonzerók piaci pozíciójának javítása Széles célcsoport elérésének lehetősége, mind a belföldi, mind a külföldi keresletnél.

6. Várt eredmények

A környékbeli vonzerók szezonális csökkenésének csökkentése.

Az ötlet alapvetően egy országosan egyedülálló turisztikai termék elindítását indukálja. Egy vidéki kisváros fokozottabb bekapcsolását eredményezi a turizmus vérkeringésébe, ahol egy széles körben érdeklődésre számot tatható turisztikai termék jön létre.

16. Zenei- és filmfesztiválok

1. Helyszín

Bármely Nyugat-dunántúli fürdő területe vagy közvetlen környezetében felállított közel 1000 férőhellyel, színpaddal.

2. Bemutató

A Nyugat –dunántúli fürdők fejlődése érdekében a hatalmas fürdőfejlesztések és a településfejlesztés mellett várhatóan frissítőleg hatnának különféle Zenei- és Film Fesztiválok.

A rendezvények révén valószínűsíthető a vendégek hatékonyabb megtartása, hosszabb tartózkodásra ösztönzése, a szezonon kívül is további vendéggenerálás, a teljesebb pihenés, gyógyulás zenei-kulturális élmények, programok segítségével.

Az utazási szokások folyamatosan változnak, amit az ajánlott rendezvények (Film-, Operett-, Tánc- és Opera Fesztiválok) szervezése kapcsán feltétlenül figyelembe kell venni. A változások között a fesztiválok számára kedvező trend az utazások rövidülése, gyakoriságának növekedése. A „fürdő turisták” olyan terméket preferálnak, amely maximális élményt nyújt minimális idő alatt. A kulturális turizmus jelentősége egyértelműen fokozódik. Elsősorban a minőségi, változatos programokat kínáló, témájukban egyedülálló, e kitételek miatt maradandó élményt nyújtó kulturális nagyrendezvények iránt érdeklődő réteget célozzák meg ezen ajánlott események. A potenciális látogatókat földrajzilag, kor szerint, érdeklődési kör szerint, valamint az utazás célja alapján lehet csoportosítani a fesztiválok első megrendezései előtt.

A fürdők között lehetne a különféle kulturális rendezvényeket szelektáltan ajánlani.

Az egyik fürdőben mehetnének a musical-ek, a másikban az operettek, a harmadikban a könnyedebb operák és a negyedikben a filmfesztivál. Ezek akár cserélődhetnének évenként.

Az egyik évad végén (szept. végén) lehetne sorsolni, hogy kié is jövőre a musical, az operett stb.

3. Célközönség, célterület

Az utazási szokások változását figyelembe véve az alábbi célcsoportokat lehet kialakítani:

- fürdőkön tartózkodó vendégek
- Nyugat-Dunántúli opera- vagy operett-, vagy musicalbarát lakosok korhatár nélkül
- Ausztriában, Szlovákiában, Szlovéniában 100-150 km-es körzetben lakó zene- és filmkedvelők
- Nyugat-európai, kulturális turizmus iránt érdeklődő, igényes élményüdüző réteg (környékbeli frekventált turisztikai helyeken a fesztivál ideje alatt tartózkodók)
- Magyarországon belül (Bp. és más régiókból) utazni vágyó, intellektuális érdeklődésűek korhatár nélkül

Mindezen csoportok még kor, zenei preferenciák, érdeklődési kör szerint további alcsoportokra bonthatók.

4. Időpont/ időtartam

Május végétől június végéig és szeptember hónapban.

5. Lehetőségek

Neves régiókban lakó, vagy innen származó művész bevonása

Pályázati lehetőségek kiaknázása

Összefogás a művészeti menedzselésben

6. Várt eredmény

Hosszabb tartózkodási idő a fürdőhelyeken, élményekben gazdagabb programkínálat, elégedettebb vendégek és szállásadók a fürdőhelyeken, mivel ilyen nagy rendezvényekkel élőbbé válnak a települések.

17. Legendaturizmus - Legendák a Nyugat-dunántúli régióban

A legendaturizmust régiókban többféleképpen is fel lehet építeni

I. Területi alapon lehatárolható

A nem desztináció-orientált turisztikai kereslet elsősorban a kevesebb utazással járó sokszínű, változatos csillagtúrákat részesíti előnyben. A legendaturizmust ebben a megközelítésben leginkább területi alapon lehet pozicionálni, turisztikai terméként értékesíteni

A. Legendák és igaz történetek Győrről

Vaskakas története:

Győr ismert szimbóluma a Dunakapu téren felállított széljelző, amelyet 1598-ban egy Pálffy huszár megszólaltatott pánikot keltve a törökök körében, eldöntve ezzel a vár visszavételének csatáját. Ma a Múzeumban őrzik.

A "Vastuskós" Ház:

A Széchenyi tér 4. sz. alatti épületet Vastuskós Háznak nevezik, a vándorló kézművesek itt tartózkodásuk emlékére bevertek a fatörzsbe egy-egy szeget.

Frigyláda-szobor:

A Gutenberg téren áll a győri barokk egyik legszebb emléke, a Frigyláda-szobor. 1729-ben az akkori jezsuita kolostorba menekült szökött katonát a püspök megpróbálta a püspökvárba átmenteni. A ministránsnak öltöztetett katonát felismerték és az úrnapi körmenetre rontott a fegyveres katonaság. A dulakodás közben kiesett és eltörtött oltári szentségen esett sérelem kiengesztelésére 1731-ben emeltette III. Károly király az emlékművet.

A lőcsei fehér asszony

A Rákóczi Ferenc utcai régi városháza börtönében – Jókai Mór regény hősnője a "Lőcsei Fehér Asszony" Korponainé Géczy Julianna volt. 1715. szeptember 25-én 11 órakor a győri vár piacán, a mai Széchenyi téren a tömegek szeme láttára a hóhér bárdal leütötte szép fejét.

Szent László hermája

A győri bazilikában őrzik Szent László királyi hermáját. A Szent Korona és a Szent Jobb mellett Magyarország egyik legjelentősebb szakrális emléke.

B., Soproni és környékbeli legendák

Nagycenk

955 augusztusában az Augsburgot ostromló magyar kalandozók megütköztek a Lech-folyó mezején Ottó német király hadaival. A csata kimenetele ismert. Lél, Bulcsú és Súr vezéreket a király kivégeztette. A csatavesztés után hét véres ábrázatú, megcsonkított (fül és orr nélküli) férfi érkezett a nyugati gyepűhöz. Az örök nem engedték be őket az ország területére, csak a német király üzenetét továbbították Taksony fejedelemnek. Miszerint: „Így jár minden magyar, aki német földre teszi a lábát!” Taksony parancsára a hét gyázmagyart, hitványt (cenket) nem engedték haza, hanem a gyepű mentén kellett letelepedniük. A monda szerint tehát ők lennének az alapító atyák, s a község neve is innen eredeztethető.

Kecske templom - Sopron

Kecske templom a XVII. században koronázások és országgyűlések színhelyéül szolgált. A legenda szerint egy a közelben legelésző kecske a szarvával kincses ládikót forgatott ki a földből. A valóság azonban prózaibb. A városban élt a gazdag Geisel-család, ők építették a templomot. A templom bejárata fölött látható a család címere a kecskével. A templomhoz kolostor csatlakozott, amelynek gótikus, faragványokkal ékes Káptalanterme a magyar gótika remekműve.

Fertőrákos

Évszázadokon keresztül a győri püspökök nyári rezidenciájául szolgált a Fertő-tó parti hangulatos településen álló, díszes freskóiról, gazdag stukkódíszítéseiről nevezetes kastély. Már a középkorban is udvarház állt itt, ám annak nyomai nem lelhetők fel, mivel a győri püspök és Sopron városának viszálykodása idején, 1311-ben a soproniak lerombolták. A romok helyén felépített kastély - melynek alapjait valószínűleg Draskovics György püspök rakatta le a 16. század második felében - nyújtott menedéket a győri püspököknek, miután a törökök elfoglalták Győrt. A legendák szerint hétszáz méter hosszú alagút vezet a kastély pincéjéből a közeli erdőbe, amely menekülési útvonalként szolgált a török kor idején. A kastély alatt két hatalmas boltozott mennyezetű pince található. Az egyikből induló - napjainkra beomlott, és kutatásra váró járat - a helyi legendák szerint a

patakon túli erdőbe, vagy egészen Sopronig vezet. A pincéjében két hatalmas, 18. században készült bálványprés is látható

Kékfrankos legendája - Sopron

1809-ben a magyarul egy szót sem tudó soproni poncichterek nem sejtették, hogy a lakásaikba bekvártélyozott napóleoni katonák, akik csak terhet és szenvedést jelentettek a városnak, utódaiknak milyen nagyszerű örököt hagynak.

Történt pedig akkor, ahogy a nép emlékezete megőrizte, hogy a katonák élvezték a magyar hon ízletes és bőséges kosztját és a soproni történelmi borvidék ízeit. A kötelező ellátmányon túl a katonák vásárolták a jófajta bort és próbálták feledni a háborús idők veszélyeit. A borosgazdák hamar felismerték, hogy a francia katonák két féle pénzzel rendelkeznek, egy fehér színű háborús pénzzel, melyet a hadikiadások fedezésére készítettett Napóleon és egy kék színű pénzzel, mely még a régi időkből származott és értékesebb volt. A poncichterek a legjobb boraikat csak a kék színű pénzért voltak hajlandók kimérni és fizetéskor csak annyit mondtak: kék frankot.

A hagyomány szerint erre a kiváló borra ragadt rá a név, kékfrankos, melyet azóta is így emlegetnek Európa számos vidékén. A történet szép, de biztos, hogy nem igaz, hiszen a napóleoni háborúk idején Sopronban is a fehér borok voltak jellemzőek és csak a filoxéra vész (1800-as évek második fele) után jelent meg nagy tömegben a Kékfrankos szőlő.

Ha már a származása a bornak nem előkelő - az ampeológia szerint a Kaszpi-tenger mellől érkezett - a gyógyhatásához kétség nem férhet. A vörösbor háromszoros pozitív élettani hatása köztudomású ám bécsi orvosok a két világháború között megállapították, hogy a soproni szőlőben a borkósavas sók a bél- és gyomorrenyheséget gyógyítják. Az orvosok betegeknek az akkori Lövérszállót, ma Hotel Marónit javasolták és a bécsi gyógyturisták nagyszámban ellepték a várost. Kúrálták magukat, kirándultak és ha a Várhely kilátóból megpillantották a Schneeberg havas csúcsait, kicsit otthon is érezték magukat. A szomszédolásnak a II. Világháború vetett véget és sokáig nem érkeztek gyógyturisták Ausztriából.

II. Desztinációorientált legendaturizmus

A legendaturizmus, mint desztináció idegenforgalmi attrakciói térben igen szórta helyezkednek el. Témánként csoportosítva viszont lehetőség kínálkozik témaútvonalak (ld. a lehetőségek között) kialakítására.

1. Vallási témájú legendák

A vallási turizmus régiókban kevésbé jelentős szereppel bír, Pannonhalmát leszámítva a vonzerők jelenleg lokális jelentőségűek. E vonzerők legendái nem, vagy kevésbé ismertek, az ebben rejlő lehetőségek kiaknázatlanok. A hazánkban oly erős Mária-kultuszra építve Rőjtökmuzsaj, Vasvár, Horvátnádaj és különösen Máriakálnok kerülhet előtérbe

Búcsúszentlászló

A Veszprémi Egyházmegyéhez tartozó kegytemplom. Fogolykiváltó Boldogasszony és Szent László kegyhelye. A község a Dunántúl egyik legnagyobb búcsújáró helye, első kápolnája még valószínűleg Szent László király idejében épült. "A török a XVI. században elfoglalta ezt a vidéket, s foglyaikat Búcsúszentlászlóra hajtották, ahová az angyalok a legenda szerint a foglyok vigasztalásául egy kis kápolnát hoztak. A legendára utalva a kegykápolnát a nép Angyalok kápolnája néven emlegeti."

Röjtökmuzsaj

A ma is nagy köztisztelettel körülvett kegyszobor története 1496-ban kezdődött, amikor a Vimpác (Wimpassing) község hívei templomot építettek. A templom elkészült, csak az oltárkép hiányzott. Ekkor történt, hogy a Lajta folyó partján dolgozó parasztok egy szép Szűz Mária szobrot találtak. Ezt a szobrot tették az oltárra. A szépen faragott szobor kezdettől fogva nagy tiszteletnek örvendett nemcsak a falu, hanem az egész környék lakói részéről. A legenda szerint 1529-ben a Bécs alól visszavonuló törökök egyik parancsnoka magával vitte a szobrot. Útközben súlyosan megbetegedett, már-már halálán volt, amikor az egyik magyar fogoly, egy egyszerű kondás azt tanácsolta neki, hogy küldje vissza a szobrot, és akkor meggyógyul. A basa az intésre hallgatva megbízta a foglyot, hogy vigye vissza a Szűzanya szobrát. Amint a szobor elkerült tőle, a basa azonnal meggyógyult.

Vasvár - Szentkút

Mária neve napján és a helyi Nagyboldogasszony-templom búcsúnapján minden évben ezrek zarándokolnak a Szombathely és Zalaegerszeg közt lévő Vasvárra, Nyugat-Dunántúl legismertebb búcsújáró helyére. A hívők a szent kúthoz mennek, aminek a legenda szerint csodatevő ereje van. 1860 körül történt, hogy a gyönyörű természeti környezetben, ahol források fakadtak, megmosdott egy vak huszár, és visszanyerte látását. A történetírás szerint a huszár - név szerint Horváth Mihály - kápolnát épített a szent helyre, és remetének állt. Híre elterjedt, így a XIX. század közepétől özönlenek a városba a hívők.

Máriakálnok - Sarlós Boldogasszony kegykápolna

A kicsi, de ismertebb kápolnát a Mária-kultusz jegyében emelték, több csodát is kapcsolnak hozzá. A középtornyos egyhajós épület 1874-ben készült kora középkori román építészet stílusjegyeinek felhasználásával. Az egyik legenda szerint: 1529-ben a török elől visszavonuló keresztény seregek itt megpihentek, és a forrás csodatevő ereje folytán a katonák sebei behegedtek, a betegek meggyógyultak. Majd újabb csoda történt: egy kálnoki halász hársfából faragott Mária-szobrot talált a forrás vizében. A halász a forrást és a szobrot védendő kis építményt emelt. Ezt a fia kápolnává bővítette, mint remete lakott mellette. A kis kápolna helyére Viczay János, a falu földesura, 1643-ben hálából nagyobbat emeltetett. Történt ugyanis, hogy vadászat közben messze betévedt az ingoványba, és csodának köszönhetően menekült meg. Az ártérben fekvő kis építményt az áradás többször elöntötte, de mégsem a víz, hanem 1873-ban tűz pusztította el. A mennyezet leszakadt, az oltárkép elégett, de a Mária-szobor - újabb csodás elem - csak megpörkölődött. Közben a kis kápolna neves búcsújáróhellyé vált. Évente több tízezer zarándokoltak el gyógyulást keresve. Ezt tudva az már nem is csoda, hogy a következő évben új kápolna védte a tűztől megmenekült Mária-szobrot.

2. Települések életével, híres személyiségeivel összefüggő legendák

E legendák többféle desztinációt is érinthetnek: legkézenfekvőbbben a települések kulturális programjaiba illeszthetők be, mivel ezek azonban jórészt szezonális időszakban vannak, ez a megoldás látványos véáltozást nem fog eredményezni. Javasolható inkább a legenda önálló programként történő bemutatása. Ez nem feltétlenül csak kulturális esemény lehet, szóba kerülhet kalandturizmus, aktív (sport) turizmus, családi turizmus is.

Vend-Vidék – Orfalu, Fekete tó

Orfalu - A Vendvidék legkisebb községe, a 20. század elején még háromszázan laktak a faluban. A központjában álló harangláb a faluban címerében is megtalálható. A falu az Őrség és a Vendvidék határát őrzi, végében található a táj legszebb és legértékesebb természeti értéke a láppá változott Fekete-tó, ahol a legenda szerint egy templom süllyedt el.

Pannonhalma

A legenda szerint a honfoglaló magyar törzsfők a Szent Márton hegyről széttétekintve, s Pannonia szépségét látva döntöttek a letelepedés mellett. Országalapító utódaik száz évvel később ugyanezen a hegyen építették fel Pannonhalma apátságát.

Fertőszéplak

A faszindelyes, barokk templom magasra húzott homlokzatát két erős torony fogja közre, ezeket tagolt párkány osztja ketté. A homlokzat közepén ajtó, felette a Széchenyi-címer és a körszeletíves oromzaton Szent József-, Keresztelő Szent János- és Immaculata-szobor áll. A XVIII. századból megmaradt az eredeti berendezés, különösen szép a gazdagon faragott szószék. A két toronyban összesen hat harang volt. az egyik, jelzés nélküli harangról a **legenda azt tartja, hogy a Fertő iszapjából egy bika ásta ki.**

Szombathely

A legenda szerint itt kiáltották ki császárnak Septimus Severust, de a Colóniában sokszor megfordult Marcus Aurélius és Constantinus császár is. Itt született Márton is, aki később Tours püspöke lett, s akit halála után szentté avattak.

Hörmann-forrás -Kőszeg

Ma már népszerű kirándulóhely a kristálytisza vizű Hörmann-forrás, pedig a Kőszegi-hegység legmagasabban eredő forrásához szomorú legenda fűződik: a hagyomány szerint Hörmann Mihály kapitány csellel juttatta be Bethlen hadait várába, ezért megtorlásul az osztrák zsoldosok a menekülő kapitányt elevenen nyúzták meg a forrás mellett.

3. Egy kis misztikum

Farkasember legenda – Küldöttfarkas, Göcsej

A farkasembereket hagyományosan a halottak birodalmával hozták kapcsolatba, és a **karácsonyt követő 12 éjszakán** tartották a legveszélyesebbnek. Az emberfarkas alakja a közelmúlt magyar néphitében elsősorban úgy ismert, hogy bizonyos egyének - főleg pásztorok - saját elhatározásukból farkassá tudnak változni. E hiedelmek és mondák századunkban főleg a Nyugat-Dunántúlon és az északkeleti területeken éltek, helyileg különböző névváltozatokkal: **küldöttfarkas, Göcsejben farkaskoldus** (Hont m.), *farkasember* (Tiszántúl), *szakállas farkas, küldött ördög*.

Két okból is javasolható e legenda kiaknázása: egyrészt a gyönyörű, de ismertségében, népszerűségében és látogatottságában az Őrségtől messze elmaradó Göcsej egyik turisztikai vonzereje lehet, a decemberi – és ez a másik ok – időszakban.

4. Gasztronómia

A langalló hazánkban nem, vagy kevésbé ismert tésztafajta. Bio, öko, zöld és falusi turizmus által érintett településeken jelenthet további „arculaterősítés”-t.

Kenyérlegendák - Langalló vagy pompos

A németek nehéz, feketésbarna héjú rozskenyere, a Pupernickel íze savanykás, hosszú órákon keresztül sütik, és nagyon sokáig gőzölik. **A langalló leginkább a Nyugat-Dunántúlon elterjedt kenyérfajta.** A langalló tulajdonképpen a kenyérsütés maradékából, a "teknőkaparékból" és az érett kenyértésztából

készült sült tészta. Amikor sok búza termett, a kenyértésztából még maradt elég arra is, hogy különféle lepények, lángosok vagy egyéb péksütemények készüljenek. A langallót vagy az általában tejföllel, szalonnával ízesített pompost otthon is el lehet készíteni. Fehér vagy burgonyás kenyértésztát dagasztunk, és miután megkelt, körülbelül 6 részre osztjuk. A tészadarabokat gyúrás után ujjnyi vastagra nyújtjuk, lekenjük vizes ecsettel, majd 190 Celsius fokra előmelegített sütőben 10-15 perc alatt megsütjük. Amikor még meleg, bedörzsöljük fokhagymával. A tészta a pizzához hasonlóan különféle "feltéteket"- hagymát, sonkát, tejfölt, szalonnát - helyezhetünk, és a variációknak csak a fantáziánk szab határt.

Soproni kékfrankos, ld. korábban

Lehetőség:

1. Legendák Háza Panoptikum Hollókőn ehhez hasonló helyi termékfejlesztés

Példa: „Mindazon kedves Hollókőre érkezőnek, aki szeretné megismerni a világörökségi helyszín izgalmas és regényes történelmi múltját, ajánljuk az Ófalu elején található Legendák Házát.

Kiállító-helyiségeinkben négy legendát mutatunk be, Hollókő kialakulásától a török időkig. Az igényesen elkészített panoptikum szobáiban a legendák egy-egy mozzanatának megjelenítése mellett, a teljes történetek a kihelyezett tájékoztató táblákon olvashatók. Ezek a szövegek több idegen nyelven is rendelkezésre állnak.

A korabeli hangulatot középkori énekek és táncok zenei aláfestése teszi teljessé.

A Legendák Házának udvarán, igény szerint középkori történelem órát is tartunk. A foglalkozás során Hollókő legendáival, a középkor fegyvereivel és viseleteivel ismerkedhetünk meg. A korhű ruhába öltözött vitéz Hollókő történelmén keresztül Magyarország egyedülállóan izgalmas múltjába is betekintést ad.

A középkor fegyverei, a kard, a lándzsa, a hajtóbárd és az íj bemutatása után az érdeklődők azokat egyénileg is kipróbálhatják. „

2. Legendák összekapcsolásával programok kialakítása, pl: Brennberg+Langalló: tűzrakás és kenyérsütés együtt.

3. Zarándokútvonal kialakításával a régió vallási turizmusának erősítése:

Mária útvonal (Röjtökmuzsaj, Vasvár, Máriakálnok, Horvátnádalja (Házaspárok útja), Szt. László útvonal: Győr-Búcsúszentlászló

6. Várt eredmények

A legendaturizmus fogalmát hazánkban eddig csak az Észak-Alföldi régió próbálta kiaknázni. Az új desztinációval nő az élményszerűség, a legendákhoz kapcsolódóan új – szezonon kívüli időszakban megrendezhető – programok indítása, ezáltal az aszezonális időszak erősítése. A programokon keresztül a helyi társadalom aktivizálása, ismeretek bővítése. A már meglévő tematikus útvonalakhoz (borút, kolostorút) kapcsolódó legendautakkal a „sokszínű régió” imázsának erősítése.

18. A Borostyánkő út melletti római városok összefogása (Sopron-Szombathely-Zalalövő)

1. Helyszín

Sopron – Szombathely – Zalalövő

2. Bemutató

A Zalat övező erdőrengetegben és a mocsárvilágban már a bronzkorban kereskedelmi útvonal vezetett keresztül, mely később Borostyánútként a Római Birodalom úthálózatának egyik ütőerévé vált. Ez az ütőér Pannonia nyugati részén a mai Szombathely és Sopron érintésével haladt tovább. A borostyánút ahogy 2000 éve úgy ma is a Nyugat Dunántúlt „fűzi fel” a Kárpát medencében, szinte úgy tűnik, hogy a régióalkotás során (1996-ban) a tervezők figyelembe vették ezt. Így kézenfekvőnek tűnik, hogy erre a láncre akár a régió több gyöngyszemét is felfűzzük.

3. Célközönség/célterület

Kulturális turizmus

Borturizmus

Aktív turizmus

Családi turizmus

4. Időpont/Időtartam

Egész évben

5. Lehetőségek

- Sokféle desztináció (lásd lentebb), ezek lehetséges kombinálásával a tartózkodási idő növelhető.
- A desztinációk interpretálása egyértelmű színekkel (lásd lentebb), ezek általános használata (útikönyv, prospektus, útjelző táblák)
- a desztinációk – maguk is színek – önmagukban is sokszínű vonzerővel rendelkeznek. A Régió pozicionálása: sokszínű régió. (Ha Burgenland lehet Sonnenland, mi lehetnénk Szivárvány-régió)

1. Várak, kastélyok, kalandok a Borostyánút mentén: (barna v. antracit)

1a: Zalalövő-Körmend-Vasvár-Sárvár-Szombathely-Kőszeg-(Fertőd)Sopron.

Programjavaslat:

1 nap:

Zalalövő

Körmend

Látnivaló: Körmendi Kastélypark KÖRMEND, Batthyány kastély

Esemény: Nemzetközi Szobrász Szimpózium

Vasvár

Domonkos templom

Sárvár:

Nádasdy vár. Mai állapotában, későreneszánsz várkastély. Az ötszögű kastélyépületet kívülről kő-tégla erődítési rendszer veszi körül, egykori vizesárokkal

Sárvár termálfürdő – wellness program

2. nap:

Szombathely – rövid városnézés

Holdfény park
Kőszeg – Jurisics vár megtekintése
Minipannon
Kevésbé kedvező időjárás esetén a Holdfény park és a Minipannon meglátogatása helyett /vagy mellett hazánk egyik legismertebb kastélya, a fertődi Eszterházy kastély megtekintése.
Sopron

1b Zalalövő-Körmend-Güssing-Szombathely-Kőszeg-Lockenhaus-Sopron

Ez az túra híven mutatja be a Pannon táj, építészet, kultúra, társadalom sokszínűségét. Különös élményt nyújt a Körmend-Güssing túra, hiszen a Batthyány család két „otthonát” jelentik ezek a városok - Vas megyében és Burgenlandban. A családhoz számos történet, legenda szóbeszéd kapcsolódik, ezek bemutatása, turisztikai célú hasznosítása mindeközéig korlátozottan valósult meg. A kőszegi vár önmagában is turisztikai vonzerő, a környező települések számos szabadidős programot kínálnak. A Zsirán tervezett közúti határátkelő megépülésével az útvonal elemei közé kerülhet Nagyecenk, esetleg Fertőd is.

2. BORostyán ÚT: (vörös út)

Zalalövő – Szombathely-Vaskeresztes-Kőszeg (Kőszeg-Vashegy borút) – Sopron (Kékfrankos borút)

A túra két történelmi borvidéket érintve jut el a célállomáshoz. A borvidékek önmagukban is széles programkínálattal rendelkeznek (borút), elsősorban a szeptember-októberi időszakban. Természetesen ezen programok után a gépkocsival történő továbbhaladás nem javallott, így ez az út 2-3 napos programot jelent. Fakultatív programként a szomszédos Burgenlandi borvidék is megtekinthető (Weinroute Burgenland), akár az Alpokaljáról, akár Sopronból.

3. Virágzó Borostyán(út): (zöld út)

Zalalövő – Jeli arborétum-Szombathely – Kámoni arborétum – Szelestei arborétum - Sopron - Botanikus kert

Ez a túrajavaslat elsősorban a tavaszi időszakot (április-május) célozza meg, a teljes vegetációs időszakon belül. Ennek elsődleges oka a jeli arborétum, mely az ebben az időszakban gyönyörűen virágzó rododendronjairól híres.

A túraútvonal szintén sokszínűséget mutat, ezt mindenképp érdemes kiemelni: a városi szövetbe ágyazott soproni (egyetemi), kámoni arborétum mellett megtalálható a természeti környezethez illeszkedő jeli, valamint a kastélyparkba „tervezett” szelestei is. Ezt a változatosságot fokozza a parkok eltérő, jellegzetes növényvilága.

4. Római városok, magyar falvak: (fehér út)

Zalalövő – Pityerszer-Szombathely-Cák-Fertőendréd –Sopron

Az épített örökség, építészeti kultúra szerelmeseinek túraútvonala lehet ez. És – ahogy ezeken az utakon már megszokhattuk - a sokszínűség jegyében: az egykori római város közül az első helyszín (Zalalövő) kisváros lett, a második mezőváros, a harmadik középkori szabad királyi város.

Pityerszer a honfoglalás óta lakott Őrségben fekszik, Európában szinte egyedülállóan itt maradt fenn 1000 éve változatlan formában a településszerkezet. A szeres település megtekintése közben a gazdálkodással, a helyi építészeti értékekkel lehet ismerkedni. Számos portánál folytatnak hagyományos, fenntartható gazdálkodást – amit be is mutatnak. Az idetévedt turista kenyeret süthet, vaját köpülhet, de akár fazekasmestereknél korongozhat is. Az első nap biztosan nem érdemes innen tovább menni.

Lehetőségek: történelmi témapark, biogazdálkodás (vagy fenntartható gazdálkodás tanösvény Szombathely: Iseum, római kori emlékek megtekintése

Cák: pincesor – a túra itt összekapcsolható a borúttal, szelídgesztenyével, ökoturizmussal, természetjárással.

Fertőszéplak: tájházak.

Lehetőség: A nem igazán attraktív tájházak újrapozicionálása: helyi piac, helyi termék. Helyi anyagokból készült (pl. nád) termékek piaca

Sopron: római alapokon nyugvó középkori belváros.

Lehetőség: esti-éjszakai „lámpaoltó” idegenvezetés

6. Római hagyomány – újkori hagyomány: fürdő kultúra útvonal (kék út)

Zalalövő – Szentgotthárd – Sárvár/Szeleste/Bük – (családosoknak: Lutzmannsburg) - Sopron-Balf

7. Várt eredmények

- a régió megyei közötti ágazati (turizmus), szervezeti kapcsolatrendszer, együttműködés erősödése
- új arculati elem megjelenítése a régió turisztikai kínálatában, marketingjében: az antik kor megjelenése, Savaria fesztivál „erősítése”, ill kölcsönhatás.
- Zalalövő turisztikai potenciáljának erősödése
- desztinációk közötti kapcsolatépítés, kapcsolaterősítés, helyi szereplők kitörése a lokalitásból
- szinergikus hatások: kapcsolódás a már meglévő tematikus utakhoz: borutak, kolostorutak.
- a kínálati elemek sokszínűségének fokozásával az aszezonális turizmus iránti igény növekedése, nem csak a kereslet, hanem a kínálat (szolgáltatók) részéről is.

19. Egészségközpontok köré felépített rendezvénystruktúra

1. Helyszín

A nyugat-dunántúli régió legjelentősebb vendégéjszakát produkáló idegenforgalmi vonzereje a szezonon túli, szeptembertől májusig terjedő időszakban az egészségturisztikai szolgáltatások.

Az átlagos tartózkodási időnél hosszabb időre érkező és nagyobb költségű hajlandósággal bíró turisták színvonalas és sokszínű programokat igényelnek a fürdők kínálata mellett.

A turisztikai régióban három nemzetközi /elismertségű gyógyfürdő van, helyi / kistérségi szerepkörű pedig tizenkilenc.

Nemzetközi és országos jelentőségű gyógyfürdők Nyugat-Dunántúlon: Balf, Bük, Sárvár.

Helyi és körzeti jelentőségű termál- és gyógyfürdők Nyugat-Dunántúlon: Bázakerettye, Borgáta, Csorna, Hegykő, Győr, Kapuvár, Kehidakustány, Lenti, Letenye, Lipót, Mesteri, Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Szeleste, Szentgotthárd, Szombathely, Vasvár, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót.

2. Bemutató

A fentiekben felsorolt helyszíneken - kiemelten a nemzetközi és országos jelentőségű gyógyfürdőkben - a piaci igényekre válaszul szükséges a turisztikai kínálati elemek bővítése. Az egészségközpontok vendégei akár hétre, több hétre érkeznek, ebből fakadóan a fürdőn, a szállodában a hosszabb ott-tartózkodásra helyben már nem kielégítő a programválaszték. Jellemző a külföldi és magyar turisták jelenléte, ami meghatározó szempont a programok kialakításakor.

A fürdővendégek napi programjában többnyire a délutáni és az esti órák tartalmas eltöltésére javasoljuk az alábbi rendezvénystruktúrák kiépítését. A gyógyulni vágyó turisták nyitottak az új kultúrák, más vidékek értékeinek megismerése iránt, a javaslatok elsődlegesen a kulturális rendezvények kategóriájába tartoznak.

Az egészségturisztika kiegészítő programjai, rendezvényei:

- éjszakai programok fürdőhelyeken: éjszakai fürdőzés, relaxáció,
- koncertek,

- mozi,
- gasztronómiai rendezvény,
- filmfesztivál,
- zenei fesztivál.

3. Célközönség, célterület

- egészségügyi központok vendégei,
- helyben élők,
- régióban élő művészek.

4. Időpont/időtartam

Egész évben, kiemelten a szezonon túli időszakban.

Rendszeresen vagy eseti jelleggel kerülnek lebonyolításra a programok. Pl. éjszakai programok minden pénteken; koncertek keddenként stb.

5. Lehetőségek

A kulturális turizmus és egészségturizmus szinergiája jellemzi a javasolt rendezvénystruktúrát. A szellemi és lelki feltöltődést nyújtó kulturális programok kiegészítői a testet-lelket megújító gyógyturisztikai programoknak.

A műsorokban többek közt bemutatkoznak a helyben illetve a régióban élő kortárművészek. A vendégeknek módjuk lesz a nyugat-dunántúli régió széleskörű megismerésére, felkelthetjük érdeklődésüket más programok iránt.

6. Várt eredmény

A rendezvények elősegítik

- az átlagos turista tartózkodási idő meghosszabbítását,
- vendégéjszakák számának növekedését,
- az átlagos költés növekedését,
- a vendéglégedettség javulását,
- térség- és településimázs javulását,
- a helyben élők szórakozási/kikapcsolódási lehetősége javul.

20. Speciális kastélytúrák, betekintés a felújításra váró kastélyok világába is

1. Helyszín

A kulturális turizmus a kulturális látnivalók felkeresésére, új információk, élmények szerzésére irányuló turizmusfajta. A kulturális turizmusnak ma is meghatározó motivációja az örökség, a múlt emlékeinek, a művészeti értékeknek felkeresése, a kulturális turizmuson belül a Nyugat-Dunántúli Régióban meghatározó a kastélyturizmus.

A történelem viharai nagy károkat okoztak épített örökségünkben, mindennek ellenére az utóbbi évtizedekben példaértékű kastély megújulásoknak lehetünk tanúi. A tervezett projekt hiteles képet kíván adni a régiókról, nem kendőzi a hiányosságainkat sem. A turisták előtt megnyitja a jelenleg zárt épületek kapuit és lehetővé válik a kastélyok külső megtekintése, természetesen a biztonsági előírások szigorú betartásával/betartatásával.

A kastélyutak kialakításakor javasoljuk napos programokba egy-egy térség kastélyainak felfűzését.

Nyugat-Dunántúl kastélyai, kúriái a teljesség igénye nélkül:

Település	Kastély
Acsád	volt Szegedy Kastély
Bozsok	Sibrik Kastély
Bük	Szapáry-Kastély
Csapi	Vadászkastély
Dénesfa	volt Cziráky Kastély
Egervár	Várkastély
Felsőrajk	Bakó Kastély
Fertőd	Eszterházy Kastély
Hédervár	Hédervári Kastély
Hegyfalu	Széchenyi Kastély
Ikervár	Battyhány-Kastély
Karakó	Pálos Kastély
Kemenessömjén	Berzsenyi Kastély
Körmend	Battyhány-Strattmann Kastély
Nagyrécsce	Inkey Kastély
Peresznye	volt Nádasdy, Eszterházy, Széchenyi, Berchtold
Répceszentgyörgy	volt Szentgyörgyi-Horváth Kastély
Sítke	Felsőbüki Nagy Sándor Kastély
Sopronhorpács	Kastély
Sorokpolány	
Szany	volt Püspöki Kastély
Szécsisziget	volt Andrássy Kastély és magtár
Szeleste	volt Festetics Kastély, majd Szentgyörgyi-Horváth Kastély
Szombathely	Szegedy Kastély
Szombathely	volt Erdődy Kastély
Zalaszentgrót	Battyhány-Kastély
Zsédény	Széchenyi Kastély
Zsennye	Bezerédj Kastély
Zsira	volt Gyülevízi-Pejacsevich Kastély, Rimanóczy Kastély
Vasegerszeg	Markusovszky Kastély
Vép	Erdődy Kastély

2. Bemutató

A XX. század történelmi eseményei, különösen a **II. világháború**, majd azt követően a „gazdálanság” **Európa-szerte jelentős károkat okozott az épített történelmi örökségben**. Míg a nyugat-európai államokban rengeteg pénzt és időt áldoztak a felújításra, újjáépítésre, az eltűnt vagyontárgyak visszaszerzésére, a szocialista világ egy részében, többek között Magyarországon sem tartották nagy becsben ezen épületeket.

Az 1949-es államosításkor a korábbi tulajdonosokat kiköltöztették, akik többségében elhagyták az országot, külföldre menekültek. Ezzel egyidejűleg a régi épületek pedig "kastélyidegen" feladatokat kaptak. Pl. ipari és mezőgazdasági tevékenységeknek adtak otthont; gyár, istálló, magtár, raktár létesült az épületekben. A legtöbb esetben szociális intézmény, iskola, óvoda, idősök otthona, gyermekotthon vagy ideggondozó központ vált a művészettörténetileg jelentős alkotásokból. Egyfelől jó, hogy az épületeket használták, másfelől azonban ez hátrányukra vált, mert "szabad a vásár" alapon

rögtönzésszerűen, műemlékvédelmi megfontolások (és engedélyek) nélkül építették át őket, például vizesblokkokat telepítettek oda is, ahová nem lett volna szabad. Eredményeként sokszor a legnagyobb eszmei értékű kastélyaink mutatják a legellentmondásosabb képet; ezeknek a műemlékvédelmi hatóság előírásai alapján történő rekonstrukciója gyakran nagyobb anyagi terhet ró(na) a vállalkozókra, mint egynémely gazdátlanul enyésző épület újjávarázsolása.

Mivel a házak a „rájuk erőszakolt” célok kiszolgálására alkalmatlanok voltak, a hatvanas évek gazdasági konszolidációs programjának eredményeképpen új iskolák, óvodák, kórházak, művelődési központok jöttek létre, *magukra hagyván a történelmi épületeket*.

Az 1960-as évek elején néhány építész-történetileg jelentős kastély helyreállítása megkezdődött, eredeti állapotukba azonban már sosem tudták visszaállítani az épületeket, mert ahhoz túlságosan nagy károk keletkeztek bennük. Ez idő alatt újjátették fel a fertői Esterházy – kastélyt, a nagycenki Széchenyi – kastélyt, a ráckevei Savoyai – kastélyt és a bozsoki Sibrik – kastélyt is. itt azonban meg is állt a sor, hiszen a kastélyok, mint az imperializmus jelképei „társadalomellenes filozófiát” sugalltak. Nem egy kastély parkját felparcellázták, beépítették.

1981-ben az MSZMP Gazdasági Bizottsága – talán a 24. órában – határozatot hozott a „Veszélyeztetett műemléki kastélyok és más középületek megóvásáról és hasznosításáról”. Ez, az úgynevezett kastélyprogram – ha jelentősen kiegészülve is – működik napjainkban is.

A kastélyprogram Vas megyéből indult, a Vas Megyei Tanács kezdeményezésére. A fő gondolat abban állt, hogy a „bérlő” ötven évig birtokolhatja a kastélyt, miközben vállalja a felújítási költségeket és terheit hasznosítási korlátok nélkül. A Vas Megyei Tanács 20 kastélyt hirdetett meg ilyen formán, melyből 16 gazdára is talált. Sok kastélyt turisztikai céllal hasznosítottak, többek közt a sitkei felsőbüki Nagy – kastélyt, mely 1983-tól kezdődően a mai napig kastélyfogadóként üzemel.

Vas megye próbálkozásain felbuzdulva az ország más megyéi is elindították saját kastélyprogramjukat, s ennek eredményeképp mára, egykoron pusztulásra ítélt épületek születhettek újjá.

A rendszerváltás után kastélyaink tulajdonviszonya jelentősen megváltozott, a legtöbb épület a helyi, illetve megyei önkormányzatok kezébe került, mivel azok azonban fenntartásuk költségeit nem tudták vállalni, így eladták a régi tulajdonosnak, vagy pályázatot hirdettek a kastélyok megvételére. A magyar állam, ezen belül a Műemlék Állami Gondnokság, valamint a Kincstári Vagyoni Igazgatóság is jelentős számú kastély tulajdonjogával bír.

A rendszerváltás nagy eredménye, hogy a kastélyokat újra nagy becsben kezdték tartani, növekedett a kastélyfelújítást és megóvást, illetve hasznosítást ösztönző programok száma. Ilyen kastélyhasznosítási program például a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Nemzeti Kastélyprogram, a Nemzeti Örökség Program, a Kastélyok Korhú Berendezése program, az „Életre kelő várak” elnevezésű program, a Magyar Kincses Házak marketingprogram, és a Széchenyi Terv, ROP turizmusfejlesztési intézkedései.

Magyarország területén jelenleg 718 védett kastély és 103 vár található az Országos Műemlékvédelmi Hivatal felmérése szerint. Mintegy 90 szolgálja valamilyen módon a turistákat, ebből 51 működik kastélyszállóként.

A vidéki térségek településeinek nincs elég bevételük, hogy a vidéki örökségbe tartozó épített örökséget, kulturális értékeket megóvják. Szükséges az állami, uniós támogatások bevonása és a profitorientált szférából a működő tőke behozatala. *A vidéki térségek vonzerejének növeléséhez elengedhetetlen a vidéki élethez kapcsolódó kulturális és természeti örökség fenntartható fejlesztése és bemutathatóvá tétele.*

A Speciális kastélytúrák projektben lehetőség nyílik a turisták előtt megnyitott kastélyok mellett a felújítás előtt álló, lepusztult kastélyaink, kastélyparkjaink megtekintésére.

Finanszírozási problémák miatt „döcögösen” halad a kastély- és kúriafejlesztés, nagyon sok esetben még nem is tervezhető mire valósul meg a rekonstrukció. A projekt támogatja a kastélyok, kúriák felújításához szükséges működő tőke behozatalát, a profitorientált szféra megnyerését.

3. Célközönség, célterület

- kulturális értékek iránt érdeklődők,
- szakmai közönség /építészek, műemlékvédők/,

- osztálykirándulók,
- fenntartó önkormányzatok,
- fenntartó Magyar Államkincstár,
- egyéb kastélytulajdonosok és -működtetők.

4. Időpont/időtartam

Egész évben. A szezonon túli időszakban kiemelten szeptember, október, március, április, május hónapokban.

5. Lehetőségek

A kastélyok, várak turisztikai célú „használata” Nyugat – Európában már az 1960-as években megkezdődött. Jelenlétük egy – egy településen kiemelkedő turisztikai attrakciót jelent, valamint nem utolsósorban környezetük értékét is jelentősen megemelik. Az ódon épületek, a régi falak által odacsalogatott turistaforgalom nagyban hozzájárul a település, illetve a tulajdonos gazdasági fejlődéséhez, a kastély fenntartásához és további látogatóbarát szolgáltatások kialakításához.

A kastélyok négy alapvető turisztikai funkciót elégíthetnek ki. Ezek a következők:

- Kastélyszállók, fogadók (nem csupán szállásadási funkció!), konferenciaturizmus fellegvárai
- Vendégvárók, éttermek
- Múzeumok
- Várjátékok, hagyományőrző programok, vásárok a kastély területén, stb.

Célkitűzések:

- épített történelmi örökség megőrzése
- épített történelmi örökség fenntartható fejlesztése
- épített történelmi örökség bemutatthatóságának biztosítása
- kastélyturizmus fejlesztése
- régióba érkező turisták számának növelése
- eltöltött átl. vendégéjszakák számának növelése
- munkahelyteremtés
- vidéki életminőség javítása
- településkép fejlesztése
- lepusztult kastélyaink környezetének rendbetétele, megközelíthetőségük biztosítása

6. Várt eredmény

Remélhetőleg egyre több ódon épület fogja visszanyerni régi pompáját, növelve ezzel saját maguk és a környék turisztikai vonzerejét, valamint segítve vele a kastélyturizmus nagyobb arányú hazai megjelenését, bevételi növekedését.

Nemzeti érdek, hogy a kulturális értékekben gazdag épületek újjászülessenek és a turizmusba való bekapcsolódással gazdasági hasznot termeljenek, amely további megújulási folyamatot és minőségjavulást indukál.

21. Hanság felfedezése – Hany Istók nyomában projekt

1. Helyszín

A projekt környezete a Hanság, Rábaköz térsége. Központi eleme pedig a térség természeti és kulturális értékeinek megőrzése, mely hozzájárul a tájegység népességmegtartó erejének növekedéséhez, hosszú távon pedig fejlődésének. A tájegység turisztikai helyzetét vizsgálva elmondható, hogy a Rábaköz szerepe adottságaihoz viszonyítva csekély. A projekttől hosszabb távon az várható, hogy ebben jelentős változás történik, mely a tájegység imázsának erősödéséhez járul hozzá. A közösség népességmegtartó ereje növekszik, a turizmus gazdaságszervező képessége fejlődik.

2. Bemutató

A Hany Istók legenda felelevenítése a térség különböző társadalmi szereplőinek bevonásával a gyermek korosztálytól az idős korúakig oly módon, hogy minden szereplő a saját szempontjai, nézőpontja alapján dolgozza fel a legenda történelmi, társadalmi, kulturális és ökológiai kontextusát.

Alakuljanak műhelyek a téma feldolgozására, melynek eredményeként kész szellemi és tárgyi produktumok születnek: pl. helytörténeti kutatások, kiállítások, környezetvédelmi tanulmányok a fenntartható gazdaság és a környezet viszonyáról, ajándék-, és dísz tárgyak, melyek Hany Istók elképzelt alakját formázzák meg. Kerüljenek vissza a hétköznapi használatba azok a tárgyak, eszközök, amelyeket a természettel harmóniában élő ember készített, a tájegység gasztronómiai kultúrájába kerüljön vissza, erősödjön a táj legjellemzőbb tájétele, a rábaközi perec.

Ösztönözni és képessé tenni a településeket arra, hogy közösen alakítsák ki a tájegység imázsát, amelynek egyik központi szimbóluma, jelképe Hany Istók személye. Hagyományteremtés, amely a legendára épül, és turisztikai, közösségi programokat biztosít a térség lakosai és az idelátogatók számára egyaránt.

3. Célközönség, célterület

A projekt célcsoportja, kedvezményezettje és partnere is egyben a tájegység településeinek lakói. Kiemelt együttműködő partner lehet Kapuvár város, hiszen a Hany Istók legenda történetileg elsősorban ide köthető. A projektbe közvetlenül bevonható települések hasonló problémával küzdenek. A Rábaköz tájegységben rejlő potenciálokat egyedül nem képesek kiaknázni, ezért szükséges a közös érdek mentén együttműködést kialakítani, mely egyébként a vidékfejlesztés területén már meg is valósult. Az itt élők profitálhatnak térségük társadalmi, gazdasági szerepének növekedéséből azáltal, hogy a térség megtartó ereje javul, növekszik turisztikai vonzereje, új gazdasági szereplők telepedhetnek meg a táj természeti adottságainak felismerésével. Azonban kizárólag az itt élők, dolgozók összefogásával érhető el változás a területet jellemző negatív mutatók irányából.

A Rábaköz civil aktivitása jelentős. A térség lakóinak jelentős része (a fiataloktól eltekintve) kötődik valamilyen, leggyakrabban kulturális és/vagy hagyományörző csoporthoz. Ezen civilek leginkább azzal küzdenek, hogy kapcsolatrendszerük szűk, forrásteremtő és felvevő képességük alacsony szintű. Együttműködésük fejlesztése, a közös érdek megfogalmazása lendületet ad számukra a hosszabb távú kooperációra, erőforrásaik összpontosítása pedig saját kapacitásukat fejleszti, társadalmi szerepeiket javítja.

4. Időpont/idejtartam

Iskolai időszakok (május és szeptember)

5. Lehetőségek

A Hany Istók legenda a kulturális és természeti értékek védelmének jelképévé emelése azt a célt szolgálja, hogy a térségi identitás, a környezettel harmóniában élő ember értékvilágát közvetítse a különböző korosztályhoz tartozó, különböző háttérrel rendelkező emberek számára.

A térség településeinek, társadalmi szervezeteinek összefogása, együttműködése a közös probléma megoldásában elengedhetetlen. A projekt tevékenységének központjában a különböző társadalmi szereplők közötti együttműködés elősegítése, a témában kialakított műhelymunkák generálása áll. Arra kell ösztönözni a különböző szektorokat, hogy saját szempontjaik alapján dolgozzák fel a Hany

Istók legendát, annak társadalmi, kulturális és ökológiai kontextusát, rendeljenek hozzá közösségteremtő programokat, eseményeket, termékeket. Az együttműködés egyik eredménye lehet, hogy a tevékenységük hatására formálódik a tájegység imázsa, melyre kulturális programok, tárgyi termékek szerveződhetnek a különböző korosztályok aktív részvételével.

6. Várt eredmény

A településeken kulturális programok sora kerül megrendezésre, melyek erősítik a közösségi kohéziót. A projektben résztvevő civil szervezetek kapcsolatrendszere bővül, új együttműködések alakulnak ki, melyek újabb tájegységi projekteket generálnak. A helyi értékek fontosságának tudatosítása mellett a hagyományos kismesterségeket űző mesteremberek bevonása növeli foglalkoztatottságukat, mesterségük elismertségét.

A Rábaköz tájegységre jellemző természeti, kulturális örökség társadalmi értékének visszaállítása. A térség lakosainak hétköznapijainak gyakorlatává tenni a hagyományok ápolását, a környezettudatosságot. A Hany Istók legenda mindezen törekvés és a tájegység imázsának jelképévé, szimbólumává emelése, miáltal a tájegység turizmusa erősödik. A projekt tevékenységeivel hosszú távon azt lehet elérni, hogy a térség kulturális, öko-, és aktív turizmusa fellendül, adottságait a természet eredeti állapotának megőrzése mellett ki tudja aknázni, és a turizmus gazdaságszervező ereje növekszik.

22. Szent- György /Szent- Márton Nap -Szombathelyen

1. Helyszín

Szombathely a kulturális turizmus egyik országos fellelővára. A város számos, évtizedek óta bevezetett és fenntartott programjaival vívta ki magának ezt a jogot. A Savaria Történelmi Karnevál pedig a maga időutazásával oly módon vonja be a látogatót a rendezvényfolyamba, hogy annak nem csak nézőjévé, hanem aktív szereplőjévé teszi. A település a római kor mellett talán leginkább ideális adottsága a Múzeumfalú. A helyszín szezonon túli turizmusba való aktivizálása legalább két olyan rendezvénnyel lehetséges, amelyeket az együttműködő partnerek hosszabb ideje tartanak fenn. Az autentikus népi környezet a földrajzi elhelyezkedésével és épített elemeivel nagy kontraszt a város barokk környezetéhez képest, ami jól kiaknázzható a város turizmusmarketingjében. Erre a környezetre épül a város két nagyobb rendezvénye, a tavaszi Szent-György Nap és az őszi Szent-Márton Nap. A programok időpontjai (április és november) ideálisak a szezonon túli turizmus régiós erősítésére.

2. Bemutató

Mindkét rendezvény tisztán pozicionált program. Értékelvűsége a programok kiválasztásában, a jelen lévő kereskedők, kézművesek portékájában épp úgy fellelhető, mint a programok arculatában, marketingjében. A rendezvények a régi paraszti világ két nagy eseményéhez, a tavaszi állatkihajtáshoz, illetve az őszi bevonuláshoz kötődik. A programok turizmusgazdaságban játszott szerepe ennek ellenére csekély. A látogatói kör a városra és az azt övező térségre terjed ki. A programok mondanivalója, a hiteles környezet, a város kulturális turizmusban egyébként játszott szerepe mára már kikényszeríti a rendezvények továbbfejlesztését. Ez a fejlesztés elsősorban a programok turisztikai eseménytermékké történő formálását jelenti. Nem új, de megújuló programtartalom, és még inkább jól fókuszált marketing szükséges az országos piacon történő bevezetéshez. A programok ilyen irányú fejlesztésével a régió rendezvényturizmusának tavaszi és őszi pillérévé emelhetik a Szent-György és a Szent-Márton napot a szezonon túli időszakban.

3. Célközönség, célterület

A projektek megvalósításának elsődleges célterülete a helyi együttműködők rendszerbe szervezése. A rendezvények turisztikai eseménytermékké történő fejlesztése igényli egy szélesebb partneri kör létrehozását. Az események helyszíne, annak adottságai, a rendezvények tartalmi háttere alapján elég

jól meghatározható a stakeholderek köre. Ez a rendezvényturisztikai érdekközösség szavatolhatja hosszabb távon a turisztikai eseménytermék fenntarthatóságát az erős rendezvénypiaci versenyben.

A projekt másik célterülete arra irányulhat, hogy a rendezvények látogatói célközönsége az eddigiek (helyiek, térségbeliek) mellett régiós, illetve országos körűvé váljon. Az új célcsoport megnyerését tartalmi elemekkel, vonzerőfejlesztéssel lehet elérni, ami szintén partnerséget kíván a szereplőktől. A célterület harmadik eleme a rendezvények marketingjének földrajzi kiterjesztése: régiós, országos, nagyvárosi vendégkör megcélzása.

4. Időpont/idejtartam

Szent-György Nap – április

Szent-Márton Nap – november

5. Lehetőségek

Mind a Szent-György Nap, mind a Szent-Márton Nap lehetőséget ad arra, hogy a rendezvény – az eredeti értékek megőrzésével és sérelme nélkül – tematikus irányba elmozduljon. A programok tartalmilag bővíthetők, fejleszthetők. Ezt olyan módon célszerű megtenni, hogy az esemény, mint vonzerő legyen képes rendezvényturistát a városba hozni.

6. Várt eredmény

A város – az elsősorban a Történelmi Karneválnak köszönhető – magas ismertségét tudja kiaknázni a két rendezvényprojekt továbbfejlesztésével. A programok rendezvényturisták által történő növekvő látogatása erősíti a város turizmusgazdaságban játszott szerepét. Mindezt a szezonon túli időszakban képes a két rendezvényprojekt betölteni.

Kelt: Szombathely, 2009. május hó

A nyugat-dunántúli régió kiemelt rendezvényei

A Nyugat-Dunántúl méltán viseli az „erőt adó régió” nevet. A felfrissülést nyújtó természeti szépségek és az egészségmegőrzést segítő wellness- és gyógyfürdők a testet, a pezsgő rendezvények mozgalmas kavalkádja pedig a lelket üdítik fel. A történelmi, hagyományőrző vagy kulturális rendezvények forgataga felejthetetlen élményt nyújt az ide látogatóknak!

1.) „Faluközép” - Vasi Múzeumfaluközép rendezvényei

Helyszín: Szombathely

Farsangfarka Vasban: február

Húsvéthétfő a Vasi Múzeumfaluközépben: április

Szent György Napi Kézműipari Vásár: április

Múzeumok Éjszakája: június

Szent Márton Napi Országos Nagyvásár: november

A Vasi Múzeumfaluközép rendezvényein a múzeumfaluközép történelmi, néprajzi környezete élettel telik meg. Ilyenkor kézművesek, vásárosok, néptáncosok népesítik be a skanzent. A programsorozat, melynek elemei népi ünnepkörökhöz – farsang, húsvét – kapcsolódnak, februárban kezdődik a „Farsangfarka Vasban” elnevezésű rendezvénnyel. Húsvéthétfőn hagyományosan a húsvéti ünnepkörhöz kapcsolódó hagyományok elevenednek fel. Áprilisban a Szent György Napi Kézműipari Vásár várja az érdeklődőket, melyen kiváló kézműipari portékák vásárolhatók, a kulturális programok pedig a letűnt korok vásári szokásait elevenítik fel. Júniusban a Múzeumok éjszakája Szent Iván éjjeléhez kötődik. Ezen az estén különböző pontokon fellángoló tüzek, a leghosszabb nappalhoz kapcsolódó hiedelmek, hagyományok állnak a programok középpontjában. Novemberben a Szent Márton Napi Országos Nagyvásár vonzza a látogatókat, melyre az ország valamennyi szegletéből érkeznek árusok. A programok a Szent Mártonhoz kapcsolódó népi hagyományokra épülnek, így az újbor megszentelésétől a lúdenyak szakításig valamennyi érdeklődő megtalálja a neki kedves elfoglaltságot.

Információ:

Savaria Múzeum

Tel.: 94/501-948

E-mail: info@savariamuseum.hu

www.savariamuseum.hu

2) Zalaegerszegi Országos Fazekas és Keramikus Találkozó

Helyszín: Zalaegerszeg

április

A Zala Megyei Népművészeti Egyesület a Göcseji Falumúzeum közös szervezésében megrendezésre kerülő Zalaegerszegi Országos Fazekas-és Keramikus Találkozó az idei évben is változatos és színvonalas programokkal várja a hagyományokat, népművészetet kedvelő érdeklődőket, korhatár nélkül.

A két és fél napos rendezvény főként a fazekasságról, az ügyes kezű mesterekről szól, akik méltó képviselői a fazekas szakmának Dunántúltól- Erdélyig.

A Pajtakiállításban hagyományosan egy- egy fazekasmester kerámiáiban gyönyörködhetnek a látogatók. A Mesterversenyen *kanta* (vizes edény) készítésben mérhetik össze tudásukat a versenyzők.

Természetesen a programból nem maradhatnak ki a jobbnál-jobb néptánc, népzenei együttesek, hagyományőrző csoportok bemutatói sem. A kézműves játszóházba nem csak a gyermekeket várják! A több órás falumúzeumi látogatás alatt zalai ételekkel, italokkal várják a látogatókat.

A fesztivál kedves emlékeke lehet a kirakodó vásárban megvásárolható fazekas és kerámia edények, valamint a vándorfényképész által készített fotó.

Információ:

Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága

Göcseji Múzeum

Tel.: 92/314-537

E-mail: muzeum@zmmi.hu

www.zmmi.hu

3) Zalai Nyári Színházi Fesztivál

Helyszín: Egervár

június – augusztus

Zala megye méltán tekinthető a régió zöld szívének, hiszen a Nyugat-Dunántúl erdőkben leggazdagabb vidéke. Ez a csodálatos természeti környezet méltó háttérrel nyújt a Zalai Nyári Színházi Fesztivál előadásainak, melyek az Egervári Várszínházban zajlanak. Az Egervári

Várszínház a zalaegerszegi hivatásos színjátszás egyik kiemelkedő helyszíne mind a mai napig. A nyári színházi fesztivál programjai között főként vígjátékok és bohózatok szerepelnek, melyek nemcsak könnyed nyári kikapcsolódást, hanem színvonalas kulturális élményt is nyújtanak a színházkedvelő közönségnek. A Fesztivál programjának gerincét hagyományosan színpadi darabok és zenés produkciók alkotják.

Információ:

Zalai Nyári Színházak Kht.

Tel.: 30/979-4114

E-mail: znyarisz@gmail.com

www.zalainyariszinhazak.hu

4) Kőszegi Várszínház

Helyszín: Kőszeg

június – augusztus

A Kőszegi Várszínház 1982-ben alakult. A kezdeti években magyar szerzők, magyar történelmi drámáinak bemutatását tűzte ki célul a szakmai vezetés, 1988-tól - a közönség igényeihez igazodva - a könnyedebb, szórakoztatóbb vígjátékokat részesítik előnyben, melyek nagyobb sikerre számíthatnak a szabadtéri előadások alkalmával. Természetesen a szervezők a szórakoztatás mellett szeretnék megőrizni az előadások jó szakmai színvonalát is. 1996-tól nem csupán prózai előadásokat lehet találni a színház programjában, hanem opera, operett, musical, komolyzenei hangversenyek, utcaszínházi produkciók, táncbemutatók is színesítik a palettát.

A rendezvény egyik különleges programja az Utcaszínház, mely történelmi színpalak közé varázsolja régmúlt idők hangulatát. A Jurisics tér – a legtöbb előadás helyszíne – régen piactér volt, ahol a vásárok alkalmával sűrűn megfordultak csepűrágók, vándor színtársulatok. Az épített környezet azóta szerencsére csak kis mértékben változott, így a mai utcaszínházi produkciók révén időutazás részesei lehetnek a nézők. Mintha Kőszeg ilyenkor csak régi arcát mutatná: a becsületkasszák, a jóféle borozók és a rohanó világból kiszakadt csepűrágók visszahozzák a "békebeli" századokat. Az előadásokra jellemző a kevés díszlet, a harsány előadásmód, a hangos közönségtoborzás a város utcáin.

A Várszínház programja az idei évben is rendkívül változatos. A darabok között szerepel vígjáték, dráma, komoly- és könnyűzenei előadások, gyermekeknek bábelőadás.

Meleg nyári estéken kellemes és hangulatos kikapcsolódást ígér a történelmi falak között zajló Kőszegi Várszínház.

Információ:

Jurisics Vár

Tel.: 94/360-113

E-mail: jurisics@koszeg.hu

www.koszegivarszinhaz.hu

5.) Soproni Ünnepi Hetek

Helyszín: Sopron

június - július

A nagy hagyományokkal rendelkező Soproni Ünnepi Hetek rendezvénysorozat júniusban és júliusban több héten át kínál különleges művészi produkciókat a hazai és külföldi érdeklődőknek. A fesztivál gerincét az egyedi akusztikájú Barlangszínház bemutatói, a Régi Zenei Napok koncertjei, a Fő téri és szabadtéri programok adják és ezt egészítik ki olyan különleges események, mint a Nemzetközi Néptánc, Fúvószenekari Fesztivál, vagy az Országos Érembiennálé.

A rendezvénysorozat elsődleges helyszíne a Fertőrákosi Barlangszínház. Kiváló akusztikája révén elsősorban opera és operett előadások, zenekari hangversenyek, táncszínházi produkciók bemutatására alkalmas. A Petőfi Színházban a Nyári Színház keretén belül népszerű előadások, többek között operett- és musical előadások láthatók.

A kulturális rendezvényekben bővelkedő három hét idején a történelmi belváros terein, udvarain színházi előadások, kamarakoncertek, kirakodóvásár, folklórbemutatók, gyerekprogramok várják az érdeklődőket.

Információ:

Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.

Tel.: 99/517-500

E-mail: info@prokultura.hu

www.prokultura.hu

6.) Német Kultúra Hete – Nemzetközi Kórustalálkozó

Helyszín: Sopron

Július

A hazai német nemzetiség hagyományainak, nyelvének, kultúrájának megismerésére nyújt kitűnő lehetőséget a Sopron és Környéke Német Kultúrklub Egyesület által szervezett Német Kultúra Hete rendezvénysorozat, mely különleges színfoltja a soproni rendezvénynaptárnak. A Német Kultúra Hete rendezvénysorozat első alkalommal 1996-ban került megrendezésre, az idei évben immár tizennegyedik alkalommal adnak egymásnak találkozót a német nemzetiségi kórusok, melyek az ország egész területéről érkeznek. A rendezvényen a kórusok saját tájegységük zenei kultúráját mutatják be, a programot németországi és ausztriai együttesek műsora, fúvószenekari koncert és zenés-táncos est színesíti. A nemzetiségi együttesek bemutatják mindazt, amit megőriztek hagyományaikból, dalaikból, német anyanyelvükből. A népviseletbe öltözött kórusok felvonulása és fellépései Sopron különböző helyszínein zajlanak, a főbb programokat a patinás műemlék épületekkel körbevett Fő téren tekinthetik meg az érdeklődők. A zenei programokhoz gasztronómiai esemény is társul, hiszen a város Fő terén felállított faházakban a Sopron környéki – magyar és osztrák – falvak boros gazdáái kínálják boraikat és az igazi poncichter ételeket.

A német nemzetiségi kultúra iránt érdeklődők feltétlenül látogassanak el a rendezvényre!

Információ:

Sopron és Környéke Német Kultúrklub Egyesület

9400 Sopron, Fő tér 1.

Tel.: 99/524-048

7.) Négy Évszak Fesztivál – Nyár

Helyszín: Győr

Június - augusztus

Szent László Napok: Június 26-28.

Zenés Nyári Esték a Rába partján: Július 25-26.

II. Győri Bornapok, Borlovag – és Gasztronómiai Fesztivál: Aug. 26 – 30.

Győr egyik legrangosabb kulturális rendezvénye a több mint negyven éves nyári nemzetközi kulturális fesztivál. Az összművészeti fesztiválban jól megfér egymás mellett a könnyűzene, jazz népzene, világzene, komolyzene, musical, operett, opera, balett, néptánc, versenytánc, hagyományos kőszínházi és alternatív színházi produkciók, kiállítások. A látványos ingyenes

utcai programok, a nyitó nap eseményei és a Széchenyi tér több napos programsorozata igazán turistacsalogató. A Négy Évszak Fesztivál – Nyár sokszínű szórakozási lehetőséget nyújt a városba látogatóknak.

A Fesztivált június közepén hagyományosan a Nyári nyitó koncert indítja. Június végén Szent László királyt és a lovagkort idézik a Szent László Napok, ahol Kézműves kirakodóvásár, mesterségek bemutatói, lovagi táborok, gyalogos és lovas lovagi tornák, harci tornák, „történelmi vár” gyerekeknek, ügyességi játékok, népi körhinta, kikiáltók, énekmondók gondoskodnak az izgalmas történelmi kalandról. Ezen kívül hazánk számos lovagrendje is bemutatkozik, valamint kulturális programok gazdagítják a kínálatot.

Július végén Zenés Nyári Esték várják a Rába partján az érdeklődőket, zenei és táncprodukciókkal.

Augusztus végén pedig II. Győri Bornapok – Bor-, Borlovag és Gasztronómiai Fesztivál kínál kellemes kikapcsolódást: ahol számos pincészet és étterem bemutatkozása, borkóstolók, borlovagrendek felvonulása, népszerű magyar zenei előadók és néptáncos programok szerepelnek a kínálatban.

Információ:

Győri Fesztivál és Rendezvényszervező Iroda

Tel.: 96/326-259

E-mail: info@fesztivalirodagyor.hu

www.fesztivalirodagyor.hu

8.) Liszt Fesztivál

Helyszín: Sopron

Július

Sopron számos kulturális emlékekkel, eseménnyel vonzza a városba érkező látogatókat, melyek között igazi zenei csemege az évente július végén megrendezésre kerülő Liszt Fesztivál.

Liszt Ferenc a XIX. sz. romantikus zenei élet legsokoldalúbb egyénisége és minden idők legnagyobb zongoraművésze sok szállal kötődik Sopronhoz: az egykori Sopron vármegyében fekvő Doborjánban született, első nyilvános koncertjét pedig kilenc évesen, az akkori kaszinó épületében adta. A Liszt Fesztiválon a világhírű zeneszerző művei neves hazai előadóművészek tolmácsolásában hallhatók.

A koncertsorozat hangversenyei impozáns környezetben, soproni hangversenytermekben és templomokban zajlanak. A kulturális programok mellett a szervezők kirándulásokkal,

borkóstolókkal és más érdekességek bemutatásával szeretnék tartalmasabbá tenni a Sopronba látogató turisták kikapcsolódását.

A Liszt Ferenc Kulturális Egyesület 2002. óta ápolja a művész emlékét, a Liszt kultuszt, melynek csúcspontja a hét napon át zajló Liszt Fesztivál.

Információ:

Pro Kultúra Nonprofit Kft.

Tel: 99/517-517

Tel.: 30/929-1204

E-mail: info@lisztfestival.hu

www.lisztfestival.hu

9.) „Félhold és Telihold”- Kőszegi Ostromnapok

Helyszín: Kőszeg

Augusztus

Ostrom hétvége: Augusztus eleje

Kőszeg igazi történelmi város: a középkori milió, a városfalak, a vár, a polgárházak, a történelmi események, a hagyományok mind ezt sugallják az ideérkezőnek. A város történetének legjelentősebb eseménye kétségtelenül az 1532. évi török ostrom, melynek emlékére kerül megrendezésre a **Félhold és Telihold - Kőszegi ostromnapok** elnevezésű rendezvénysorozat. A program színes történelmi kalandra hívja a látogatót, aki részévé válhat a védő és támadó csapatok küzdelmének, megismerheti a kor haditechnikáját, bepillantást nyerhet a török és magyar csapatok életébe, mindezt kulturális programokkal, vásárral, gasztronómiával színesítve. A rendezvénysorozat augusztus elején az ostromnapok fesztiválhétvégéjével kezdődik, melyen megelevenedik a vár ostroma. A családokat, gyerekeket a Jurisics téren középkori játszótér, játszóház és vásár várja, esténként zenei programok, táncbáz kínál kikapcsolódási lehetőséget.

Az ostromnapok teljes hónapja alatt sokszínű kínálat várja a Kőszegre érkezőket: színházi előadások, szablyakiállítás az Öregtoronyban, a magyar és török csatát felelevenítő jelmezes sakkverseny a Fő téren, jelmezes utcabál, sportversenyek, komolyzenei koncertek, a vendéglőkben török, horvát és magyar ételek, a Fő téri színpadon egymást váltó fellépők.

A programsorozathoz kapcsolódik még szeptember 14-én a hagyományos História futás, melyen a résztvevők 1532 méter lefutásával emlékeznek a város történelmének e jeles eseményére.

A török korba tett időutazás felejthetetlen élményt garantál kicsiknek és nagyoknak egyaránt!

Információ:

Kőszeg Város Polgármesteri Hivatal

Telefon: 94/360-113, 563-120

E-mail: ostromnapok@koszeg.hu

www.koszeg.hu

10.) A Barokk Varázsa

Helyszín: Győr

Barokk Bál: február

Barokk Gyermekbál: február

Barokk Esküvő: augusztus

Barokk Nostalgia Művészeti Fesztivál: október

1993, Európa Barokk Éve óta a Zichy Palota évente rendez Barokk Bált, Barokk Gyermekbált, Barokk Esküvőt, Barokk Nostalgia Művészeti Fesztivált. A XVIII. századi hagyományokat felelevenítő barokk rendezvények mára országos hírnévre tettek szert, a rendezvénysorozat látványos kosztümös programjai különleges élményt ígérnek a résztvevőknek.

A Barokk Bálok felidézik az udvari muzsika, a kortáncok eleganciáját. A bálon ajtónállók fogadják, és ceremóniamester jelenti be a többnyire jelmezben érkező hölgyeket és urakat, majd kezdetét veszi a nagy játék, visszatérés a XVII-XVIII. század világába. Egész éjszaka szól a muzsika, a bálózók táncmestertől tanulják meg a barokk táncokat, korabeli társasjátékokat játszanak a ceremóniamester vezetésével és elfogyasztják a nagyszerű barokk étkeket. A kaszinóban „tiltott” szerencsejátékokat játszhatnak, a jósnőnél megismerhetik a jövő titkait, a különleges pillanatokot fotográfus örökíti meg.

A Barokk Esküvőn megismerhetjük a főúri esküvői ceremóniák világát. A több napos rendezvény alkalmat ad arra, hogy a látogatók a kor egy ünnepi eseményét megtekintve, Győr városának múltjába is betekintést nyerhessenek. A három napig tartó vigasság Barokk Szerenáddal kezdődik, melyet a vőlegény ad a menyasszonynak jeles előadók közreműködésével. A belvárosban kézműves kirakodóvásár várja a látogatókat és zászlóforgatók bemutatója, színi előadások, vásári komédiák szórakoztatják a közönséget.

Megrendezésre kerül a nagyszerű Kakaskukorékoló Verseny és az Ügyességi Torna is, melynek feladataiban Győr történelmének fontos pillanatai elevenednek meg. Vasárnap délután pedig pompás barokk ceremónia keretében fogad egymásnak örök hűséget egy valódi jegyespár.

A Barokk Nosztalgia Művészeti Fesztivál pedig a zene, a tánc, az irodalom, a színház, a képzőművészet alkotásain keresztül mutatja be a múlt értékeit. A nagy kórusműveken, zenekari műveken keresztül megismerhetjük a barokkra jellemző monumentalitást. Az előadások korhű helyszíneken, barokk palotákban, templomokban zajlanak.

Információ:

Zichy Palota, Családi Intézet

Tel.: 96/320-289

E-mail: info@zichypalota.hu

www.barokk.hu

11.) Hétrétország - a szerek és porták fesztiválja

Helyszín: Őrség

Augusztus

A nyárutóján zajló tíz napos fesztivál a kalandlelkűeket invitálja az Őrség,- mint egy falvakból, szerekből, rétekből, tártkapus portákból álló alkalmi ország - élményszerű felfedezésére. Hétrétország programja bővelkedik zenei, színházi, irodalmi és filmes eseményekben. Emellett kialakult egy sajátos „hétrét” műfaj is: a látogatás. Régi falusi porták fogadják a „vizit órákban” a látogatókat, kézművesek műhelyeibe, művészek műtermeibe nyerhetnek bebocsátást az érdeklődők, akik nem csak a látni, vagy kóstolnivalók végett időzhetnek ott szívesen, hanem a jóízű beszélgetések kedvéért is. A rendezvény hagyománya, hogy egy- egy esemény erejéig átlépi az országhatárokat is Szlovénia, illetve Ausztria felé. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság kiegészítő programként tájismertető túrákat indít.

Információ:

Őri Alapítvány

Tel.: 94/548-038; 20/539-9374

E-mail: orseg@telehaz.hu

www.hetretorszag.hu

12.) Nemzetközi Folklórnepok Sárvár

Helyszín: Sárvár

Augusztus

A Nyugat-dunántúli régió talán legismertebb fürdőjének otthont adó Sárvár nemcsak az önfeladott fürdőzésről, a Nádasdy Várról és arborétumáról híres, hanem a minden év augusztusában megrendezett Nemzetközi Folklórnepok elnevezésű néptánc fesztiválról is.

A Kossuth Lajos Művelődési Központ 1981. óta rendezi meg Sárváron a Nemzetközi Folklórnepokat, mely az elmúlt időszakban a Nyugat-Dunántúl egyik legjelentősebb folklórfesztiváljává fejlődött, s amelyet a helyi lakosok és a városba érkező turisták is egyre nagyobb számban látogatnak. A rendezvény 2001. és 2004. között már viselte a Nyugat-Dunántúl Kiemelt Rendezvénye címet. A néptánc találkozóon főként európai együttesek adnak ízelítőt népük táncművészetéből Sárváron, akik mellett magyar néptánc együttesek is fellépnek. A művelődési központ a Nemzetközi Népművészeti Szövetség egyik alapító gondolatával kívánja a rendezvénysorozatot szolgálni: „Hidat építünk emberek és emberek, népek és népek között.” A szervezők a népművészet eszközeivel, nemzeti identitás látványos bemutatásával, a különböző kultúrák színes forgatagával kívánják egyedivé és emlékezetessé tenni az ünnepet. A rendezvénynek méltó háttérrel biztosít a Nádasdy Vár impozáns épületegyüttese.

A különböző kultúrák néptáncai iránt érdeklődők feltétlenül látogassanak el Sárvárra, mely 5 napra a nemzetközi néptánc birodalmává válik!

Információ:

Kossuth Lajos Művelődési Központ

Tel.: 95/520-178

www.sarvar.hu

13.) Savaria Történelmi Karnevál

Helyszín: Szombathely

2009. augusztus 20 - 23.

A Savaria Történelmi Karnevál Közép-Európa legnagyobb, ókort idéző historikus fesztiválja. A kétezer éves Szombathelyen ilyenkor tógába és tunikába öltözik a város apraja – nagya, felelevenítve a dicső múltat. A Karnevál hagyományosan mintegy 20 helyszínen, kb. 200

produkcióval várja a harcművészet, világzene, színház, kelet misztikuma, a borok és finomságok kedvelőit.

A Karnevál középpontjában a római kor felelevenítése áll: Savaria lakói és vendégei egy teljes hétvégére izgalmas, érdekes történelmi játék részesei lehetnek. A „Ludi Savarienses” programhelyszínei elnevezésükben is őrzik a római örökséget: Castra Militaria, Forum et Mercatus, Campus Ludendi, Teatra in Vico, Hortus Publikus, Basilica Musicale, Atrium Mediterranium, Via Vinorum, Teatrum Savarienses.

Emellett a történelem különböző korszakai elevenednek fel: kelta és germán harcosok, honfoglaló magyarok, középkori lovagok, barokk kort idéző dámák és főurak lépik el a város utcáit. A szervezők örömteli időtöltést szeretnének nyújtani népszerű, európai hírű és honi fellépők színpadi produkcióival, a Karneválszínház előadásával, kacagtató utcaszínházi előadásokkal, tüzes játékkal, a méltán népszerű "rabszolgavásárral". A korábbi évekhez hasonlóan kihagyhatatlan helyszín lesz a Borok Utcája, a Keleti Udvar, a Művészetek Utcája, az Öreg Város Vására, a Mediterrán Udvar; a lelket békítő muzsika szól a Ferences templomban, és természetesen a kicsinyeket mulattatja a Kalandvár.

A program fénypontja a szombat esti ezer fős fáklyás felvonulás, amikor is – immár tizedik alkalommal - több tízezer ember csodálja meg a történelem különböző korszakait megidéző felvonulók színpompás menetét.

A pezsgő jelmezes kavalkád felejthetetlen élményt nyújt az ókori Savariába látogatóknak!

Információ:

Savaria Történelmi Karnevál Közhasznú Közalapítvány

Karneváliroda

Tel.: 94/510-160

E-mail: info@savariakarneval.hu

www.savariakarneval.hu

14.) Őrségi Nemzetközi Tökfesztivál

Helyszín: Óriszentpéter, Őrség

Október

Hazánk egyik legszebb és legnyugodtabb vidéke a természeti szépségekben bővelkedő Őrség, ahol 2004. óta évente megrendezésre kerül a tájegység jellegzetes termékét, a tököt középpontba állító Őrségi Tökfesztivál, mely egyre nagyobb népszerűségnek örvend.

A fesztivál elsősorban gasztroturisztikai program, ahol őrségi gasztronómiai különlegességek, tájtermékek seregszemléje, népi kulturális programok, események, gyermekjátsszó és kézműves foglalkozások, a Nyugat- Pannon Vásárosó Céh kézműves kirakodóvására, öko- és biotermékek árusítása várja a látogatókat. A programsorozat fénypontja a Tökkirály és töklövágok választása, ahol a töktermelők versengenek a megtisztelő címért. A rendezvény Óriszentpéter mellett további helyszíneken is zajlik, így lehetőség nyílik a környező települések megismerésére. A program és a helyszínek folyamatosan bővülnek, az utolsó rendezvény alkalmával már Tökvonat szállította a résztvevőket az egyes helyszínek között.

A programot szekértúra, tökmagolajütés, töklámpás felvonulás is színesíti.

Az Órségi Tökfesztivál során a tájegység kulturális, művészeti, gasztronómiai értékei mutatkoznak be a helyi szereplők közreműködésével.

Információ:

Régiófókus Kht.

Tel.: 94/500-354

E-mail: regiofokus@limexnet.hu

www.regiofokus.hu

Várja Önt Nyugat-Dunántúl, az erőt adó régió!

Keresse kedvezményes szállásajánlatainkat,
programjavaslatainkat a www.nyugatudunantul.info oldalon!

Itthon otthon van